

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון ק"ע | פרשת תרומה | תשפ"ד

לונדון	ניו יורק	בני ברק	ירושלים	זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
בגמחם 18:32	בגמחם 18:44	בגמחם 18:41	בגמחם 18:44	
כניסת השבת 18:09	כניסת השבת 18:22	כניסת השבת 18:06	כניסת השבת 18:04	
אילת השבת 17:01	אילת השבת 17:13	אילת השבת 17:05	אילת השבת 16:50	

חשיפה: ט' אדר - הפלא הגדול - תלמידי הרב מנייטרא זצוק"ל הי"ד שמסר נפשו על שתיקה בשעת התפילה - המשיכו בדרכיו להזהיר על שתיקה בשעת התפילה, ונפטרו באותו יום של פטירת רבם | עמ' י"ט

סגולה: סגולה להבנת התורה ללמוד פרשת המנורה | עמ' ב'

אקטואליה: תורם להדפסת ספר האם ראוי לציין שמו גם על כריכת הספר כגון 'מהדורת כהן' לעודד אחרים לתרום, או שמא יש בזה משום עין הרע וגאוה? | עמ' י"ד

השבוע בגליון:

פנינים ואמרות

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

קעת אני רואה שחסר 'שנים' למנין...

ויקחו לי תְרוּמָה (כה, ב). פירש"י לי לשמי. פעם היה חכם וצדיק אחד עם אחוזת מתלמידיו, ורצו להתפלל ב'מנין', אך כולם יחדיו היו רק תשעה אנשים ולא מצאו עשירי להשלים ה'מנין'.

היה עמהם גם קטן אחד שלא הגיע לעול תורה ומצוות, על כן הציע אחד המתפללים שיסבירו לקטן 'פאר וועמען מ'דאווענט' (=למי מתפללים), שבכאפי גוונא כאשר יודע למי מתפללים, אפשר להקל ולצרפו למנין, כמבואר בש"ע (סימן נה סעיף ד').

ניגש אליו אחד המתפללים, והתחיל להסביר לו שהשליח ציבור 'דאווענט פאר דעם עמווד'... (יורד ומתפלל לפני התיבה של הש"ץ).

נענה הצדיק ואמר, שעתה רואה שחסר שנים למנין...

לקט דברים של טעם

התלהבותו של הרה"ק האמרי יוסף בעת בקשת "אל תצריכנו"

מֵאֵת כָּל אִישׁ אֶשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי (כה, ב).

הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זצ"ל, היה פעם בעיר גדולה לרגל סנדקאות, והתאספו שם לכבודו כמה מאות איש. וכאשר בירך רבינו ברכת המזון שהיה רגיל לאומרו מתוך סידור

וגו', שמתפרנסים ממה שאחרים נותנים להם כדי שיתפללו בעדם, נמצא שכל פרנסתו של זה הוא באופן שמקבל מתנת בשר ודם, וא"כ איך יתפלל 'ונא אל תצריכנו' וכו'.

ברם באמת מי שמקבל מאחרים כדי שיתפלל בעדו והלה נענה בתפילתו ובקשתו נתמלאה לטובה, נמצא שהמתפלל לא קיבל מתנה, שהרי נתן תמורתו את הישועה שפעל ע"י תפילתו ואין זה אלא כשאר משא ומתן, ואדרבה אמרו חז"ל יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית, אבל אם התפלל ולא נענה ח"ו, נמצא שהנתינה אינה אלא מתנה בעלמא, אף אם פעל ישועה אלא שהיא באה לאחר זמן, נמצא שעד שהלה נענה היתה נתינה זו כהלוואה ביד המתפלל.

וזה שאנו מתפללין "ונא אל תצריכנו ה"א לא

האריז"ל, והגיע לפסקא "ונא אל תצריכנו" וכו', התלהב מאוד - ואחד החסידים שעמד מאחורי כסאו, עלה במחשבתו איך אפשר לרבינו האמרי יוסף' להתפלל "ונא אל תצריכנו ה"א לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלוואתם" בשעה שהוא יודע שמיד אחרי הסעודה יקבל פתקאות ופדיונות מהקהל הרב המחכה לעצתו וברכתו, אלא שדחה את הרהורו, הלא המהרהר אחר רבו כמהרהר אחרי השכינה.

אולם כשגמר הרה"ק מספינקא ברכת המזון, פנה אל האברך שהרהר אחריו ונתן לו מכוס של ברכה, ואמר לו באמת יש להבין מה שאומרים בברהמ"ז ונא אל תצריכנו וכו', הלא נוסח זה תיקנו חז"ל לאמרו לכל ישראל, הן מי שנהנה מיגיע כפו, והן מי שנהנה מאחרים, ואפילו אותם שנאמר בהם 'ויתן לו מזוהב שבא ויתפלל בעדו'

מסר חסידי לפרשת השבוע עמ' כ"ג

פניני אביר יעקב עמ' ו'

הקודש וקדוה"ק שהיה עוביו אמה, עשו גם פרוכת אחת שנאמר "והבדילה הפרוכת" וגו', ובבית שני היו שתי פרוכות וביניהם ריוח אמה יעו"ש, אלא שהכסף משנה שם מפרש, שמה שכתב הרמב"ם בסוף ההלכה שבמקדש ראשון היתה פרוכת, כוונתו למשכן, דאילו בבית ראשון לא היה פרוכת אלא כותל, אבל הגר"ז זצ"ל אמר שנראה בדעת הרמב"ם שבאמת היתה שם גם פרוכת מלבד הכותל, וכמו שכתוב בפסוק בפרשת תרומה.

לאחר כמה ימים אמר הגר"ז ששם לבו לפסוק בדברי הימים ב (ג, יד) "ויעשו את הפרוכת תכלת" וגו', הרי מפורש שהיתה פרוכת במקדש ראשון שעשה שלמה, ואם כן דברי הכסף משנה תמוהים מאד.

המשיך הגרש"ש קרליץ לספר: לאחר מכן הלכתי למכון הר"י פישל, שם מצאתי מהדורת ש"ס בנוסחא ישנה, ובדברי הגמרא ביומא (נד, ב) נמצאת שם גירסא שונה מן הגירסא שלפנינו, במקדש ראשון 'פרוכת' מי הו, והיינו דקושיית הגמרא על המבואר שם במשנה שהיו שתי פרוכות, ועל זה מקשה הגמרא דבמקדש ראשון לא היו שתי פרוכות, ולפי זה נמצא שפרוכת אחת ודאי היתה גם במקדש ראשון וכפי שהעיר הגר"ז שכן משמעות דברי הרמב"ם.

עמודי שש (עמ' 291)

(כב, א) מקרא גבי גבי כיסוי הדם במה ששפך יכסה, שלא יכסנו ברגל שלא יהיו מצות בזויות עליו.

כן העניי ממש בעת שנותנים לו, אסור ליתן לו בבזיון חלילה, וזהו איסור דאורייתא.

בית הלוי (בריסק) - בפרשתנו

האם היה פרוכת בית המקדש הראשון

והַבְּדִילָה הַפְּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים (כו, לג).

סיפר הג"ר שלמה שמשון קרליץ זצ"ל:

פעם שאל מרן הגר"ז מבריסק זצ"ל, על מה דאיאט ביומא (נד, ב) "במקדש ראשון מי הואי פרוכת", ומשמעות הגמ' דבמקדש ראשון לא היה פרוכת כלל, אלא דלתות, והקשה מרן זצ"ל, איך יתכן שלא היתה שם פרוכת מבלדל בין הקודש לקדוה"ק, והלא מקרא מלא דיבר הכתוב בפרשת תרומה "והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קדש הקדשים"?

אחר שהקשה הרב זצ"ל את השאלה, פתח את הרמב"ם בהלכות בית הבחירה (פ"ד ה"ב) שם מבואר, שבבית ראשון, מלבד הכותל המבדיל בין

לידי מתנת בשר ודם" - שהקב"ה יקבל תפלתו וזוכה לפעול ישועות לאלה המפרנסים אותו, כי אז לא תהיה נתינתם מתנה, ועוד יתירה מזו "ולא לידי הלוואתם" - שתפלתו תהיה שגורה בפינו ותיענה תיכף ומיד, כדי שלא יהיה אפילו בבחינת הלוואה עד שתבוא הישועה.

הקדמה לספר ליקוטי אמרי יוסף - מועדים

כשנותנים 'צדקה' לעני הוא בחינת 'אתרוג' ואיסור דאורייתא לבאות

וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה וְגו' (כה, ב).

הנה בעת שנותנים צדקה להעני, ונמצא מקיים בהעני מצות צדקה ועוד כמה מצות עשה כמו 'וְהִתְקַדַּשְׁתָּ בּו' (ויקרא כה, לה), אז העני הוא ממש כמו בחינת אתרוג בעת שנוטלו לצאת בו, דאע"ג דאתרוג אחר המצוה אין בו שום קדושה מכל מקום בעת קיום המצוה חלה עליו קדושת המצוה, ואסור בהנאה ובתשמיש של חול.

ובעצי סוכה מבואר במסכת סוכה (ט, א) כשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה ואסורים בהנאה. וכמו דדרשינן בשבת

סגולת השבוע

סגולה להבנת התורה ללמוד פרשת המנורה

כתב הרה"ק ה'בני יששכר' זצ"ל בספרו אגרא דפרקא (אות קע"ב) וז"ל: "ונראה לי בסגולה, כשהאדם אינו מבין איזה דבר בתורה יאמר פרשת המנורה בתורה ויאירו עיניו" עכ"ל.

ויש לציין בזה לדברים נפלאים שכתב ה'שפת אמת' זי"ע בפרשתנו בפרשת המנורה, "ועשית מנורת זהב טהור מקשה תיעשה המנורה" וגו' (כה, לא). וברשי" תיעשה מאליה לפי שהיה משה מתקשה בה א"ל הקב"ה השלך את הככר לאור והיא נעשית מאליה. ולהלן (פסוק מ) "וראה ועשה" פרש"י מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה עד שהראה לו הקב"ה מנורה של אש.

הקשו המפרשים אם המנורה נעשתה מאליה, למה נתקשה בה משה עד שהיה צריך הקב"ה להראות לו מנורה של אש. ומבאר ה'שפת אמת' זצ"ל (שנת תרל"א) ביסוד נפלא בעבודת ה': שבאמת אין בכוחו של אדם לעשות רצונו יתברך בשלמות, אלא שעל ידי רצון האדם בלב ונפש לעשות רצון קונו. עוזרים לו מן השמים שימלא את חפצו. רצון האדם משפיע שהדבר יגמר מעצמו. והנה משה התקשה לדעת, מה הוא רצון ה' במנורה, והראה לו ה' מנורה של אש, ומאחר שחפץ לעשות רצונו יתברך, אלא שהיה זה למעלה מכוח האדם להוציאו אל הפועל - נעשתה מאליה.

ומביא השפ"א שכע"ז פירש זקינו הגה"ק בעל החידושי הרי"ם זצ"ל: לשון חז"ל (מגילה ו, ב) "יגיעתי ומצאתי - תאמין", ולכאורה הרי מציאה היא בהיסח הדעת, ומה שבא ע"י יגיעה לא שייך לומר עליה שהיא מציאה, אלא שאי אפשר להשיג האמת אפילו ע"י יגיעה, מכל מקום כשהאדם מתייגע נתנו לו השי"ת במתנה ובדרך מציאה עכ"ד.

ובזה יש להבין, מדוע דווקא פרשת המנורה היא סגולה להבנת התורה, דבא לרמוז על היסוד הנ"ל של ה'שפת אמת'.

וזאת התרומה:

כתב מכתב לחזק יהודי שעובר עליו מצבים ותקופות מאתגרים... לבסוף לא שלח את המכתב לנמען, אבל יהודי אחר התחזק מזה עד למאוד, הסכיתו ושמעו:

ענה רבי סנדר "כן", ואז אמר לו האיש הזה כשדמעות בעיניו, "אני רוצה לומר לך שכרך הרבה מאוד, אני מקנא חלקך בגן עדן"...

רבי סנדר הסתכל עליו כאילו שהוא נפל מהירח, הוא לא מכיר את האיש הזה, ואין לו שום מושג מה הוא רוצה ממנו, "לא עשיתי לכם מעולם שום דבר" - אמר לו רבי סנדר - "אולי אתם טועים במישהו אחר". אמר לו הלה, "לא לא לא! אתה עשית לי הרבה ואתה אפילו לא יודע, הבה ואספר לך".

מספר האיש הזה: בשנה האחרונה עוברים עלי זמנים קשים ביותר, אני נמצא בתקופה מאוד קשה, ניסו הרבה דרכים לחזק אותי זה בכה וזה בכה, אבל כלום לא עזר. תקופה קצרה עבדתי בבית דפוס אחד, ותפקידי היה לעבוד על מחשב ולהדפיס מכתבים של אנשים. יום אחד הגיע מכתב מאחד בשם בלויא שצריכים להדפיס את המכתב, והתחלתי להדפיס את המכתב. תוך כדי שאני מדפיס את המכתב, הרגשתי שכל מילה מהמכתב מדבר ומכוון אלי! כל המכתב היה כאילו שכותבים את זה בשבילי, כל הנסיונות שאני מתמודד עמם היה כתוב במכתב, והיה שם דברי חיזוק נפלאים ביותר שהאירו בתוכי אור חדש של חיזוק, ונשב בקרבי טל תחיה של שמחה!

חזרתי וקראתי את המכתב שוב ושוב עם דמעות בעינים, הרגשתי שמן השמים מדברים אלי, קיבלתי אור חדש איך להתגבר על כל הנסיונות, קיבלתי חיזוק באמונה... וסיים האיש ואמר: הדפסתי את המכתב ולקחתי את זה הביתה, ואני קורא את זה כל הזמן, ומאז נעשיתי בריה חדשה... (גליון נועם שיח לאב"ד סאנטוב שליט"א)

סיפר הרה"ג רבי סנדר בלויא שליט"א ראש מתיבתא סקווירא במונטריאל: פעם הגיע אליו ידיעה אודות אדם אחד שהוא עובר קשיים מאוד מאוד גדולים, והוא סובל צרות משונות שאין כמעט כדוגמתו. את האיש הזה הוא לא הכיר כל כך טוב, הוא ידע מי זה אבל הוא לא היה אתו היימיש, אבל בנפשו היה הדבר - ס'איז אים געגאנגען אין לעבן, וחשב כל הזמן "איך אני יכול לעזור לאותו יהודי". הוא חשב לעצמו, "שאני יתקשר לאותו יהודי לחזק אותו - זה לא בא בחשבון! סתם להתקשר לאחד שכמעט ולא מכירים אותו ולחזק אותו? - אין לזה שום פשט!", עד שנצנצה במוחו מחשבה נפלאה, היות והקב"ה חנן אותו במתנה שיש לו עט סופר מהיר, ויש לו כח הכתיבה, אז הוא יתיישב לכתוב לאיש הזה מכתב חיזוק לעודדו ולחזקו. וממחשבה למעשה, הוא התיישב ועטו בידו, וכתב מכתב חיזוק נפלא ביותר.

הוא לקח את המכתב שהוא כתב, ונתן אותו למדפיס שידפיס את זה במחשב, ויסדר אותו בצורה יפה ומכובדת.

כשהמדפיס גמר להדפיס את המכתב, והוא הלך לקחת את המכתב, אז חזר וקרא את המכתב, והוא חשב לעצמו "אולי לא כדאי לשלוח את זה, הרי למעשה הוא לא מכיר אותי כמעט, ואולי הוא גם ירגיש אפילו קצת פגוע מזה, ואולי הוא ירגיש

כמסכן, אולי הוא כלל אינו רוצה שאדע מהצרות שלו", ולכן החליט ששב ועל תעשה עדיף, והוא לא הולך לשלוח לו את המכתב, ואכן כן עשה, והוא לא שלח את המכתב.

כמה חדשים אח"כ - מספר רבי סנדר, הוא השתתף בחתונה מסויימת, ועמד ליד המיוזיק, פתאום ניגש אליו אחד ושאל אותו "האם אינכם בלויא?"

רבי סנדר הסתכל עליו
כאילו שהוא נפל מהירח,
הוא לא מכיר את האיש הזה,
ואין לו שום מושג מה הוא
רוצה ממנו, "לא עשיתי לכם
מעולם שום דבר" - אמר
לו רבי סנדר - "אולי אתם
טועים במישהו אחר". אמר
לו הלה, "לא לא לא! אתה
עשית לי הרבה ואתה אפילו
לא יודע, הבה ואספר לך".

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

שניים אוחזים:

**הבלתי יאומן התרחש. התברר כי לאותו ערב הושכר האולם לשתי משפחות שונות!
למשפחתו של אדון פ. ולמשפחה נוספת. שוד ושבר. שני חתנים. שתי כלות.
שני צלמים. שתי תזמורות. - אולם אחד:**

נוספת. שוד ושבר.

שני חתנים. שתי כלות. שני צלמים. שתי תזמורות. - אולם אחד. חמתו של אדון פ. בערה בו. ספר ההזמנות נפרש לעיני כל, ולהוותו של מר פ. התברר, כי המשפחה השנייה הזמינה את האולם לפניו. ודאי שמנהל האולם טעה, אך עתה, כאשר יש להכריע מי יזכה לערוך את שמחתו באולם, לה, למשפחה השנייה זכות הקדימה.

"הרי את מקודשת לי כדת משה וישראל" נשמע קולו של החתן הנרגש שעמד מתחת לטלית שנפרשה מעליו בחצר שטיבל קטן בקרבת מקום לאולם הגדול והמפואר. הנאספים לא חדלו למלמל ולהגות במקרה המצחיק והעצוב כאחד שאליו נקלעו. לא נותרה כל ברירה אלא לערוך את החתונה בשטיבל קרוב. מנהל האולם עמד בפתח אולמו,

אוחז בידו שלט גדול עליו נכתב:

חתונת משפחת פ. נערכת בבניין הסמוך. "כן, שם, בשטיבל", ענה בלחש לשואלים המופתעים.

דרשן ירושלמי נוהג להשמייע מעשה זה, כדי להמחיש לקהל שומעיו מסר עמוק ונוקב:

הבה נתבונן קמעא. נכון, שמחתו של מר פ. נמוגה באחת. כמוהו גם שאר הנאספים, שציפו לאירוע מפואר ונאלצו להסתפק במציאות שנרכשו במכולת השכונתית ובדג מלוח שנותר לפליטה מן הסעודה שלישית שהתקיימה בשטיבל בשבת האחרונה.

סביר להניח שגם החתן והכלה הרגישו נבוכים מה, ברם, האם שמחתם האמיתית נפגמה? האם הם, שביום זה בונים את ביתם, שמים את ליבם לכל המתרחש סביבם? מסתבר שהמאורעות שסביבם נדחקים לשולי מחשבותיהם. לו רק מעט שכל בקדקדם, יודעים הם, כי כל הסובב אותם הוא שולי, זניח ופעוט, לעומת השמחה הגדולה שלהם ביום כלולותיהם.

הגמרא (עירובין נד, א) מדמה את העולם הזה להלילא, למשתה, כפי שאמר שמואל: "שינא, חטוף ואכול חטוף ואישתי, דעלמא דאזלינן מיניה כהלולא דמי".

הבורא יתברך נתן לנו את הזכות לחיות כדי להגיע למטרה הנכספת. חכם הרואה למרחוק, נותן אל ליבו להשתמש בענייני העולם הזה באופן שלא יפסיד את זכותו בשמחה האמיתית, ועלינו

להתייחס לטרדות העולם הזה כאל דברים שוליים שאינם מפריעים לשמחה הגדולה.

המטרה הסופית, שהיא צבירת זכויות והוספת לימוד תורה בעולם הזה, היא העיקרית, היא שמחתו האמיתית של היהודי, וכל שאר הטרדות המתרגשות ובאות בעולם הזה, אינן אלא זוטות שבשוליים, דברים בעלי חלוף. מבט זה על החיים, מקל ומעודד לקבוע עיתים לתורה ולהתמיד בקביעות זו, בלא להניח למכשולים כל שהם להפריע בדרך למטרה הקדושה. ועל ידי קביעת העיתים לתורה, זוכה האדם לקבל את הכוחות להביט נכוחה ולהבדיל בין העיקר לטפל.

(גליון מאורות הדף היומי)

פניו של אדון פ. אדמו מזעם ומרוב תדהמה.

הוא פסע בנעליו המבריקות אל תוך האולם, כשליבו מחסיר פעימה או שתיים. הכל היה מוכן, בדיק כפי שהוא תכנן. הכל היה מוכן, אבל לא בשבילו. אך בל נקדים את המאוחר.

תרועות מזל טוב רועמות בישרו לתושבי השכונה שבמשפחת פ. מתרחשת שמחה רבת. אחת מבנות המשפחה התארסה במזל טוב עם בן טובים.

אדון פ. קרן מנחת ומאושר. הוא לא התאמץ להסתיר זאת. אחד עשר מילדיו כבר נישאו והקימו בתים לתפארת, והיום הוא יומו הגדול. מפעם לפעם הוא קינח דמעה קלה שהתגנבה לזווית עינו, כאשר נזכר שלא ירחק היום וביתו הגדול יתרוקן לחלוטין.

אולם, כך דרכו של עולם, ומשכן, מוטב שהכל הולך כשורה, כמתוכנן.

פעם אחר פעם טפח אדון פ. על כתיפו של החתן הצעיר, בעודו מציגו בפני הקרואים הרבים, שהשתאו למראה התקרובת העשירה והאולם המפואר שנבחר על ידי מר פ. כדי לערוך בו את שמחת האירוסין.

עם צאתו קיבל כל אחד מן המוזמנים גליל כסף דקיק בוהק למראה, כמזכרת, עליו נחרתו המילים "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה", ובתוכו נר שעווה אדום, שיועד להדלקת הנרות בימי חג החנוכה שעמדו בפתח.

אולי בחתונה נקבל חנוכיה כמזכרת, התבדח אחד האורחים וחיוכו הרחב של מר פ. העיד על טוב ליבו, ומקצת על תכניותיו לערב הנישואין עצמו.

כאן אני רוצה את נגני החצוצרות ואת המתופף, החווה מר פ. באצבעו, ובצד השני, אמר, תוך שהוא סב באחת על רצפת השיש של האולם, את יתר כלי הנגינה. לצידו עמד בעל החברה שנשכרה על ידו לתכנן את האירוע, ורשם כל מילה שיצאה מפיו.

האולם המפואר נוהל בהצלחה על ידי איש עסקים שהשכיל להעמיד לרשות לקוחותיו את מיטב השרות, והלקוחות הטובים, בהם מר פ. ואחרים, נהו אחריו.

יום רדף יום, וככל שחלפו השבועות נדמה היה שלא נותר מאומה ליד הדמיון. הכל תוכנן עד הפרט האחרון.

ביום הגדול נסעו בני משפחת פ. אל האולם המפואר, וההתרגשות הלכה וגאתה.

כאשר עמדו בני המשפחה בפתח האולם עם הכלה הנרגשת, עצר רכב הסעות נוסף לידם ופרק מקרבו משפחה נוספת, נרגשת גם היא, עם כלה נרגשת נוספת.

בני המשפחות החליפו מבטים תמהים, ויחד פסעו לעבר פתחו של האולם, כשהפליאה והמבוכה גוברות והולכות.

באולם פנימה עמד מנהל האולם נכון לקבל את פני בעלי השמחה, ששילמו הון רב כדי לערוך את שמחתם באולמו. ככל שהתקרבו המשפחות למקום עמידתו, הלכו פניו והסמיקו. הבלתי יאומן התרחש. התברר כי לאותו ערב הושכר האולם לשתי משפחות שונות! למשפחתו של אדון פ. ולמשפחה

פעם אחר פעם טפח אדון פ. על כתיפו של החתן הצעיר, בעודו מציגו בפני הקרואים הרבים, שהשתאו למראה התקרובת העשירה והאולם המפואר שנבחר על ידי מר פ. כדי לערוך בו את שמחת האירוסין. עם צאתו קיבל כל אחד מן המוזמנים גליל כסף דקיק בוהק למראה, כמזכרת, עליו נחרתו המילים "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה", ובתוכו נר שעווה אדום, שיועד להדלקת הנרות בימי חג החנוכה שעמדו בפתח. אולי בחתונה נקבל חנוכיה כמזכרת, התבדח אחד האורחים וחיוכו הרחב של מר פ. העיד על טוב ליבו, ומקצת על תכניותיו לערב הנישואין עצמו

לכה דודי לקראת פלה - פני שבת נקבלה:

קבלו על עצמם לקבל שבת מוקדם, שלושת הבנים התארו בזה אחר זה:

קראה לבני משפחה להתייעצות. הסבירה כי בוודאי הם נוהגים לכבד את השבת היטב ויפה, אולם נראה כי זה הזמן לכבד את השבת עוד קצת ולקבל אותה בכבוד מלכים, תוך הקדמת כניסתה. היא האריכה לתאר בפניהם כי הדבר ידרוש ריכוז מאמץ מכולם, כולל הקדמת קניות ובישולים, נקיונות וסידור הבית, כמו גם הקדמת הפסקת הדיבור בטלפון, וכל כיוצא באלה... "אולם, האם לא כדאי הדבר כדי לזכות בישועה? האם לא כדאי לנו להתאמץ עוד לכבוד השבת ולהקדים לקבלה, כדי לזכות לשמוח בצוותא בשמחות הנישואין של אחינו? האם אין זה הזמן לקבל החלטה נועזת, שאומנם תדרוש מאמץ - אך הוא שווה ומשתלם?" סיימה האם את שאלתה, והותירה לילדיה לקבל את ההחלטה...

פה אחד, נמנו וגמרו כולם לקבל על עצמם להקדים לקבל את השבת, לזכות בעוד כמה דקות מהברכה העצומה הטמונה בה. החל מאותו שבוע, כל המשפחה הקדימה וקיבלה את השבת מוקדם מהזמן הנקוב, כולם ישבו כנסיכים וקיבלו את פני השבת בשלווה וקבלת פני מלכה, כשלארשונה בחייהם חוו את הטעם הנפלא והעונג הקסום של קבלת שבת ברוע, מתרגשים ברגעים הנפלאים בהם השבת פורשת את כנפיה על העם היהודי... ומפתח השבת עבד גם עבד, שבר את המנעול שניצב בשערי השמחה. בשנה אחת בלבד - כל שלושת הילדים התארו בזה אחר זה, אחת לכמה חודשים קיפצו בני המשפחה בחתונה מאושרים ונרגשים, כשהם מעידים בפה מלא: השבת - היא מתנה יקרה שברכה עצומה טמונה בה.

הנה כי כן, לפעמים, כששערי הישועה חסומים וחתומים, השבת יש בה כוח עצום לפתוח את השערים, להביא את הברכה והשמחה הביתה. שלוש חתונות בשנה אחת יעידו, כמה גדול הכוח של כמה דקות נוספות שמעניקים לשבת היקרה, כמה עצום המפתח שבהקדמת קבלת השבת! הבה נלמד את המסר הזה, נאמץ אותו ונפעל בדרכו. הקדמת קבלת השבת היא לא רק דרך מרוממת ונפלאה להיכנס לשבת, יש בה גם כח עילאי אדיר - לפתוח שערי שפע וברכה, שערי שמחה וישועה. לקראת שבת נקדים ונלכה, כי היא מקור הברכה, להשפיע עלינו שפע שמחה ואור!

מעשה במשפחה אחת ממרכז הארץ, ששלושה מילדיה המתינו לזיווגם שבושש מלבוא. השנים נוקפות חולפות, איש מהם לא נהיה יותר צעיר, הצעיר מבין השלושה כבר בן 23 (!) וכל תקווה לא נראתה באופק. אמנם, הצעות עולות ויורדות מדי פעם, אך בכל פעם - הן שבות ויורדות כלעומת שעלו, לא מבשרות על הקמת בית... מצבה של המשפחה נגע והכאיב לכל ידידיה וקרוביה ואלו ניסו לעשות הכל. סגולות שונות, תפילות רבים, נסיעות לקברי צדיקים - אולם דבר לא עזר. נראה כי שער הזיווגים אטום וחתום והמפתח פשוט איננו. הילדים מוסיפים להתבגר, המבוגר שבהם כבר כמעט איבד תקווה, גם האחרים נראה דוק של יגון על פניהם, ריבונו של עולם, כמה אפשר לחכות...

ואז, ביום מן הימים, התקשרה דודה מבוגרת לאם המשפחה, והציעה את סגולת הקדמת קבלת השבת. "קודם כל" התלהבה הדודה "הרווח הראשון הוא בעצם הכניסה לשבת. ברוע, בשלווה, בלי לחץ של הרגע האחרון, בלי להציץ בשעון לבדוק אם הספקנו הכל. נכנסים לשבת כמו מלכים, יושבים ומתרגשים לקראת כניסתה, נותנים לה את האפשרות להיכנס אל הלב ולרומם את הנשמה, זו חוויה רוחנית עצומה!" תיארה הדודה בהתלהבות.

"אבל הרווח הנוסף שיכול להיות - הוא המפתח. הקדמת קבלת השבת היא מפתח לישועות, אלפים ברחבי העולם מעידים על ישועות פלאיות ונשגבות בהן זכו לאחר שהקדימו לקבל את השבת. אולי זה המפתח שיפתח את השערים ויקרב קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה..." הציעה הדודה, והניחה לאם המשפחה לשקוע במחשבות... ההחלטה לא היתה קלה. יש לה ילדים נשואים, שתמיד מתקשרים לברך ולהתברך בדקות שלפני הצפוף... לפעמים היא מארחת נכדים לרוב ומוטל עליה עול כבד בסידור התבשילים והכנת המיטות. ובכלל, היא כבר כל כך רגילה להיכנס לשבת ברוע האפס, האם היא מסוגלת לשנות הרגלים? האם היא תעמוד במשימה כזו? האם זה לא מוגזם מדי עבורה?! אבל דברי הדודה שבו אליה כהד חוזר ונשנה, הלמו בראשה. "מפתח לישועות... קול חתן וקול כלה..." - שמעה את הדברים צפים ועולים שוב באוזניה.

אז אולי כן? אולי זה אפשרי? היא החליטה לא לקבל את ההחלטה לבד,

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

תמימי עשייה ממדורי הביאור 'מאורי אור'
וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות בית המילים
'אור תורה' | 'תורת חיים'
הערות, ציורים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר

10 כרכים של מתיקת נצחית:
הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הק
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחל
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

פנינים על הפרשה:

שנאמר (דברים יא יג) 'ולעבדו ככל לבבכם'. לכן צריך שיהיה לבו פנוי מכל מחשבה, כדי שיתפלל בכונה, ולא ידלג שום תבה ויענה כראוי, ויחשב בלבו כי לא נברא כי אם לעבודתו יתברך, וינהג קדשה יתרה בבית הכנסת:

יהיה מעשרה ראשונים בבית הכנסת

וגם כן צריך שיהיה מקדים לבית הכנסת להיות מעשרה ראשונים, שגדול שכר עשרה ראשונים כדאמרו רבותינו ז"ל (ברכות מז:). וגם כן צריך להתאחר שלא לצאת מהרה מבית הכנסת שלא יהיה נראה עליו כמשאוי. וזה רמזו גם כן במלת בראשית, בראשית כמשמעה שיהיה ראשון בבית הכנסת, והיא נמי אותיות 'בשארית', דהיינו דצריך להשאר מהאחרונים בבית הכנסת. ובעל התשובה צריך להזהר בזה יותר:

(גנוי המלך, תיקון התשובה אות יא)

תפילה ללא כוונה - לא מתקבלת

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (שמות כה ב). אפשר לרמוז על התפלה, דידוע דעקר תפלה היא בלב, כמו שנאמר (דברים יא יג) 'ולעבדו ככל לבבכם', ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (תענית ב.) איוהי עבודה שהיא תלויה בלב, זו תפלה. שצריך כוונה בלב בשעת התפלה, ואם אין אדם מכוון לבו בשעת תפלה, רק מוציא הדברים בפיו ולבו בל עמו, אין תפלתו מתקבלת. והתפלה נקראת 'דברים העומדים ברומו של עולם' (ברכות ו:), והטעם, משום דהתפלה היא דברים, והדברים הללו עולים לשמי מרומים ועושים פעלה ומעלים השכינה מעלה מעלה, ולא שייך שתעשה הפעלה הזאת כי אם בכונת הלב כראוי:

עילוי השכינה ע"י תפילה בכוונה

וזהו שאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, היא התפלה הנקראת דברים העומדים ברומו של עולם. והזהירם והודיעם דעקר התפלה היא בלב, וזהו מאת כל איש אשר ידבנו לבו, דהיינו, מכוון לבו כראוי בשעת התפלה, ממנו תקחו את תרומתי, דהיינו תקבלו את תפילתי, ומי שאינו מכוון את לבו רק הדברים מהשפה ולחוצץ, לא תקבל תפלתו: (פיתוחי חותם פרשת תרומה)

לכל תפילה יש כוונה מיוחדת עבודה

ברוך אתה ה' למדני חקיך (תהלים קיט יב). הנה כתבנו באות א"ל"ף (בפסוק) אחלי יכנו דרכי לשמור חוקיך (דמלת חקיך מדבר על התפלות, שהם חק קבוע ערב ובקר וצהריים. וכונת התפלות אינן דומות

מורא ופחד מקדושת בית הכנסת

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כה ח). אפשר לרמוז דנקודות מקדש הן נקודות 'יראה', להורות דעקר המקדש ובית הכנסת הוא שירגיש האדם בעצמו וידע שהשכינה מצויה שם, וישב שם במורא ופחד שהרי יושב לפני השכינה, וכמו שאמר (תהלים נה טו) 'בבית אלהים נהלך ברגש', דהיינו שירגיש וידע שהרי הוא בבית אלהים, פרוש בבית שאלהים מצוי שם. וכמו שאמר יעקב אבינו עליו השלום (בראשית כח יז) 'מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים', כלומר מאחר שהוא בית אלהים הוא נורא מאד, והיושב בו צריך לישב במורא גדול ובקדושה. וכמו שתמה יעקב אבינו עליו השלום שאמר (שם פסוק טז) 'אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי', ופרש רש"י ז"ל שאם ידעתי לא ישתני במקום קדוש כזה:

וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים ה ח) ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך, הכוונה, אמר דוד המלך עליו השלום, חסד גדול ורב מאד עשית עמנו אשר זכיתנו לבוא עד הלם, שאמרת לנו עשו לי בית אשר שם אהיה מצוי עמכם, וכיון שכן הוא, צריכים אנו מפני כבודך המצוי שם לישב במורא ופחד. וזה שאמר 'ואני ברב חסדך אבוא ביתך', דהיינו חסד רב עשית עמי שאמרת לי זה ביתי, הנני מצוי בו, בוא ושב עמי, וכיון שכן הוא, משעת כניסתי בו אכנס ביראה, וכל ישיבתי שם ביראה, וזהו 'אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך':

(מחשוף הלבן פרשת תרומה)

מורא בית הכנסת והשכמה לתפילה

בראשית (בראשית א א). אותיות 'בית ראש', לרמוז על בעל תשובה שצריך להזהר להשכים ולהעריב לבית הכנסת מדי יום ביומו, כי הוא תקון גדול לכפרת עונותיו ולקבלת תשובתו, מפני שהתפלה במקום קרוב, כמו שנאמר (הושע יד ג) 'ונשלמה פרים שפתינו', ויותר מזה אמרו (ברכות לב:), דגדולה תפלה יותר מן הקרבנות, שנאמר (ישעיה א טו) 'גם כי תרבו תפלה', וכיון שכל כך גדול כחה של תפלה צריך להזהר בעל תשובה שלא יבטל שום תפלה:

יזהר במורא בית הכנסת

וישמר כל הדברים שאמרו חכמינו ז"ל בעניני בית הכנסת, דהיינו שיהיה עליו מורא בית הכנסת לפי שהשכינה בבית הכנסת, וכיון שהשכינה שם צריך להיות עליו מורא השכינה שלא ידבר שם דברי חל רק דברי תפלה. גם יטהר מחשבתו שלא יחשב מעניני העולם, כי עקר התפלה בלב היא, כמו

עצות וסגולות:

ענייני ענווה (ג')

בלי ענווה לא שייך שיהיה אדם מתוקן

והנה (תקון האדם הגדול) [תקון הגדול לאדם] היא מדת הענווה, שהיא המתקנת כל מדות האדם, דבלתי ענווה לא שייך שיהיה מתקן, וכשהיה ענו או יהיה מרכבה לשכינה כראוי, וכל התורה והמצוות שייקים יאירו בו כראוי.

(מחשוף הלבן פרשת נח, ד"ה עשה לך)

בלי ענווה אינו משיג יראת שמים כראוי

'קדושים' גימטריא 'שפלים', שתהיו ענוים ושפלים, שהעקר הוא מדת הענווה והשפלות, שעל ידי מדה זו וזכה אדם ליראת שמים שלמה, ובלעדיה אין אדם משיג יראת שמים כראוי (משלי כב ד). וכמדה זו נשתבח משה רבנו עליו השלום על כל המדות.

(מעגלי צדק אות ד"ה דבר)

היצר מנורה את הלומדים להתגאות בדברי תורה

יצר הרע אינו מניח שום אדם שאינו מתגרה בו, אפלו תלמידי חכמים בשעה שעוסקים בתורה מפתה אותם להתגאות איש על אחיו בדברי תורה וכו' (שבת סג). כלומר, מפתה יצר הרע אף העוסקים בתורה שנתנה בהר סיני על המדבר להתגדל ולהתקמף איש על אחיו. (פיתוחי חותם, לך לך, ד"ה ואת החורי)

כשיודע ששכינה על ראשו - ודאי יהיה שפל

הירא את ה' צריך שיהיה מוכנע וענו, והולך וראשו כפוף, כמו שנאמר (איוב כב כט) 'ושח עינים יושע'. ומי גורם זה לאדם, צריך שידע וישכיל שהשכינה למעלה מראשו, וכזה לא ילך בגאווה ויהיה שפל ראש (קידושין לא. זוהר ח"ג קפז). וזה הצדיק כך עושה.

(פיתוחי חותם פרשת שלח)

הענווה - תפארת לעושיה

'ענווה שפלות הכנעה' גימטריא 'היא תפארת', דהיינו זו היא תפארת האדם עם השמים והבריות כשינתנה בענווה ושפלות. וזהו שאמר כאן דוד המלך עליו השלום דבקה לעפר נפשי, דהיינו נתדבקתי במדת הענווה עד קצה האחרון ושמתני נפשי כעפר לכל בני העולם, ולכן גם אתה חייני כדברך, שכן דברת מפי כבודך שאין לך משבח ומעלה יותר מן הענווה.

(מעגלי צדק אות ד"ה דבהק לעפר)

תפלה לחוד (שבת י). וכמו שאמר רבותינו ז"ל (ברכות לא.), אין עומדים להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה, שאם אינה הלכה פסוקה יהיה לבו טרוד בעיון אותה הלכה, ולא יהיה לבו שלם בתפלה. ועקר התפלה בלב, כמו שכתוב (דברים יא יג) 'ולעבדו בכל לבבכם':

וזהו שאמר ראה כי פקודיך אהבתי, דהיינו, אף על גב דאני דבק בתורתך כל כך, מכל מקום פקודיך שהם תפלותיך, אהבתי, בעת התפלה אני מפנה דעתי מדברי תורה ואיני נותן דעתי כי אם בתפלה, דזמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד. ואף על גב דאני אוהב התפלה ונותן דעתי בה, איני סומך על זה שבשביל כך תעשה בקשתי, איני בוטח רק בחסדך הגדול שתעשה עמי חסד, וזהו שאמר בחסדך חייני: (אלף בינה קיט אות ר)

התפלות, למדני אותה כדי שאתפלל לך כראוי. וזה נמי קאי על מה שאמר (פסוק י) 'אל תשגני ממצותיך', דמירי נמי על ברכות המצות, שלא ישנה בהם, שיהיה יודע פונת ברכת כל מצוה ומצוה על אמתתה כתקונה:

(מעגלי צדק אות בי"ת)

לא יחשוב בעת התפילה אפילו בדברי תורה

ראה כי פקודיך אהבתי ה' בחסדך חייני (תהלים קיט קנט). אף על גב דדבק בתורה הרבה ואינו פורש הימנה, מכל מקום בעת התפלה איני מחשב בדברי תורה, רק דעתי עם התפלה, דזמן תורה לחוד וזמן

זו לזו, וכל ברכה וברכה יש לה פונה מיוחדת בפני עצמה, ואינו דומות זו לזו. וגם כן אינו דומה פונת הברכות דתפלה זו לפונת הברכות שבתפלה אחרת, וכן נמי בין חל לשבת, ובתפלות שבת בעצמם אינו דומות זו לזו, וכן בימים טובים, כמו שכתב רבנו זלה"ה (שער הכונות דרושי התפילין דרוש ה, פרי עץ חיים שער התפילה פ"ז), ועמק גדול יש בהם:

דוד בקש לידע שורש כל תפילה

ושואל מהקדוש ברוך הוא שילמדוהו פונת כל ברכה וברכה על אמתתה. וזו היא פונתו, כלומר ברוך אתה ה' שאני מברך לך בכל תפלה הודיעני שרשה, שאדע כל ברכה על אמתתה, כדי שתהיה תפילתי מקבלת ומרצה לפני כסא כבודך. וכך הוא פרוש הכתוב, כל ברוך אתה ה' שהיא בחקיך שהם

בס"ד

קו "מחברים" שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

אור בהירות הנ"ך בהישג ידך!

הגאון רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א: הוא לימד אותי רעיון חשוב: אל תעצור. זה מה שאנחנו לומדים. אל תעצור כי אם אתה עוצר, אז כל העסק יקפא. תמשיך לנסוע, תמשיך לנסוע, זו הייתה הפקחות של הפיקח הזה. אל תפסיק לעבוד, כי כל עוד שאתה עובד יש לך ניצוצות, יש לך התלהבות, יש לך אש, והאש הזאת תשרוף את כל המפריעים. אבל אם תעצור ותתחיל לחשוש ולשאול שאלות ותחשוב לישון קצת לא תוכל להידלק שוב...

והוא לקח את האוטו ויצא לדרך. הוא נוסע שעה ועוד שעה, אבל אחרי כמה שעות שהמזגן על חום ואתה לוחץ כל הזמן גז ברקס הוא מתחיל להרגיש עייפות, והוא ניסה להתגבר. עד שהוא חשב לעצמו, מה רע לעצור בצד ולנמנם איזה חצי שעה ולהמשיך בדרך. אבל הוא לא ממש ראה מקום לעצור בצד הכביש. בסוף הוא מצא לו איזה מפרץ בצד הכביש, והוא חונה שם. והוא רק עוצר את הרכב והנה עבר אז רכב אחר לידו וצועק לו הנהג בתחנונים, 'הלו, נהג יקר! אני מתחנן אליך אל תעשה את זה, אל תעצור, תמשיך לנסוע.'

'למה?'

'אתה חייב להבין, כל כך קר בחוץ שאם הרכב יעצור, אפילו רק לחצי שעה או שעה, לא תוכל להמשיך לנסוע. המנוע יקפא. כל עוד שאתה נוסע והמנוע פועל, יש אש בפנים והוא לא יקפא. אבל אם אתה רק עוצר לאיזה חצי שעה אני מבטיח לך שאתה לא תצליח להמשיך לנסוע.'

המוהל שמע את המילים האלה זה נתן לו כוחות מחודשים, והוא ממש התערורר - רק לא לישון. אני לא הולך להיתקע בהרי אררט בכביש בין רובינמי והלסינקי... וככה הוא נסע וכנראה ביחד עם האדרנלין עם כוח הרצון החזיקו אותו עד רובינמי.

הוא הגיע ובאמת היתה שם ברית עם סעודה נפלאה, ואז כיבדו אותו לדבר. נעמד המוהל ואמר להם 'רבותי, אני רוצה לספר משהו שעבר עלי אתמול בלילה בדרך לפה ומה שחשבת על הבעל ברית'. והוא סיפר את כל מה שאירע, ובסוף הוא סיים, 'אני לא מכיר את אותו בן אדם שעבר אז אבל הוא לימד אותי רעיון חשוב: אל תעצור.'

זה מה שאנחנו לומדים. אל תעצור כי אם אתה עוצר, אז כל העסק יקפא. תמשיך לנסוע, תמשיך לנסוע, זו הייתה הפקחות של הפיקח הזה. אל תפסיק לעבוד, כי כל עוד שאתה עובד יש לך ניצוצות, יש לך התלהבות, יש לך אש, והאש הזאת תשרוף את כל המפריעים. אבל אם תעצור ותתחיל לחשוש ולשאול שאלות ותחשוב לישון קצת לא תוכל להידלק שוב.

יש לנו יהודי בעל הברית שגר בקור של פינגלנד אבל הניצוץ לא נכבה. הוא רוצה להמשיך, להקים עוד דורות.

הרעיון הזה הוא מאוד חזק ונוגע לחיים שלנו, להמשיך ולא להתפעל. אל תפחד, רק תמשיך במה שאתה צריך לעשות.

(הג"ר אברהם מרדכי מלאך שליט"א-גיליון 'אסדר לסעודתא')

הוא הולך להשכרת רכבים וכרגיל שואלים אותו את השאלה המעצבת כמה קילומטר אתה משער שתרצה לנסוע, והוא אומר שלא הרבה, רק עשר שעות לרובינמי.

ומסתכלים עליו שם ואומרים לו, 'תעשה לי טובה, אתה שפוי? איך אתה חושב לנסוע? אתה יודע כמה קר בחוץ? אתה יודע שעכשיו מינוס חמש עשרה מתחת לאפס? אם תיסע דרך ארוכה כל כך האוטו שלך יקפא. שאל אותו המוהל, 'האם זה מסוכן לנסוע?'

'לא הייתי אומר מסוכן אבל קיים ריזיקה. אומר לעצמו היהודי אם זה רק בגדר ריזיקה אז נוסעים, הרי בדיוק בשביל זה אנחנו יהודים!!! והוא לקח את האוטו ויצא לדרך...'

'לא הייתי אומר מסוכן אבל קיים ריזיקה. אומר לעצמו היהודי אם זה רק בגדר ריזיקה אז נוסעים, הרי בדיוק בשביל זה אנחנו יהודים!!!'

אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לָבוֹ (כה, ב).
תשמעו סיפור.

האמת שאני לא יודע אם הסיפור הזה היה באמת או לא, אבל מה שברור שזה סיפור אמיתי!!!... כי הרעיון שלו אמיתי.

את הסיפור קראתי באחד העלונים, היה פעם יהודי בשם ר' מנשה שהיה גר בארץ ישראל, אבל רוב השנה הוא היה נמצא בשליחות באירופה. היה לו את התעודה המפורסמת של 'מוהל' ויבעל תפילה' וגם 'מסדר קידושין', ובמקרה הצורך הוא היה גם סנדק, בקיצור הוא פועל הרבה במקומות רבים במקומות נידחים.

ור' מנשה היה רוב השנה בפינגלנד באיזה עיר בשם הלסינקי, ויום אחד הוא מקבל טלפון, 'שלום, שמי דניאל, אני גר באיזה כפר נידח איפה שהוא, שזה כל כך נידח עד כדי שזה נידח גם מהאובדים בארץ אשור והנידחים בארץ מצרים... ואני ואשתי הגענו לא מזמן לפינגלנד למקום בשם רובינמי, ואנחנו הפכנו עולם שלם כדי למצוא מוהל לתינוק שלנו, וללא הצלחה. ניסינו חב"ד בכמה מקומות ללא הצלחה עד שהשגנו את השם שלך. שמעתי שאתה מוהל בהלסינקי ואני נמצא מרחק נסיעה ממך של עשר שעות ברכב, ואני מתחנן אליך, שמחר הברית, אנא תבוא, אני ישלם לך, הכל נעשה, אבל בבקשה תבוא.'

ר' מנשה שומע, והיהודי ממשיך ואומר לו, 'אתה צריך לדעת, אתה לא תאמין שאני יהודי, כי אני לא נראה בכלל כמו יהודי. כבר הורדתי את הגרביים השחורות (השווארצע זאקען)...' בקיצור הוא מבין שמדובר ביהודי שלא ממש מקפיד על שלש קוגלים בשבת ראש חודש שחל בתנוכה... אבל לפחות יראה איך הניצוץ היהודי בוער אצלו. כעת הוא מחפש מוהל בשביל הבן שלו, הוא רוצה להמשיך עוד דורות יהודיים על טהרת הקודש.

הוא חושב לעצמו שאילו הייתי יודע כמה ימים מראש הייתי מתארגן עם רכבת או טיסה אבל בשביל זה יש צורך להזמין כמה ימים מראש, אז עכשיו אין ברירה חוץ מלשכור רכב ולנסוע מהלסינקי עד רובינמי. הוא הולך להשכרת רכבים וכרגיל שואלים אותו את השאלה המעצבת כמה קילומטר אתה משער שתרצה לנסוע, והוא אומר שלא הרבה, רק עשר שעות לרובינמי.

ומסתכלים עליו שם ואומרים לו, 'תעשה לי טובה, אתה שפוי? איך אתה חושב לנסוע? אתה יודע כמה קר בחוץ? אתה יודע שעכשיו מינוס חמש עשרה מתחת לאפס? אם תיסע דרך ארוכה כל כך האוטו שלך יקפא.'

שאל אותו המוהל, 'האם זה מסוכן לנסוע?'

אוצרות הפרשה

הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א שליט"א: יש בזה לקח גדול בחינוך, שאם רואה האדם אצל בנו שהוא מתקשה בלימודו, או דבר מה אחר שאינו כשורה, אל ימהר לתלות את האשם במלמד זה או אחר, אלא ידע בנאמנות דאין הדבר תלוי אלא בי, ויחפש היטב מה יכול הוא לעשות ובמה אפשר להשתפר, ובאופן זה תהיה לו תועלת מרובה יותר מאשר לחפש אשמים.

עד כאן המעשה, והרבה יש ללמוד ממנו, ולענייננו יש בזה לקח גדול בחינוך, שאם רואה האדם אצל בנו שהוא מתקשה בלימודו, או דבר מה אחר שאינו כשורה, אל ימהר לתלות את האשם במלמד זה או אחר, אלא ידע בנאמנות דאין הדבר תלוי אלא בי, ויחפש היטב מה יכול הוא לעשות ובמה אפשר להשתפר, ובאופן זה תהיה לו תועלת מרובה יותר מאשר לחפש אשמים.

ויבוא הרמז על זה בדברי המסורה בפרשתן, בפסוק 'וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר' (שמות כה מ), שלשה ראשי פסוקים: הכא, ואידך 'וראה אם דרך עוצב בי' (תהלים קלט כד), ואידך 'וראה בנים לבניך' (שם קכח ו).
דהנה, תכלית עשיית המשכן היתה בשביל הארון והכרובים שהם מקום משכן השכינה, כדאיתא ברמב"ן ריש פרשתן, וכידוע רומזים הכרובים על תינוקות של בית רבן, שהיו עשויים 'כרביא', בצורת פרצוף של תינוק, כי הם העיקר והיסוד לקיום כלל ישראל. ולזה אמר 'וראה ועשה בתבניתם', דהעיקר לראות ולהשיג עליהם כסדר לחנכם, ולא להסיח דעת מהם כלל, ואף אם מתעורר קושי מסוים לא לתלות את האשם באחרים, רק 'וראה אם דרך עוצב - בי', לומר אין הדבר תלוי אלא בי, ובאופן זה 'וראה בנים לבניך שלום על ישראל'.

(הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א - נר המאיר)

נענה רבינו ואמר לו: 'עוד מקודם, כאשר באת אלי בפעם הראשונה, ובקשת ממני לדבר עם המנהל, כבר אז ידעתי שלא זה הפתרון, אבל לא רציתי להתווכח עמך, על כן מילאתי את מבוקשך, אך האמן לי נאמנה, שאמירת מזמור אחד בתהלים בתפילה לה' יתברך בכוונה נכונה, זהו יותר עוזר ומועיל מכל השתדלות אחרת.'

לא לתלות את האשמה במלמד

אדם אחד בא לפני רביה"ק מהר"י ט"ב מסאטמאר זי"ע והתאונן בפניו שיש לו בן בתלמוד תורה, ואין הוא רואה סימן ברכה בלימודו, ולפי דעתו הדבר תלוי במלמד שאינו מוכשר למלאכה זו, וכבר ביקש מן המנהל להעביר את בנו למלמד אחר, אך הלה מסרב למלא את בקשתו, על כן הוא בא לבקש מרבינו שידבר עם המנהל ויפעל אצלו שיסכים להעביר את בנו כרצונו.

רבינו הבין בחכמתו מיד שאין האשמה תלויה במלמד כלל ועיקר, אלא בבן יקיר עצמו, אך לא רצה לומר דבר שאינו נשמע, על כן הבטיח לו שיסדר את הענין, ואכן דיבר עם המנהל, והלה, מפני כבודו של רבינו, הסכים להעביר את התלמיד למלמד אחר.

כעבור תקופה הגיע שוב האיש אל רבינו ותלונתו בפיו שהחליפין לא עלו יפה, ובנו אינו מצליח בלימודו ואינו מוצא את מקומו בין חבריו, וביקש עצה והדרכה מרבינו כדת מה לעשות. נענה רבינו ואמר לו: 'עוד מקודם, כאשר באת אלי בפעם הראשונה ובקשת ממני לדבר עם המנהל, כבר אז ידעתי שלא זה הפתרון, אבל לא רציתי להתווכח עמך, על כן מילאתי את מבוקשך, אך האמן לי נאמנה, שאמירת מזמור אחד בתהלים בתפילה לה' יתברך בכוונה נכונה, זהו יותר עוזר ומועיל מכל השתדלות אחרת'.

נביאים וכתובים מאידים נבדוזה

מחזורת כ"ץ

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א: לפעמים יש לקחת מאדם את תרומתו הקטנה, 'ולא באלמותא', מבלי לכופ אתו לתת סכום כסף גדול יותר אלא להודות לו על מה שנתן. אולם משנפתח לאותו אדם השער לנתינת הצדקה, אפילו על ידי הסכום הקטן שנתן, שוב יש בו את הכוח של 'יתן ויחזור ויתן', להוסיף ולתת עוד ועוד תרומות כהנה וכהנה כיד ה' הטובה עליו.

ללא שימוש.

מסכת ההכנות של החתונה. הלוא הוא מיודעינו העשיר הקמצן שאמנם ידע על חתונתם של היתומים אך לא היה מסוגל להשתתף במגבית ולתרום משלו עבורם. אף אחד מבין עסקני הצדקה שהיו מעורבים בארגון החתונה לא העלה על דעתו לפנות אל העשיר ולבקשו כי יפתח את ליבו ואת ידו, שהרי כבר שנים ארוכות שהכל יודעים שתרומתו האחת והיחידה היא מטבע זו של 'קופיקה' שכבר העלתה חלודה בתוך הכספת.

בעיצומם של ההכנות הגדולות לחתונה, שעות אחדות לפני החופה, זעזעה את העיירה ידיעה מרעישת: החתן היתום נעצר על ידי מפקד המשטרה המקומית ונמסר לו כי הוא עומד להיות מגויס בכוח כחייל בצבא הצאר. המשמעות של ההודעה הייתה, שמלבד שהחתונה לא תוכל להתקיים הערב כמתוכנן, הרי שהחתן יאלץ לשרת מספר שנים בצבא הרוסי עד שיעבור זמנו והוא ישוחרר ויוכל להתחתן.

באותם ימים, הימים בהם הצאר אלכסנדר הראשון שלט במדינה, לא הקפידו השלטונות על ביצוע חוק השירות הצבאי אצל היהודים. היהודים היו מחויבים מידי שנה לספק לצבא הרוסי מספר מסוים של חיילים שגויסו לשירות מלא, אולם החוק נתן אפשרות להשתחרר מחובה זו, וזאת תמורת תשלום מתאים. היה זה כעין שוחד, אולם זה היה הסדר חוקי. כך נהגו גם בעיירה זו וגם בשאר הערים והעיירות, ואיש לא ערער עליו.

באחד הימים הייתה העיירה הקטנה כמרוקחה. תכונה נרגשת הקיפה את כל בני העיירה. כולם, אנשים נשים וטף, התכוננו לקראת חתונה שעמדה להיערך באותו ערב בחצר בית הכנסת של העיירה. הלוא תדעו שחתונה בעיירה קטנה היא מאותם סוגי מאורעות שכל התושבים 'מחותנים' בהם, כולם נוטלים בה חלק ומשתתפים בה לשמחת חתן וכלה. על אחת כמה וכמה כשהחתונה המדוברת היא חתונת יתום ויתומה שבילדותם התייתמו מהוריהם, וכולם הרגישו כי אכן מצוה גדולה היא לסייע בידי יתומים אלו להקים בית נאמן בישראל.

בשבועות שקדמו לחתונה נערכו העסקנים והתרימו את כל בעלי היכולת שבעיירה וסביבותיה לצורך המצוה הגדולה. כולם נענו בנפש חפצה וברוח נדיבה. היו שתרמו סכומי כסף והיו שתרמו בגדים כלים וחפצים לצורך הזוג הצעיר. בפאתי העיירה נשכר בית צנוע, ונדיבי העם העבירו לשם ממיטב תרומתם: אחד נתן חליפה נאה לחתן ומשנהו תרם שמלה צהורה לכלה. היו שתרמו מיטה שולחן וארון, והיו שתרמו דברי נדוניה וחפצי בית שונים. הצד השווה שבכולם שתרומתם באה בלב שלם וברצון אמיתי שהיתומים העניים לא יחוו חלילה במחסור ולא ירגישו שאין להם את כל מה שיש לחתן וכלה יהודיים אחרים. אחד ויחיד מבני העיירה לא היה שותף לכל

אחד המרבה ואחד הממעט

הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין זיע"א הטיל פעם על שנים מחסידיו ואנשי שלומו לקבץ סכום כסף הגון לעניין חשוב של צדקה בו היה עוסק באותם הימים. הכין הרבי רשימה מפורטת של עשירים ובעלי יכולת כדי לבקש מהם את התרומות, והשליחים יצאו לדרכם.

רוב ככל העשירים נענו בשמחה לבקשתו של הרבי והרימו תרומות מכובדות ביותר לצדקה זו. אולם כשהגיעו שליחי הרבי אל אחד מהעשירים שהיו ברשימה, לא הסכים הלה לתרום אלא סכום קטן ביותר, ולא יותר. סירובו של העשיר הסעיר עד מאוד את שני גבאי הצדקה והם ספרו על כך לרבם מגוסטינין. נענה הרבי ואמר להם: נאמר (ויקרא י"ז) 'לא תשנא את אחיך בלבבך', אל לך לשנוא את אחיך על דבר לבבו, שכן אם אותך חנן הקב"ה בלב טוב, עליך לדעת כי זו היא מתנה ממנו וחלילה לך לשנוא את אחיך על כך שהוא לא ניחון בלב טוב כמוך.

בעיירה קטנה ברוסיה חי יהודי עשיר, שכגודל עשרו כך היה גודל קמצנותו. אוטם היה האיש את אזנו משמוע מצוקתם של אלמנות ויתומים, וקופץ את ידו מלתרום למוסדות תורה וחסד. אמנם בכל זאת היה האיש מרים את נדבתו לצדקה, אלא שבכל פעם הייתה תרומתו אחידה ושווה. ללא כל חילוק מה הייתה מטרת בקשת הצדקה, אם לנערה יתומה או לאלמנה ענייה, אם לפרנסת יהודי קשה יום או לרווחתה של משפחה מרת נפש, להכנסת כלה או לפדיון שבויים, בכל מקרה היה העשיר מנהנה בראשו כמסכים לתרום, ניגש אל הכספת הגדולה שהייתה בחדרו, פותח אותה באמצעות מפתח ברזל גדול, מזיז את השטרות ומטילי הזהב הנה והנה, ושולף אחר כבוד מטבע שחוקה של 'קופיקה' אחת, כמו אגורה אחת, ואת המטבע הזו היה מגיש למבקש בסבר פנים רציניות ביותר, משל הוא נותן כעת מאה רובלים טבין ותקילין.

בפועל, הייתה אותה מטבע חזרת וניתנת שוב ושוב על ידי העשיר, זאת מפני שאיש מבין גבאי הצדקה שבאו להתרים את העשיר לא הסכים לקחת את המטבע השחוקה מידי עשיר כה גדול. גבאי הצדקה שראו את העשיר נותן להם סכום פשוט שכזה סברו כי העשיר מבקש לשטות בהם ולצחוק על משבתם, והיו רגילים להחזיר לו את המטבע. היו שהחזירו את המטבע בשתיקה מוחלטת, והיו כאלה שלא יכלו לעצור בעצמם ואמרו לעשיר את אשר הם חושבים עליו. כך או כך, בסדר קבוע הייתה הקופיקה מוצאת את דרכה חזרה אל הכספת הגדולה, עד שברבות הימים העלתה המטבע חלודה מאחסון ממושך

המשטרה, עמד ליד החלון והבחין בפמליית הרבנים והעסקנים העושה את דרכה לביתו. הוא מיהר לפתוח את הדלת ובמאור פנים הזמין אותם להכנס לביתו פנימה.

הרבי פתח וסיפר לעשיר את כל אשר אירע עם החתן, תוך כדי שהוא מסיים שכעת הם מנסים לאסוף את הסכום העצום הדרוש לשחרורו של החתן, כדי שהוא יוכל להינשא הערב כדת משה וישראל. העשיר לא אמר דבר, ובשתיקה ניגש אל הכספת, פתח אותה והוציא ממנה את מטבע הקופיקה הידועה והחלודה, הושיט אותה לרבי ואמר: זו תרומתי! רב העיירה לא האמין למראה עיניו, שכן דומה היה עליו שבירת הכבוד לרבי יתן העשיר סכום גדול יותר, אך בטרם הספיק הרב לומר דבר או חצי דבר, לקח הרבי את מטבע הקופיקה, הודה לעשיר ואמר לו: "ישר כוחך! תזכה למצוות רבות".

הפמליה פנתה אל הדלת, כדי להמשיך אל הכתובת הבאה בתור, תוך כדי שהרב תוהה לעצמו על כך שהרבי התעקש לבוא אל ביתו של העשיר כדי לקבל מטבע חלודה שאינה שווה כמעט כלום. אך עוד לפני שהם הספיקו לצאת רץ אחריהם הגביר ואמר: סלח לי, רבי, אני חושב שתרמתי מעט מדי לפי מה שראוי למצוה שכזאת. הנה, קחו רובל שלם! הרבי לקח את הרובל, שוב הודה לגביר בסבר פנים ידידותיות על תרומתו ופנה ללכת. אך אז נשמע שוב קולו של האיש: סלח לי רבי, אך אני רוצה לתת סכום גדול יותר! ובאומרו זאת, הוציא העשיר שטר של עשרה רובל והגישו לרבי. הרבי לקח את הכסף והודה לו שוב. המחזה חזר ונשנה מספר פעמים, כשבכל פעם נותן הגביר סכומים גדולים ונכבדים יותר ויותר, עד שלפתע הרף העשיר בכני חסר מעצוריו, דמעות רבות ניגרו מעיניו, והרבי לא אמר דבר, אלא חיכה בסבלנות עד שהעשיר יירגע ויסביר את עצמו ואת סיבת בכיו הנורא.

לאחר דקות ארוכות החל העשיר לספר: היה זה לפני שנים רבות, עני אחד התדפק על דלתי וביקש נדבה. היה בידי מטבע של קופיקה, נתתי אותה לעני, אולם הוא זרק את המטבע בפרצופי. נפגעתי מאוד ממעשהו של העני ונשבתי, שמטבע זו תהיה תרומתי לכל מי שמבקש נדבה, ללא קשר למטרת המגבית, כך עד שמישהו יקבל את התרומה ויודה עליה בסבר פנים יפות. אלא שמאז, כל פעם חזרה המטבע אלי. איש לא הסכים לקבלה, והיא נשארה בכספת, עד שברבות הימים כבר חדלו מלבא אלי לבקש נדבה.

אולם אתם, רבי קדוש, הייתם הראשונים שהסכמתם לקבל את המטבע ואף להודות לי עליה בחביבות, ובזאת זיכתם אותי במצוות 'פדיון שבויים' והכנסת כלה'. אני אסיר תודה לכם, רבי, ומודה לה' ששחרר אותי מכבלי שבועתי, לעולם לא אשכח מה שעשיתם בשבילי! כעת, אני נותן את מלוא הסכום הדרוש לפדיון החתן; אלף רובל! ואני מקווה ומתפלל שמתן זה יכפר על כל השנים שעברו עלי ללא נתינת צדקה.

הרבי הודה לגביר וברכו שהשי"ת יזכהו לתת צדקה ביד רחבה ובלב שלם, כשמשם מיהר הרבי ועשה דרכו אל מפקד המשטרה, כדי למלא את הבטחתו. כעבור דקות ספורות יצא הרבי מביתו של מפקד המשטרה כשאיטו החתן המשוחרר,

לכן הוא שיחק עם חבריו בקלפים. מזלו לא האיר לו פנים והוא הפסיד הון עתק. ממשחק למשחק התגברו הפסדיו ולא היה נאה לו להודות בכשלון ולעצור את מעגל ההפסדים. עתה, חשב המפקד, ניתנה לי הזדמנות נדירה להשתחרר מהחוב המעיק שאין לי כל אפשרות לממן אותו, אכן, אני אבקש מיהודי העיירה את מלוא סכום החוב תמורת שחרור החתן.

המפקד התנער מהרהוריו ואמר בקול: שחרורו של החתן יהיה תמורת אלף רובל, טבין ותקילין עוברים לסוחר. והרבי מבלי לאבד זמן יקר, נענה והשיב למפקד: כן נעשה כאשר דברת! כל אלף הרובלים יהיו על שולחנך עוד לפני שקיעת החמה!

בדרכם חזרה מביתו של המפקד, שאל רב העיירה את הרבי: רבי קדישא, מניין יהיה לנו, בעיירתנו הקטנה והעניה, סכום כסף כה גדול ועוד לפני שקיעת החמה? אך הרבי נענה בבטחון ובאמונה תמימה: בעזרת השם, שהוא 'אבי יתומים', יהיה לנו את הסכום הנדרש בזמן!

הרב והחתן ספרו את הכסף ומצאו שיש בו אלף רובל בדיוק! נדהם הרב ואמר בקול נרגש: נפלאים דרכי הבורא. הרי זה הכסף שמפקד המשטרה קיבל מאיתנו אתמול עבור שחרורך מהכלא. כעת הכסף שייך לך, הן לפי החוק והן לפי הצדק. אין ספק, כי זו מתנת נישואין, שניתנה לך מהקב"ה. השתמש בה בבריאות טובה ובשמחה

הזמינו הרבי ורב העיירה את כל עסקני העיירה כדי לחשוב ולטכס עצה כיצד לארגן את סכום הכסף הגדול מנדיבי לב אשר יסכימו לתרום לעניין זה. ערכו העסקנים רשימה מפורטת של כל בני העיירה בצירוף סכום כסף אותו יש לשער שביכולתם לתרום למטרה נעלה זו של מצוות פדיון שבויים ומצות הכנסת כלה.

הרבי חתן היטב את הרשימה של אנשי העיירה, השתכל היטב בשמות ובסכומי הכסף שהופיעו לידם, והנה לפתע הבחין הרבי כי שמו של גביר העיירה לא הוזכר כלל. התפלא הרבי על כך שהעשיר אינו מופיע ברשימת הנתבעים והנותנים, אולם הרב מיהר להסביר שמנהגו של העשיר הוא לתת רק מטבע עלובה וחלודה, קופיקה אחת בודדת, ואין הצר שווה בנזק המלך, מאן מלכי רבנו, לעלות אל ביתו ולטרוח עבור קבלת סכום פעוט שבפעוטים זה.

הרבי לא הסכים לוותר וביקש לצרף את העשיר לראש הרשימה של אלו שהם עומדים לעלות אליהם ולהתרמם לצדקה, ומיד יצאו לדרך, כשפניהם אל עבר ביתו של העשיר. העשיר שכבר שמע דבר או שניים מאשר אירע אצל מפקד

זמן קצר לפני מועד החתונה הגיע לעיירה מפקד משטרה חדש. אותו מפקד רשע ואכזר שנא יהודים בכל מאודו והוא עשה הכל כדי להצר ולהרע להם. משהגיעה לאזנו השמועה על חתונת היתום והיתומה שעתידה להיות הערב, החליט המפקד כי הוא יגייס דווקא את החתן היתום ביום חתונתו. הוא לא גילה לאיש את זממו, כדי שהעסקנים לא יוכלו להערך בהתאם, להבריח את החתן או לארגן עבורו תעודת פטור מגיוס, ורק בצהרי יום החופה הוא שלח קבוצת חיילים שתעצור את החתן האומלל שלא ידע את נפשו. הוא ישב בצום ואמר פרקי תהלים ברגש רב, ולפתע נכנסו שליחי המפקד אל חדרו, הניחו אזיקים על ידיו ורגליו והודיעו לו כי את השנים הבאות הוא יעביר בצבא הרוסי.

עד מהרה התארגנה משלחת יהודית נכבדה והלכה אל מפקד המשטרה כדי לדון עימו כדת מה לעשות על מנת להעביר את רוע גזירתו. העסקנים חברי המשלחת חשבו להציע למפקד כי יתנו לו סכום כסף גדול תמורת שחרורו של החתן, אולם המפקד סירב כלל לשמוע את אשר בפיהם. בכעס רב הוא צעק עליהם קשות וגירש אותם תחת אזהרה ברורה שאם יעזו לשוב אליו בשנית על עניין זה אחת דתם להיות מגורשים לסביר, לארץ גזירה.

העיירה כולה נבוכה. איש לא ידע מה לעשות כדי לשחרר את החתן או כדי לנחם את הכלה, היתומה האומללה, שלא הפסיקה לבכות מאז שהבשורה הרעה הגיעה לאזניה.

ממש באותה שעה שכל הקהילה היתה שרוייה בצער רב, הגיע למקום אורח נכבד ביותר. היה זה הרה"ק בעל התניא והשולחן ערוך זיע"א. הרבי התגורר בעיירה הסמוכה, ליאדי, והיה מעורב בכל השידוך. הוא דרבן וזירז את השידוך ואף השיג עבורם דברים שהיו זקוקים להם עבור החתונה, ועתה הגיע כדי לשמח את החתן והכלה ולהיות נוכח בחתונתם.

הרבי מגיע לעיירה והוא רואה כי כולם עצובים ובוכים. תיכף ומיד הגיעה לאזניו הידיעה המעציבה על מעצר החתן ועל תגובתו האכזרית של מפקד המשטרה. הרבי זימן אליו את רב העיירה לשיחה דחופה, ולאחריה ניגשו השניים, ללא כל שהיות ועיכובים, אל משרדו של מפקד המשטרה.

משראה המפקד את הרבי ואת הרב, תקפו כעס עצום. כל כולו רתח מכעס על חוצפתם של היהודים שהעזו להופיע בפניו למרות איומיו הבוטים ואזהרותיו שלא יבואו אליו בעניין זה. אלא שמבטו החודר והעמוק של הרבי עצר את התפרצותו של המפקד, ובמקום לנזוף בהם שאלם לרצונם.

הרבי פתח ואמר: באנו אליך כדי שתשחרר עכשיו את הבחור היהודי שעצרת. דע לך כי הוא חתן, וחתונתו אמורה להיערך הערב בשעה טובה ומוצלחת. גם אנחנו וגם אתה יודעים שחייל טוב בצבאו של הצאר הוא לא יהיה, איש חלש הוא ואין בכוחו להלחם בשדות הקרב. כמובן שאנו גם מוכנים לשלם לך תמורתו, אולם שחרורו חייב להיות באופן מידי.

מפקד המשטרה שקע בהרהורים. יום קודם

אוצרות הפרשה

נענה הפני מנחם והשיב להם בניחותא: וכי למה לא תדעו? הלא את הפסוק (שמות כה ב): 'דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי מִתְּרֵגֶם יֹונָתָן בֶּן עֻזִיאֵל: מִן כָּל דְּיִתְרְעֵי לְבִיָּה וְלֹא בְּאֱלֻמֹּתָא תִּסְבְּנוּ יַת אֶפְרָשִׁיתִי, כְּלוּמַר, אִין לִקְחָת אַת הַתְּרוּמָה אֵלָא מִמֵּי שְׁלִיבֵי רוּצָה וְחַפְץ לְתֵרוּם וְאִין לְהַכְרִיחַ וּלְכַפּוֹת לְתַת תְּרוּמָה בְּעַל כְּרַחֵם.

יתכן להוסיף ולומר על פי המעשה עם הרה"ק בעל התניא זיע"א פירוש נוסף בדברי הפסוק ולתרוץ את שאלת הכפילות בפסוק בו נאמר 'ויקחו לי תרומה' ושוב 'תקחו את תרומתי', אלא שפעמים ויש לקחת מאדם את תרומתו הקטנה, 'ולא באלמותא', מבלי לכופף אותו לתת סכום כסף גדול יותר אלא להודות לו על מה שנתן. אולם משנפתח לאותו אדם השער לנתנת הצדקה, אפילו על ידי הסכום הקטן שנתן, שוב יש בו את הכוח של 'יתן ויחזור ויתן', להוסיף ולתת עוד ועוד תרומות כהנה וכהנה כיד ה' הטובה עלי.

(הגאון ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א - ספיר ויהלום)

הכסף שמפקד המשטרה קיבל מאיתנו אתמול עבור שחרורך מהכלא. כעת הכסף שייך לך, הן לפי החוק והן לפי הצדק. אין ספק, כי זו מתנת נישואין, שניתנה לך מהקב"ה. השתמש בה בבריאות טובה ובשמחה.

כאשר באו שני עסקנים מנכבדי הקהל, שלוחי דרבנן העושים במלאכת הקודש להחזקת המוסדות, לקבל את ברכת הפרידה מאת הרה"ק הלב שמחה מגור זיע"א, בטרם צאתם מהארץ לחוץ לארץ עבור המטרה החשובה של גיוס הכספים עבור מוסדות התורה והחסד, האציל להם הלב שמחה את ברכת הדרך, איחל להם הצלחה מרובה, ואף הוסיף ואמר להם שתי מילים סתומות: 'ולא באלמותא'.

לא ידעו שני העסקנים מה פירושם של המילים בתמוהות הללו, חשבו שמא יש כאן הוראה או שליחות מסוימת שעליהם לעשות בחוץ לארץ, והחליטו לשאול דבר ולבקש הסבר מפיו של אחיו הרה"ק הפני מנחם זיע"א, שבאותם ימים כיהן כראש ישיבת שפת אמת בירושלים.

ובשמחה רבה צעדו יחדיו אל מקום עריכת החופה.

בחתונה השמחה והנרגשת שנערכה בהשתתפות כל תושביה היהודים של העיירה, יחד עם אורח הכבוד, עשיר העיירה שתרם את הכסף לשחרורו של החתן, דיבר הרבי אודות סתרי דרכי ההשגחה העליונה, שהגם כי לעיתים הם אינם מובנות לנו, עם זאת הם מכוונות תמיד לטובתו של האדם.

סעודת החתונה נמשכה עד לשעות הקטנות של הלילה, מלווה בשירה ובריקודים. לפתע הגיעה בשורה: מפקד המשטרה נסע לבילוי עם חבריו וכשעבר רכוב על סוסו את הגשר, החל לפתע הסוס להשתולל והעיף את מפקד המשטרה הישר אל תוך הנהר השוצף והקוצף.

למחרת, בשעת בוקר מוקדמת, הלך החתן לטבול בנהר, בקרבת הגשר. כשיצא מן המים, מצא על גדת הנהר נרתיק עור. הוא לקח את הארנק והלך אל רב העיירה כדי לשאול מה לעשות עם הכסף. הרב והחתן ספרו את הכסף ומצאו שיש בו אלף רובל בדיוק! נדהם הרב ואמר בקול נרגש: נפלאים דרכי הבורא. הרי זה

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:

newsletter.mechubarim@gmail.com

מתחילים
את היום!

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

חיוב צדקה בלילה | פרסום תורם על כריכת הספר | מעשר כספים להדפסת ספר
| נתינת צדקה קודם התפילה | קנה עליה לתורה ומכרה - למי הרווח?! - ובו יבואר
א. מי שהחזן לא קרא לו לעלות לתורה, ועלה מעצמו, האם חייב לשלם. ב. הקונה
עליה לתורה, האם חל הקנין, וחייב לשלם מכל הקנין, או רק מחמת נדר לצדקה.
ג. מכר עליה לתורה והרויח, האם כל הרווח שלו. או צריך לתת לבית הכנסת.
ד. האם יש לאדם קנין במצוות שהתורה חייבה, או במצוה שקנה, או כיבדו אותו
במצוה. ה. ההבדל בין בעלות על מצוה, ובין נטילת ריווח מהמכירה.

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
ראב"ד העדה החרדית מח"ס תשובות והנהגות

ביום אם לא צריך עכשיו הכסף.
אמנם האמת נראה שגם המקובלים מירי בגבאי
צדקה שבא לחלק ולא תבעוהו, אבל בתבעו אותו
נותן מיד גם בלילה, וש"מ כן בסידור בית יעקב
מהגאון היעב"ץ (לפני תפלת מעריב).
ועיין בחידושי הגאון רבי מנחם זעמבא זצ"ל
(חידושי הגרמ"ז סימן כ"ח) שמביא מספר חרדים
שתפילין וצדקה סוכה ולולב חיובם רק בזמנים
שונים, ומפרש הגרמ"ז שהכוונה שאין חיוב
צדקה בלילה, וזה חדוש גדול ולא משמע כן כלל
בפוסקים, ועיין בפע"ח פ"ב שער ט"ו מפורש
שבליילה הדין גובר ולא הזמן לצדקה שממתיק
דינים ובלילה אינו הזמן לזה, אך מ"מ הצדקה
בכל עת מועלת, וכן הוא בברכי יוסף (ר"ס רל"ה),
וע"ש שהביא כן מירושלמי פ"ה דשקלים ה"ז,
ומסתברא דבעניינן לכתחילה ראוי להשתדל
לקיים המצוה ביום, אבל בהחזקת תורה לא
שמענו מדקדקין לכתחילה ליתן ביום.

ביום אין בזה היתר כלל, ואף המקובלים אומרים
שהצדקה בכל עת מועלת וכמבואר בירו' שקלים
פ"ה ה"ז, עיין בברכ"י או"ח ר"ס רל"ה, ועכ"פ
ראוי להבטיח מיד, שעל האמירה מקבל ברכה
שנאמר כי בגלל הדבר הזה יברכך, והנתינה יתן

חיוב צדקה בלילה

שאלה: האם יש חיוב לתת צדקה בלילה,
ראיתי כתוב בספר ברכי יוסף יו"ד סי' רמ"ז אות
ב' הביא בשם האריז"ל שבערבית אין הזמן ליתן
צדקה, והטעם שבצדקה זוכה לבטל דינים, ובלילה
זמן שליטת דינים וקשה לנצח לכן ראוי ליתן
צדקה ביום, וסיים בשם הר"י צמח שגם בלילה
הצדקה מועלת אלא שאין התיקונים והכוונות
שוים ומביאים מספר חרדים (פ"ז) מפורש שכן,
וגם בירושלמי שקלים (פ"ה ה"ד).

תשובה: שמעתי מת"ח אחד שדחה הבאים
אצלו לקבל כסף ליום, שזהו זמן המוכשר לצדקה,
אבל לדעתי אסור לדחות צדקה וראוי לחשוש
ללאו דלא תקפוץ ירך אם תבעו ולא נתן וכמבואר
ברמב"ם (פ"ז ה"ב) דמתנות עניים, ואם דוחה בלי
סיבה שרוצה ליתן לעני אחר, רק שרוצה לתת

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

ברורה נא, (יט), ומרוויח שאף בשבת חלה נתינת הצדקה בעת אמירה זו.

נתינת צדקה קודם התפילה

שאלה: האם מי שחפץ לתת צדקה לפני כל תפילה, אך לא מצוי בכיסו מעות בכל עת, יכול לתת בתחילת כל שבוע סכום מתוך כוונה שלא יזכו בו העניים, אלא מעט מעט לפני כל תפילה והאם יש להקפיד שצדקה זו שקודם התפילה תועבר דווקא לעניים ולא לשאר צדקות כקופת בית הכנסת.

תשובה: כל צדקה הניתנת קודם התפילה גורמת שתתקבל התפילה (רמב"ם מתנות עניים י טו). ואף שהובא בבבא בתרא (י, א) "רבי אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי" אין הכוונה דווקא לעני, שהרי בגמרא הובא כסמך הפסוק "הלוא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית... ומבשרך לא תתעלם אז תקרא וה' יענה" (ישעיה נח ז-ט) ובסנהדרין (עו, ב) לומדת הגמרא שפסוק זה מדבר על המקרב את קרוביו ושכניו למרות שאינם עניים, ולכן יכול לתת צדקה זו אף לקופת בית הכנסת.

למעלה הגדולה של נתינת צדקה קודם התפילה כ"א יכול לזכות, גם בחור ישיבה או אברך שאין בידו ממון לחלק לצדקה, אם רק יכוון בבקשת "הוערב נא" על חבר כחסד עם הזולת.

וכיון שאין צורך ב'מעשה' נתינת צדקה קודם התפילה, יכול להפקיד מראש סכום שיוזכה לעני קודם התפילה, כפי שמועיל במתנות לאביונים. וכן נוהג הגר"ח קניבסקי שמניח סכום כסף בכל תקופה ומתנה שלא יוקנה מיד לעניים, אלא בכל יום באמרו "ואתה מושל בכל" בויברך דוד תחול פרוטה מתוך זה לצדקה כהנהגת האר"י (משנה

לעושה מצוה".

וביאר בעל האגרות משה (קול רם) "בשנים עברו, כשכולם היו רגילים ליתן צדקה כראוי, היו יחידים שנתנו את הצדקה באופן של מתן בסתר, כדי שלא יהיו נראים כבעלי גאווה, אבל בזמנינו דור יתמי, צריך כל אחד ליתן צדקה בפרהסיא כדי לחזק את חברו, שהרי כל אחד לומד ממעשה חברו, וכמו שנתבעו הנשיאים על זה, ואם יעשה המצוה בצנעא ולא ילך אחד כבוד ולא יתן צדקה בפומבי, אז יאמרו האנשים שהוא אינו מקיים בפומבי, כי, ויהיה בזה חילול ה', ובאמת צריכים לעשות בפרהסיא שיהיה מזה קדוש ה'". וכן הורה הגר"ח קניבסקי לכתוב שם התורם על כריכת הספר.

מעשר כספים להדפסת ספר

שאלה: האם ניתן לתרום מכספי מעשר עבור הדפסת ספר, והאם יש עדיפות לתרום להדפסת ספר הלכה או ספר על פרשת השבוע?

תשובה: מותר. ע"פ המבואר ביו"ד ריש סי' רמ"ט מחלוקת הפוסקים האם מותר להשתמש בכספי מעשר לשאר מצוות כגון קניית ספרים להשאל ללאחרים או שמותר רק לעניים [ט"ז, ש"ך באה"ט ובפ"ת]. למעשה דעת רבינו הגר"ש אלישיב זצ"ל שתלוי אם קיבל על עצמו בגדר חובה או שרק בלי נדר, ודי אפילו בתנאי שמסר בערב ראש השנה. לגבי סוג הספר, הכל לפי זיכוי הרבים, מה שיביא יותר תועלת.

פרסום תורם על כריכת הספר

שאלה: תורם להדפסת ספר ומפרסם עמוד הנצחה לקרוביו, ונפשו לציין אם לציין שמו גם על כריכת הספר כגון 'מהדורת כהן' לעודד אחרים לתרום, או שמא יש בזה משום עין הרע וגאווה?

תשובה: אדרבה, מפרסמין עושי מצוה ויכתוב שמו גם על כריכת הספר. כמבואר בשלחן ערוך (יו"ד רמט, יג) "מי שמקדיש דבר לצדקה מותר לו שיכתוב שמו עליו שיהא לו לזכרון וראוי לעשות כן". והש"ך בנקודת הכסף הביא מקור הדין בשו"ת רשב"א (תקפב) "מכאן אתה לומד שהיו נוהגין לכתוב שמות המקדישין לשמים להיות להם לזכרון טוב על מצוות ולפתוח דלת

הגאון רבי יצחק בירך דסקל שליט"א
דיין ומורה הוראה, מח"ס בינת המשפט

קנה עליה לתורה ומכרה - למי הרווח?

ובו יבואר א. מי שהחזן לא קרא לו לעלות לתורה, ועלה מעצמו, האם חייב לשלם. ב. הקונה עליה לתורה, האם חל הקנין, וחייב לשלם מכל הקנין, או רק מחמת נדר לצדקה. ג. מכר עליה לתורה והריות, האם כל הרווח שלו. או צריך לתת לבית הכנסת. ד. האם יש לאדם קנין במצוות שהתורה חייבה, או במצוה שקנה, או

כיבדו אותו במצוה. ה. ההבדל בין בעלות על מצוה, ובין נטילת ריווח מהמכירה.

שאלה: "קניתי עליה בשבת, במאה וחמישים שקלים, כיון שהיה לי ענין אישי מאוד לעלות לתורה. לאחר מכן ביקש ממני אחד המתפללים שאמכור לו את העליה כיון שיש לו יארציט של סבא שלו היום, ואין אף אחד שאומר קדיש, אמרתי לו שאם ישלם לי שלוש מאות שקלים אמכור לו את העליה, אמרתי לעצמי, שבמאה וחמישים שקלים שארויח, אקנה לעצמי ספרים הנחוצים לי ללימוד תורה, וזה יותר חשוב מהעליה, הלה הסכים, ואכן כך עשינו. ביום ראשון בא אלי הגבאי ואמר לי ששמע שמכרתי לו את

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

פרק החובל סימן ס כתב, דהאידינא שקונין המצות בדמים אם קנה אחד שלישי או ששי או שביעי וקדמו אחר חייב ליתן לו י' זהובים אי תפס. ואין דבריו מוכרחים "עכ"ל. הנה הש"ך לא חולק ממש על המהרש"ל, אלא שכתב שאין דבריו מוכרחים בביאור שיטת הרא"ש, והיינו שסובר הש"ך שלפי הרא"ש גם קנין לא מהני לקנות מצוות, אלא רק מצוה שהתורה נתנה לו ככיסוי הדם ומילת בנו, אבל להקנות לאחר או לקנות מצוות אין לזה קנין. וכל זה רק בשיטת הרא"ש, אבל דברי רבינו תם ברור מללו שיש קנין למצוות, שהרי רבינו תם פוטר את זה שכיבד למול את בנו רק מטעמים אחרים, ולא מטעם שאין קנין למצוות.

העולה מזה: הש"ך כתב שאין דברי המהרש"ל מוכרחים, וכל זה רק בשיטת הרא"ש, אבל דברי רבינו תם ברור מללו שיש קנין למצוות, שהרי רבינו תם פוטר את זה שכיבד למול את בנו רק מטעמים אחרים, ולא מטעם שאין קנין למצוות.

קנה עליה והריוח למי הרווח

ואם קנה עליה ומכרה והריוח בה, נחלקו בנידון דידן גדולי עולם. דהנה בשיירי כנסת הגדולה (גהות טור, אורח חיים קמו, ג) כתב בדין אחד שקנה את המצווה לשנה, ומת באמצע השנה, ויורשיו מוכרים את המצווה שנשארה לחצי שנה, וז"ל "ונפקא מינא, שאם המצווה תמכר ביותר ממה שקנאה מורישם, המותר לירושים" עכ"ל, מבואר שיש לאדם קנין במצוה, ואם מוכרו הרווח לעצמו, אבל מאידך גיסא כתב בעולת תמיד סימן קמד ס"ק ו' וז"ל "מי שקנה מצוה לשנה ומת באמצע, חייבים הירשים להטפל במצוה ולשלם להקהל דמי המצווה שקנה מורשיהו או ימכרו המצווה, ומה שיחסר ישלמו להקהל, ואם ימכרו ביותר ממה שמגיע לפי ערך מן הירושים, נראה לי דהריוח של הקהל, כי אין משתכרין בצדקות. ובכנסת הגדולה [שיירי ס'] קמו גהות טור אות ג] לא כתב כן, אלא הריוח לירושים, ולא נהירא עכ"ל

והביא דבריהם באליה רבה (קמו, ב) וכתב על דברי העולת תמיד וז"ל "ולענ"ד לא שייך ענין דאין משתכרין להכא, דהתם טעמא כדאיתא (בעשרה יחסין) [בכתובות קו ע"ב] דבהקדש אין משתכרין משום דאין עניות במקום עשירות, ובצדקות דלמא מתרמי להו עניים וליכא למיתבה ליה, וכל הנך טעמים לא שייכי הכא, וכיון שקנה המצווה לעצמו, ונותן דמי לצדקה הרי היה שלו, וכן מעשים בכל יום שאפילו בעל המצווה עצמו לפעמים מוכרה לאחר כשנצרך לכך ומרויח בה, וכן משמע במגן אברהם סימן ש"ו ס"ק ט"ו" עכ"ל. וכן כתב בפרי מגדים (אורח חיים משבצות זהב סימן קמז ס"ק ד) וז"ל "ורשאי קונה המצוות למכור ולהרויח, ועיין מגן אברהם [סימן] ש"ו אות ט"ו" עכ"ל, הנה מבואר שמנהג העולם שהרווח מהמצווה של הקונה, וכן מנהג העולם. וכן פסקו גדולי הפוסקים שיירי כנסת הגדולה, אליה רבה והפרי מגדים.

העולה מזה: הקונה עליה לתורה ומכרה

שבדיבור לא זכה במצוה, דדוקא מצוה שהתורה חייבה לעשות, כגון כיסוי הדם או האב למול את בנו, יש לו בעלות על המצווה, ולא במי שכיבד אחר לעשות מצוה שהמכבד היה חייב, לפיכך בלא טעמי הרא"ש פטור, שאין קנין למצוות. וכשיטת הרא"ש פוסק גם המרדכי בחולין סימן תרנו. לפי זה, אם אחד עמד וקרא בתורה עליה שאינה שלו, פטור. לפי רבינו תם מעיקר הדין היה חייב לשלם לו, אבל פטור מטעם שהכל חייבים בקריאת התורה, ולפי הרא"ש והמרדכי פטור כיון שאין קנין למצוות.

העולה מזה: אם אחד עמד וקרא בתורה עליה שאינה שלו, פטור. לפי רבינו תם מעיקר הדין היה חייב לשלם לו, אבל פטור מטעם שהכל חייבים בקריאת התורה, ולפי הרא"ש והמרדכי פטור כיון שאין קנין למצוות.

גדר קנין עליה לתורה לשיטת המהרש"ל

ויש לחקור לשיטת הרא"ש והמרדכי, האם סוברים שאין אפשרות לקנות מצוות, או דוקא כשלא עשו קנין רק כיבדו, בזה בלבד לא קנו את המצווה. והנה המהרש"ל סובר, שאפילו לפי הרא"ש, יש אפשרות לקנות מצוה בזמן הזה, וכל דבריהם אינו אלא בזמן שלא היו רגילים לעשות קנין ורק כבדו בלבד, שכתב על דברי הרא"ש הנ"ל בלשון זה:

וז"ל בים של שלמה (בבא קמא פרק ח סימן ס) "ונראה, דוקא בימיהם, שלא היו קונים המצוות. אבל עכשיו, מי שקנה שלישי, או ששי, או שביעי, וקדם חבירו, חייב ליתן לו י' זהובים. היכא שדחף אותו מלענות ברכה על המצווה, או שאמר אותו בנחת, או באיזה עניין שלא היה יכול לענות אמן, ובמקום שקונין סגן, דהיינו בעל סגן קורא למי שירצה, וקרא לראובן, ושמעון קדם וברך, אפ"ה חייב, אף (ששמעון) [שראובן] לא קנה המצווה. מי"מ מאחר שבעל סגן זכה במצווה, ונתנה לזה, וצויה לש"ץ לקרות אותו בפרהסיא, וזכה באותו מצווה. דכהאי גוונא הלך אחרי המנהג, כמו שמסקינן בסוף איזהו נשך (ב"מ ע"ד ע"א) סיטומא שרושמיין על החביות לסימן שקנה אותה, קניין הוא לעניין מי שפרע, ובאתרא דנהגו למקני ביה קני ממש, אלמא דאזלינן בתר מנהג, אפילו במידי דלית ביה זכייה וקניין ממש, ואם כן בנדון זה גם כן מנהג הוא לכולי עלמא, לזכות בו ממש, מה שאין כן בימיהם, שלא היה לשום אדם בו זכייה ממש, אם כן מה שקרא הש"ץ מסתמא לא עדיף, ואין בו זכייה ממש" עכ"ל.

הנה מבואר לפי המהרש"ל, שגם הרא"ש והמרדכי מודים שיש קנין לעליה לתורה והיא קנין ממש, והעליה היא שלו מכח קנין סיטומא.

העולה מזה: לפי המהרש"ל, גם הרא"ש והמרדכי מודים שיש קנין לעליה לתורה, והיא קנין ממש, והעליה היא שלו מכח קנין סיטומא.

שיטת הש"ך

אבל הש"ך כתב בחושן משפט (סימן שפב ס"ק ד) וז"ל "ולענין ברכת ספר תורה עיין בהרא"ש ומרדכי שם שכתבו בשם ר"ת דפטור, ומהרש"ל

העליה בשלוש מאות שקלים, וטען שכל הכסף שייך לבית הכנסת, כיון שאני לא בעל הבית על העליות, ואין זה קנין שלי אלא זכות עליה, ואם נתתי למישהו אחר, כל הכסף תמורת העליה שייך לבית הכנסת. האם צודק הגבאי בטענתו"

תשובה: הרווח הוא של המוכר. וראוי כלפי שמים לתת מקצת מהרווח לבית הכנסת, אבל אין זו חובה ממונית, אלא ראוי לעשות כן כיון שנהנה מהקדש.

ביאור התשובה:

שיטת רבינו תם בעלה לתורה שלא עליה שלו

כתב הרא"ש (חולין פרק ו, סימן ח) בשם רבינו תם, בדין אחד שחטף עליה בקריאת התורה, וז"ל "ולענין קריאת התורה, אם עמד אחר שלא קראו החזן, אף בארץ ישראל [א.ה. דנים קנסות] היה פטור, דבקריאת התורה הכל חייבין, וקריאת החזן אינו אלא כי היכי דלא ליתו לאינצויי, ואפילו אם עמד ישראל במקום הכהן אין לחייבו. ואף על גב דדרשינן (גיטין דף נט ב) וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון, אסמכתא בעלמא היא, כמו ליטול מנה יפה ראשון, דאין יכול לגבות בב"ד עכ"ל. מבואר שלפי רבינו תם מעיקר הדין מי שקנה עליה ואחר חטף חייב לשלם, אבל פטר אותו מטעם אחר, כיון שהכל חייבים בקריאת התורה, וקריאת החזן רק למנוע מריבה, ואפילו קרא בכהן אין זה של כהן, שרק אסמכתא היא.

העולה מזה: לפי רבינו תם מעיקר הדין מי שקנה עליה ואחר חטף חייב לשלם, אבל פטר אותו מטעם אחר, כיון שהכל חייבים בקריאת התורה, וקריאת החזן רק למנוע מריבה, ואפילו קרא בכהן אין זה של כהן, שרק אסמכתא היא

שיטת הרא"ש בדין בעלות על מצוות

אבל הרא"ש שם, חולק על רבינו תם בכל זה. וז"ל "ובלאו הנך טעמי דר"ת נראה לי לפטור המוהל, דאף על פי שאמר האב למוהל אחד למול את בנו, לא זכה באותה המצווה לחייב אחר אם קדם ועשאה, ולא דמיא לכסוי, דאמרה תורה ושפך וכסה, מי ששפך יכסה, וכן האב שחייב למול את בנו, ורצה למולו וקדם אחר חייב. אבל אם אין האב רוצה למולו, כל ישראל חייבין למולו, ובדבור שאמר האב למוהל, לא זכה למצווה לחייב לאחר אם קדמו" עכ"ל.

הנה מבואר, שמי שזכה במצווה על פי תורה, כגון בכיסוי הדם, או האב למול את בנו, ובא אחר וחטף לו, חייב לשלם לו עבור מצוה זו שחטף ממנו, ונחלקו רבותינו אם האב כיבד אחר למול את בנו, האם זכה האחר במצווה זו בדין, שיטת רבינו תם שכיון שהמצווה שייכת לאב וכיבד אחר, זכה הלה בדין במצווה זו, לפיכך מעיקר הדין היה ראוי לחייב את החוטף ממנו מצוה זו, אלא שמשני טעמים פטור א' שאין דנים היום על קנסות, ב' שכיון ששמע את הברכה לא הפסיד ברכה. אבל הרא"ש חולק על רבינו תם, וסובר

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

סימן יט) מהגאון רבי יצחק זיברשטיין שליט"א כתב, וז"ל "ויעוין בחשוקי חמד על מסכת יומא דף לח, א שכתבנו בשם מורי חמי מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שמעיקר הדין אין סיבה שהקונה לא יוכל למכור את העליה ולהשתכר כדברי הכנסת הגדולה, שמוותר להשתכר, אולם יצטרך להפריש חלק מהריוח לבית הכנסת, שהרי אצלו בבית לא היה יכול למכור, והקונה קנה רק על סמך העליה שיעלה לתורה בבית הכנסת בתוך הקהל הקדוש, נמצא שהריוח נתאפשר גם על ידי בית הכנסת, לכן יפריש להם חלק מהריוח" עכ"ל. ונראה לעניות דעתי שאין כונת הגרי"ש שהוא חיוב ממש, דכיון שקנה את העליה והיא שלו, מהיכי שחייב לשלם רווח להקדש, ומדוע לא כתבו כן גדולי האחרונים שכתבו שהרווח למוכר, אבל הוא ענין על פי שמים, שכיון שנהנה מהקדש יתן קצת מהרווח להקדש.

העולה מזה: אף על פי שיכול אדם למכור עליה והרווח שלו, מכל מקום, ראוי כלפי שמים לתת מקצת מהרווח להקדש, כיון שעל ידי ההקדש נהנה.

דהנה זה פשוט שזה שקנה את המצוה יכול לכבד מישהו אחר תחתיו אפילו לפי הש"ל, שכיון שנדר לצדקה בעבור מצוה זו, יכול לכבד אחר תחתיו, אם כן כאשר אחד מבקש ממנו שיכבד אותו, ויתן לו מתנה אישית עבור כיבוד זה, בודאי מתנה זו היא של קונה המצוה ולא של בית הכנסת, ולכן גם העולות תמיד לא פסק שאין הרווח שלו בגלל שלא קנה את המצוה, אלא מפני שאין משתכרין בצדקות, וכבר דחה באליה רבה סברתו, לפיכך, אפילו לפי ספקו של הש"ך, בודאי הרווח הוא של המוכר כמו שפסק האליה רבה והפרי מגדים, וכתבו שזה הוא מנהג העולם, והוא רוב רובא של הפוסקים ועמודי ההלכה, ואין להרהר אחר זה.

העולה מזה: אפילו לפי הש"ך - שסובר שלפי הרא"ש שמי שקנה עליה לתורה ואחר עלה פטור, כיון שאין קניין למצוה - אם הקונה מכר את המצוה והריוח, הרווח הוא של המוכר ולא של בית הכנסת, כיון שקיבל מתנה אישית מהמוכר עבור זה שכיבדו בעליה.

האם יש לתת רווח קצת להקדש

ובספר ווי העמודים וחשוקיהם (מעשה חושב

ברוח, לשיירי כנסת הגדולה הרווח למוכר, ולעולות תמיד הרווח להקדש, וכתב האליה רבה שמנהג העולם שהרווח מהמצוה של הקונה, וכן מנהג העולם. וכן פסק הפרי מגדים.

יבאר ההבדל בין קנין מצוות לרווח מצוה

אבל יש לדקדק בזה, דהנה לכאורה שורש המחלוקת, האם יכול אדם להרויח על מצוה שקנה, הוא, האם הוא בעלים על המצוה, והאם חל קנין עליה, דלפי שיטת המהרש"ל שיש קנין למצוה, הרי הקונה בעלים על המצוה והרווח שלו הוא, אבל לפי שיטת הש"ך שאין קנין בעלות על המצוות, והתשלום הוא לצדקה, ואין לקונה בעלות על המצוה, גם הרווח יהיה שייך לבית הכנסת, כי המוכר בעלים על המצוה.

לפי זה יש לתמוה טובא, איך סתמו גדולי האחרונים נגד הש"ך ולא הביאו דבריו.

ונראה לעניות דעתי בזה, דענין רווח מהמצוה שקנה, אינו תלוי בדין קניין למצוות, ואפילו לש"ך שסובר שהחוטף מצוה מחבירו פטור, כי הקונה מצוה אינו בעל על המצוה, מכל מקום מודה הש"ך שאם מכרה, הרווח למוכר, והטעם בזה,

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

מדרש רבה
המבואר והמשולב
עם ילקוט אמרים
מתורת החסידות והמוסד

כלל ישראל ומבטו נודרשו לדרישה

הוצאת מוסד תורת אברהם ירושלים

1800-22-55-66

חיים של תורה

מסכת בבא קמא דף קח-קיד

תובע את חבירו ויודע שישבע

לשקר

בגמ': משביעך אני ואמר אמן וכו' (בבא קמא קח, א).

בש"ת מנחת שלמה (ח"א סי' ז) הביא שיש הסוברים שחולה שאין בו סכנה שאינו יכול ללכת אל רופא שומר מצוות או שהרופא שאינו שומר תורה מומחה יותר, ילך אל רופא מחלל שבת, גם אם הוא יתכן שהוא יחלל שבת באופן שאי אפשר למחות בו. אמנם בכה"ג שהרופא ודאי יעבור על איסור תורה וגם ברור שאין חשש סכנה אסור לעבור על לפני עור לצורך חולה שאין בו סכנה. אולם המנח"ש כתב להעיר שאין זה דבר פשוט, הגע עצמך באחד שחייב לחברו כסף והלוה הוא רשע ומזימים על המלוה שאם יתבענו יחרף ויגדף, הלא ברור הדבר שאף אם המלוה מכירו ויודעו שיעמד במרדו ורשעו אפי' הכי אינו צריך כלל להמנע מלתובעו, כמו שכל תובע מחייב את הנתבע בשבועה אפילו בחנוני על פנקסו שאחד מהם ודאי נשבע על שקר ואפי' הכי אין הבעה"ב עובר בלפני עור, ועל כרחך שבכה"ג שהוא עושה כדן לתובע מה שמגיע לו אין צריך כלל להתחשב בזה שמכשיל וגורם את חבירו בשבועת שקר אפילו בכה"ג שמכירו וחשוד הוא בעיני התובע על שבועת שקר וצריך לחשוש ע"ז שנפרעין על כך מכל העולם, אפי"ה אינו עובר ממש בלפני עור.

אמנם הביא להעיר על סברא זו מדברי הדברי חיים (ח"ב חו"מ סי' ח) שכתב שקודם שנשבע מוקמינן אחזקה דמסתמא לא ישבע ולאחר שכבר עבר ונשבע מה יעשה המשביע, וכתב שדבריו צ"ע שהרי גם אם יודע בחבירו שהוא גזלן וחשוד גם על שבועת שקר ג"כ מותר להשביע אותו כל זמן שבי"ד לא גבו עדות על כך ופסלו אותו לשבועה וגם כתבו התוס' בסוגיין שמה שאין משביעין לחשוד הוא רק מדרבנן אבל מדאורייתא משביעין גם למי שכבר נשבע פעם לשקר, ומעתה כשעד אחד מעיד על אחד שגזל והבעלים והעד יודעים שניהם שחטף ואפי"ה משביעין אותו שלא חטף להכחיש את העד אף אם הבעלים מכירו מזמן לעברייני אשר הרבה פעמים נשבע לשקר, וא"כ מאי שנא מנבילה וחזיר שאסור להושיט למי שחשוד בעיניו לאוכלם.

ולפי"ז כתב שכיון שהחולה עושה כדן לדרוש מהרופא רפואתו אינו חייב כלל להתחשב בזה שהרופא ממית את עצמו ועובר ללא שום צורך על איסורי תורה ואין החולה עובר כלל בלאו של לפני עור, כי דוקא בכה"ג שנותן לו את גוף האיסור, אבל אם רק בדרך אגב גורם לו לעבור אע"ג שהוא פסיק רישא אפשר דהרי זה דומה למ"ש בגמ' ע"ז (ג). שהולכין ליריד של עכו"ם ולוקחין מהם בתים שדות וכרמים וכותב ומעלה בערכאות שלהם ואע"ג שכבוד הוא להם ואיכא למיחש דאזיל ומודה לע"ז אפי"ה שרי מפני שהוא כמציל מידם ורק בלוקח מן התגר ונותן מכס הוא דאסור מפני שמהנה ממש לע"ז, וה"נ גם כאן הואיל וצריכים להציל את החולה מסבלו אין לחוש לזה שהרופא הוא עברייני ומחלל שבת ללא שום צורך.

ועיין בשדי חמד (דברי חכמים סי' לט) שהביא

מאחרונים שנו"נ בהא מלתא דאיך אפשר לחייב שבועה את הנתבע וכ"ש בשבועת עד אחד דלמה אין חוששין ללפני עור, וכתבו דבכגון דא שהוא רשע וגזול ממון חבירו אמרינן הלעיטהו לרשע.

אשה במשלוח מנות

בגמ': דתניא איש אין לי אלא איש אשה מגיין וכו' (בבא קמא קט, ב).

בש"ע (או"ח סי' תרצה ס"ד) כתב הרמ"א שאשה חייבת במשלוח מנות כאיש.

אולם בפרי חדש (שם) כתב להקשות על שבמגילת אסתר נאמר 'ומשלוח מנות איש לרעהו' הרי 'איש' ולא 'אשה' ומניין למד הרמ"א שגם אשה בכלל.

לבאר דברי הרמ"א כתב השו"ת שבות יעקב (ח"א סי' מא) שהיות וגם נשים היו באותו נס הרי הם חייבות גם במשלוח מנות כשם שהם חייבות במקרא מגלה, וגם במשלוח מנות כתיב 'קבלו עליהם היהודים' וגם הנשים בכלל.

והוסיף לבאר שאף שנאמר במגילה 'ומשלוח מנות איש לרעהו' אין למעט עפי"ז אשה כמבואר בסוגיין שפעמים אמרה התורה 'איש' מחמת 'אורחיה דקרא' ומטעם זה הסתפר רבינו בדין גזל גיורת, ובמשלוח מנות אף שאשה ג"כ חייבת במשלוח מנות, מ"מ כתיב 'איש' לפי שספק בידו לעשות משא"כ האשה.

בסיום דבריו כתב שאפשר שמטעם מנהג זה נהגו במקצת מקומות שהנשים שולחין זה לזה מיני נילוש שקורין קרעפלך וכיוצא בזה כדי לצאת ידי חובתן.

כיוצא בזה כתב בשו"ת שאילת יעבץ (ח"א סי' קכ) להצדיק דברי הרמ"א, וזה לשונו 'לי נראה שהוא דין אמת וישר. ואטו כל היכא דכתיב איש להוציא את האשה. והכתיב ואסף איש טהור ולא מפקינן מניה אשה. אדרבה מכשרינן באשה ואיש להוציא את הקטן הוא דאתי. דדכוותה אשכחן טובא דלא ממעטינן מאיש אלא קטן דלאו איש הוא. ותו הא כתיב הכא קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ואשה בכלל. בלי ספק כמו כל היכא דכתיב זרע דזכרים ונקבות במשמע.

ועוד הרי אמרו נשים חייבות במקרא מגלה ואיתקש עשייה לזכירה דכתיב נזכרים ונעשים וכי היכי דגמרה זכירה מעשייה. גמרינן נמי עשייה

מזכירה דאין היקש למחצה'. ותו זיל בטר טעמא דנשים חייבות במשלוח מנות לפי שאף הן היו באותו נס א"כ ה"ה לכל המצות הנהוגות בפורים'. ועיין בבית האוצר (כלל קמא) שהאריך בזה אם במקום שאפשר לומר דיבר הכתוב בהווה אין ממעטים נשים, וכן בספר בית אהרן (מגיד, ח"ט ערך איש סי' ב) שהאריך בזה.

אדם שקנה הגבהת ספר תורה, ואינו יכול להגביה

בגמ': ואם היה זקן או חולה נותנה לכל כהן שירצה, ועבודתה ועורה לאנשי משמר (בבא קמא קי, א).

בשו"ת מהר"י מברונא (סי' קעח) נשאל על מי שקנה מעות גלילה והוצאה, ונעשה חולי, אם יכול לעשות שליח במקומו.

והשיב שאינו יכול לעשות שליח במקומו כמבואר בסוגיין שכהן שהיה זקן או חולה נותן קרבנו לכל כהן שירצה והעור והעבודה לאנשי משמר, ואם אינו יכול לעבוד כלל הרי הקרבן כולו לאנשי משמר. ומבואר שכל שאינו יכול לעשות עבודה אינו יכול לעשות שליח, וא"כ בנידון זה כל שהוא חולה כל כך ואינו בידו לעשות גלילה בשום אופן אינו יכול לעשות שליח, אמנם אם הוא יכול לעשות גלילה באופן שיביאו לביתו את חוליו] יכול לעשות שליח.

אולם בשיירי הכנה"ג (או"ח סי' קמז הגה"ט אות ב) כתב: ראובן שקנה הולכת הספר תורה, ושלה לאוהבו שיקח הוא המצוה להוליך הספר תורה, הגם שהוא אינו יכול להוליכו מפני כובד הס"ת, והיינו שהמפה והרמונים היו כבדים יותר מדאי ממה שהוא ההרגל ומחמת כובדו אינו יכול להוליכו ורוצה שיוליכהו אוהבו או קרובו, הוי כמו שאין לו סיבה מונעת ויכול ליתנו לאוהבו.

אך הבן איש חי בספרו רב ברכות (מערכת כ אות א) תמה, כיצד הוא יכול לעשות שליח בדבר שהוא עצמו לא יכול לעשותו, ובאיהו כח יבא אוהבו וקרובו להוליך הס"ת.

וכשם שפסק מהר"י ברונא שאם הוא חולה כ"כ שאפילו אם היו מביאים לו ס"ת לא היה יכול לקיים את המצוה בשום אופן, אז אינו יכול לעשות שליח, ואם כן מאי שנא נידון הולכת הספר תורה מנידון המהר"י ברונא.

וכתב ליישב שבנידון הכנה"ג מדובר באדם שאינו חולה ממש ובידו להוליך ספר תורה קל, ועל כן כיון שבידו לקיים מין מצווה כזו אף שאת הספר תורה הזו אינו יכול להוליך מ"מ הרי הוא שייך במין מצוה זו ויכול למנות על כך שליח, משא"כ בנידון המהר"י ברונא שהאדם חולה ממש ואין באפשרותו ליטול כלל ספר תורה לידי להוליכו, אינו שייך בשליחות על עניין זה כלל וכלל. וע"ע במחנה אפרים (גירושין פ"ה הט"ו), ובבית מאיר (אהע"ז סי' קיט ס"ו).

תפילת מוסף לפני שחרית

בגמ': מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר תלמוד לומר וערך עליה העולה (בבא קמא ק"א, א).

ברמב"ם (תפילה פ"ג ה"ה) כתב תפלת המוספין זמנה אחרי תפלת השחר, ובב"י (או"ח סי' רפז) הוסיף בשם הרשב"א שנראה מהתוספות שאם הקדים תפלת מוסף לשל שחרית יצא וכן כתב בספר אהל מועד בשמו. וכך פסק הרמ"א (שם ס"א) למעשה שאם התפלל אותה קודם תפלת שחרית יצא.

בפוסקים דנו אודות אדם שבא לביהכ"ס מאוחר בשעה שהציבור עומד כבר לפני תפלת מוסף אם יצטרף אתם להתפלל קודם מוסף עם הציבור או שיתפלל ביחידות על הסדר שחרית קודם וא"כ מוסף.

בשערי תורה (תרע"ב ח"ו ק"ו א סי' ב) כתב בעל המחזה אברהם, שכיון דקיי"ל דתפלות כנגד תמידין תקנו, ותפלת שחרית היא כנגד תמיד של שחר וקיי"ל בסוגיין מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר ת"ל וערך עליה העולה עולה ראשונה וזה הוא מצוה מדאו' והתוס' במנחות שם נסתפקו אם אפי' בדיעבד פסול, ואפי' אם לא פסול בדיעבד עכ"פ מצוה מדאו' שלא יהי' דבר קודם לתמיד ש"ש וזה לא מטעם תדיר קודם וכו' וא"כ הדבר פשוט שאין להקדים מוסף לשחרית משום תפלה בציבור.

כיוצא בזה כתב בשו"ת מהרש"ג (ח"א סי' כב) ובשו"ת ויען יוסף (או"ח סי' כג) מכמה טעמים. וכן בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' סח) כתב שנסתבר שאף אם נימא דמעלת תפלה בצבור עדיפא מתמיד מאיזה טעם אין להקדים לשל שחרית אפילו בשביל תפלה בצבור משום דמטעם קרא דוערך עליה העולה שהוא איסור להקטיר תחלה לא מצינו דתפלת צבור עדיפא ולכן אף שבדיעבד יצא נמי מסתבר דלכתחלה לא יתפלל מוסף קודם שחרית אף בשביל תפלה בצבור.

אולם בבאר יצחק (סי' כ) כתב שאם לא ימצא אה"ז להתפלל בציבור יתפלל עכשיו מוסף עמהם ואה"כ יתפלל שחרית, וזאת לענין שבת ויו"ט

שגם בשחרית אינו מתפלל רק ז' ברכות, אכן בימות החול כמו בר"ח וחזה"מ עדיין יש לדון כיון דבשחרית מתפלל י"ח שלימות ובמוסף רק ז' ברכות אפשר שמחמת זה מיקרי תפלת שחרית בשם מקודש נגד מוסף עיי"ש.

עדות על מלמד תינוקות שלא בפניו

בגמ': תהי בה רבי יוחנן וכי מקבלין עדים שלא בפני בעל דין וכו' (בבא קמא ק"ב, ב).

בבית יוסף (חו"מ סי' כח) הביא דברי הרא"ש והרשב"א והרמ"ה ושאר פוסקים דס"ל שאפילו בדיעבד אם קבלו העדות שלא בפני בע"ד, אין דנים על פיהם, ודלא כהמרדכי בשם ראב"ה וראב"ן דס"ל דבדיעבד הויא עדות.

ובמאירי (בסוגיין) כתב, עברו הב"ד וקבלו העדות שלא בפני בע"ד, הסכימו קצת גאונים שגומרים את הדין על פיו. ובתלמוד המערב יראה שאם ערער ערעורו קיים עד שיחזור ויעיד בפניהם. וכן הסכימו שבענין איסורים מקבלין עדים שלא בפני בע"ד, כגון אם באו עדים והעידו שלא בפניה שנתקדשה לפלוני, או שנטמאו טהרותיו, שזכות הוא לו להפריש מאיסור. ואפי' היה נראה לדיין שיש שם צד רמאות לא יקל בדבר.

כיו"ב כתב בשו"ת הרשב"ש (סי' מז), שאע"פ שאין מקבלין עדות שלא בפני בע"ד, מעשים בכל יום שמקבלין בעדות אשה. וביאר שהטעם הוא כי כל ישראל בעלי דין בכל דבר שאסור לערוה וכו'. ומצאתי שכו"כ הרמב"ן בתשו' לחכמי ההר, דאע"ג שעדות שנתקבלה שלא בפני בע"ד, אפי' בדיעבד אינה עדות, מ"מ לענין גטין וקדושין מהני, דאיסורא שאני, וכלהו אינשי בעלי דין.

והנה בשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ק ח"א סי' קפה) נשאל בדבר מלמד תינוקות שנתקבלה עדות שלא בפניו על אשר הוא עובר עבירות חמורות ועפ"י"ז רוצים לסלקו ממשרתו, ולאחר שדן שם בכמה פרטי דינים על קבלת עדות כתב, או לנו שבימינו עלתה כך שיהיה איש כזה מלמד

תינוקות של בית רבן אשר הבל פיהם טהור ויש לחוש שהבל פיו הטמא יטמא אותם וע"כ על דעתי שמהראוי להסיר כתר המלמדות מעל ראשו ויחשו לנפשם עד אשר ישוב בתשובה שלימה ובסגופים כראוי ואז ישוב לקבל דברי חבירות ויהיה לו לכפרה על חטאיו וכ"ז שאינו מתודה על חטאיו לא שייך תשוב. וביאר שאף שקבלת העדות היא שלא בפניו מ"מ לאפרושי מאיסורא ל"צ לגבות בפני בע"ד, ועוד שדוקא היכא שאנו מוציאים אותו מחזקת כשרותו בזה אמרינן דסתם כל אדם בחזקת כשרות וא"א לפסלו שלא בפניו ובפרט לקפח פרנסתו אבל כאן אטו נפסל בשביל זה מחזקת כשרותו רק שאנו אומרים שמלמד תינוקות צריך להיות ירא וחרד לדבר ד' יותר משאר בני אדם וכאן אנו רואין שהוא קל ע"כ צריכין אנו להרחיקו שישב בתשובה שלימה א"כ ע"ז ל"ש שום קבלת עדות שלא בפני בע"ד וכל שנשמע עליו קול כזה כדאי בזיון וקצף שיהיו מלמד שם עד שישב בתשובה שלימה.

העתקה במבחנים

בגמ': תניא ר' פנחס בן יאיר אומר במקום שיש חילול השם אפי' אבידתו אסור (בבא קמא ק"ג, ב). בשו"ת אגרות משה (חו"מ ח"ב סי' ל) נשאל אם יש להתיר להתלמידים לגנוב את התשובות להשאלות במבחני הסיום שעושה המדינה כדי להונות ולקבל את התעודות שגמרו בטוב.

והשיב, הנה דבר זה אסור לא רק מדינא דמלכותא אלא מדין התורה, ואין זה רק גניבת דעת שג"כ אסור כדאמר שמואל בחולין (צ"ד). שאסור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעתו של עכו"ם וכ"ש הכא שהוא גניבת דעת לכולי עלמא אף לישראל, אלא שהוא גם גניבת דבר ממש דהא כשירצה לפרנסתו במשך הזמן להשכיר עצמו אצל אחד לעבוד בעסקיו ורוצים ברוב הפעמים במי שגמר היטב למודיו דחול והוא יראה לו התעודה איך שגמר בטוב ועל סמך זה קבלוהו שזהו גניבת ממון ממש, ואין לו לטעון ולומר שאף אם קבלוהו לעבוד אצלו אדעתא דהכי הוא כמקפיד על דבר שאינו צריך שרשאי לשקר, חדא דאף אם הוא אמת שאין להקפיד הוא ודאי קפידא ובטלה קבלתו, וגם שאסור לשקר בכל אופן אף שאינו נוגע לשום דבר דאינו מהתלת מילי דרשאי לשנות, וגם אם ידע שהוא משקר לא היה סומך עליו בכלום ויגרם שיחשוד לאחר כשיחסר איזה דבר דאותו לא יחשוד מחמת שלמד בשיבה ומחזיק לת"ח ואיש נאמן ויסלק להאחר ממשרתו אף שהאמת שהאחר לא לקח, ואם היה יודע שזה שלמד בשיבה שיקר לו לא היה בטוח לסלק את האחר.

ועוד דכאן שמקפידין אינשי ודאי שייך להקפיד דיש ודאי דברים דמי שהוא בקי בלמודי חול הוא יותר יודע בעניני עסקי פרנסה ממשא ומתן וממילא ודאי אסור אף למחשבתו שירויח עי"ז בלמוד התורה, שגם בשביל למוד התורה אסור לגנוב. ואם חשקה נפשו בתורה אין לו לדאוג שמא לא ידע כל כך ולא יהיה לו סימן טוב עליהו, אבל האמת שאין בזה ענין בטול תורה דמאחר שהולך ללמוד למודי חול הוא רק עצלות בעלמא כשלומד באופן שלא לידע כי הזמן הוא עכ"פ מבטל ואדרבה מתרגל שלא לידע מה שלומד ומתרגל לעצלות.

ש"ש עוז והדר מניח

מהרורה מיוחדת, תלמוד בבלי מנוקד בתוספת מרור טיגון 21 ברכים

הדפוס של הוצאת

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנייות הספרים המובחרות

הגאון רבי ישראל יצחק רייזמן זצ"ל

חבר בד"ץ העדה החרדית
ז' אדר תשכ"ט

שכנו של הריי"צ התקנא בכבוד הזה, ותבע מהרבי מגור שיבוא לבקר גם אותו. הרבי מגור הגיע בעוד ליל, וניקש על הדלת, והלז היקץ מקול הדפיקות ופתח בזעקה ובקריאת גנב וכדומה, שחשב שאיזה גנב מטרידו, והרבי מגור ריבע וחימש לדפוק עד שהנ"ל פתח הדלת, ונפחד ממראה עינו שהרבי מגור הוא הוא שדפק, ואמר לו הבית ישראל, וכי בכדי לשמועך קורא אותי גנב הייתי מחויב לבקרך? וד"ל, כי ידע צדיק מי הגבר אשר משים לילות כימים בתורה ועבודה. (יפה שיחתן - עמ' פו אות קיא)

היה ניעור מחצות לילה בשיעוריו הרבים

שמעתי שהרה"ק ה"בית ישראל" מגור זצ"ל היה דרכו בקודש לבקר את הגה"צ ר' ישראל יצחק רייזמן זצ"ל בעוד חשכת לילה, כי היה ניעור מחצות הלילה ואילך בשיעוריו הרבים כידוע.

נולד בא' אדר שנת תרמ"ט בעיר העתיקה לאביו הרה"ח רבי נתנאל. אביו עלה לארץ ישראל מפראגא, פרבר של ורשה, ונסע לחצרותיהם של החידושי הרי"ם, רבי אברהם מטשכנוב ורבי ישעיה מושקט מפראגא. נשא את בת הגה"צ רבי שלום לייב אייזנבך, מחבר ספר "באר יצחק".

היה תלמידם של הגאונים הרבנים רבי שניאור זלמן מלובלין, ה"תורת חסד", ורבי אברהם שמחה הורוביץ מבארנוב. כמו כן היה חסידו של הרה"ק רבי דוד צבי שלמה בידרמן, הרבי מלעלוב. בהמשך היה מקורב לאדמו"רי גור זצ"ל האמרי אמת והבית ישראל. למד קבלה מהגה"ק רבי חיים שאול דוויק הכהן.

הגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד ביקשו לכהן כדיין בבית הדין של העדה החרדית אך הוא סירב. בשנת תש"ב, נענה לבקשתו של הגה"צ רבי יוסף צבי דושינסקי והחל לכהן כדיין. בהמשך החל גם לכהן כראב"ד קהילות החסידים

מסר שיעורי תורה רבים במספר בתי כנסיות בירושלים. נודע בידיעותיו המופלגות, והתבלט בחזרתיו המרובות על הש"ס והשולחן ערוך. היה שותף להקמת ישיבת שפת אמת בירושלים. שימש גם כגבאי צדקה, ומצעירותו נהג לאסוף כסף לצורכי שבת לעניים.

בצוואתו ביקש לא לכתוב על מצבתו תוארי כבוד, ולא להספידו. נקבר בחלקת פולין בהר הזיתים. נפ' בז' אדר שנת תשכ"ט.

חשוב סיפורי גדולי צדיקים כמו הלימוד

סיפר הגה"צ רבי ישראל יצחק רייזמן זצ"ל, חבר הבד"צ דעיה"ק ירושלים, על ספרו של הגה"צ רבי שניאור זלמן מלובלין זצ"ל בעל 'תורת חסד'. הספר שבדורות הבאים נחשב לספר יסוד היה חביב עליו ביותר. ואמר שמע מפיו של התורת חסד' בזקנותו, יש ספרים אשר יכילו חידושים עצומים אבל החידושים המה כהררים שנתלו בחוט השערה, טול את השערה ממקומה והרי הרים יישטמו ויתפוררו תחתיהם, לא כן הספר שלי שהוא בבחינת שערות התלויות בהרים, כל סברא יש לה יסוד ואף החידוש הקל מבוסס בראיות ובהוכחות. (מריצי תורה מעולם החסידות ח"ב עמ' יד)

הגה"צ רבי שמואל דוד אונגר זצ"ל

אב"ד נייטרא
ט' אדר תש"ה

וראשי ישיבות. ביום ט' באדר תש"ה נפטר ביער מרעב ומחולשה ונקבר שם באופן זמני. לאחר המלחמה הובא לקבורה בפישיצ'אן שבה נולד, בסמוך לקברות אביו.

ט' אדר - הפלא הגדול

תלמידי הרבי הגדול מנייטרא זצוק"ל הי"ד שמסר נפשו על שתיקה בשעת התפילה - המשיכו בדרכיו להזהיר על שתיקה בשעת התפילה, ונפטרו באותו יום של פטירת רבם.

שייף עייל שייף נפיק וגריס באורייתא תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשיה, נהנה מיגיע כפיו וחביב מאד וחשוב בעיני רבנן גדולי תורה - הלא הוא מוה"ר ר' דוד הכהן גליק זצ"ל. וכשלו

נולד בשנת תרמ"ו בפישיטני בסלובקיה לאביו הגה"צ רבי יוסף משה אונגר. בגיל צעיר התייתם מאביו. למד בעירו בישיבת דודו, הג"ר נוח ברוך פישר. בגיל צעיר התמנה למשרת הרב בקהילה היהודית הקטנה בקרומפק ואחר כך עבר לשמש כרב בטירנוי. כחמש עשרה שנה ישב בטירנוי ועסק בהוראה ובחינוך.

בשנת תרצ"א, לאחר פטירתו של הגאון רבי אברהם אהרן כ"ץ, רבה של נייטרא, נבחר למלא את מקומו. כדי לשכנעו לעבור לעירם, הציעו פרנסי קהילת נייטרא לממן את ישיבתו ולסייע בהרחבתה. חתנו היה הגה"צ רבי חיים מיכאל דב ויסמנדל.

במשך 40 שנים שבהן עסק בהרבצת תורה, העמיד הרב אונגר אלפי תלמידים מסלובקיה, הונגריה וממדינות נוספות, מהם היו לרבנים

והדברים מראים בעליל שזכות זו שזוהרו שלא לשוח שיחת חולין כלל בעת שהציבור מתפללים או בקריאת התורה וכו', ונדבקו בזאת בציווי שציום רבם הגדול בצוואתו הקדושה, הועילה להם להתקשר עם רבם בעת עלותם לשמי מרומים.

[מאמר זה נכתב בגליון 'ליבי ער' לקראת ט' אדר תשע"א. ומה נפלאנו עת הגיעה בשורה לאוזנינו מירושלים עיה"ק, כי באותו השבוע אור ליום ג' הסתלק לבית עולמו בשנת הצ"ח לחייו ה"ה הרה"ח הישיש רבי יהודה דויטש זצ"ל, תלמיד חביב לרבו הגה"ק מנייטרא זי"ע, וכמעט למותר לציין שיום פטירתו חל בתאריך ט' באדר! יום פטירת רבו, והיה לפלא].

ועל פי דרכנו למדנו מכאן את גודל יקר ערך ההנהגה הקדושה שלא לשוח שיחת חולין בבית הכנסת בשעה שהציבור מתפללים, עד שהיה כנראה חשוב כל כך - שבזאת נדבקו התלמידים להתחבר עם רבם בעולם העליון.

ובכן, בזמנים טרופים שאנו נמצאים בהם, אשר לא נדע מה ילד יום, והרשעים כים נגרש, השקט לא יוכלו שונאי ישראל, שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והצרות של הכלל והפרט מתרבות, השם ירחם, מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה. האם נתעלם ממה שאמרו חז"ל הק' במסכת דרך ארץ (הביאם במשנה ברורה סימן ס' ס"ק א) דרבי חמא ראה ראה לאליהו בכמה אלפי גמלים טעונים אף וחימה לשלם לאלו ששייחים באמצע קדיש וכיו"ב, וכי חסר לנו צרות שצריכים אנו להוסיף חרון אף וחימה ח"ו, השם הטוב ירחם.

ובודאי ראוי להתעורר עד שתחת הסרפד יעלה הדס ובמקום שיחת חולין במקום ובזמן שמביא אף וחימה, אדרבה, יתחזקו ללכת בדרך הצדיקים הנ"ל ולענות אמן, קדושה, אמן יהא שמייה רבה, ובוה נקדע רוע הגזירה. וכפי שהיה מרגלא בפומיה דכ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זי"ע מאמר הצדיקים עה"פ באסתר: "כי אם החרש תחרישי בעת הזאת" - בעת התפילה, כדכ' ואני תפילתי לך ה' עת רצון, אזי "רווח והצלחה יעמוד ליהודים". ויהי רצון שנוסיף כולנו אומץ בכבוד ומורא מקדש, וננהג בכבוד ראש בכלל, ובשעת התפילות והקדישים וקריאת התורה בפרט, ונסו יגון ואנחה ויתמלאו משאלות לבנו לטובה, אכ"ר.

(מתוך הספר "מסלול ודרך" - מאמרים ממרן אדמו"ר מחוג חתם סופר שליט"א, אשר נכתבו עבור גליון "ליבי ער" באלעד)

שלא ישיחו שיחת חולין בשעת התפילה ובשעת קריאת התורה, ונסתלק לבית עולמו ביער ב-ט' לחודש אדר תש"ה הי"ד זי"ע.

בהיותו בעמק הבכא ביערות באנסקא ביסטריצא, טרם עלותו בסערה השמימה, ביקש מבנו זצ"ל שימסור את צוואתו הקדושה בזה הלשון: "אמור לבני ולתלמידי אשר ישארו בחיים, כי הנני מבקש מאתם שיקבעו עתם לתורה ושיתפללו במנין, ויזהרו מאוד שלא לשוח שום שיחה בשעת התפילה, ולא בחזרת הש"ץ ולא בשעת קריאת התורה, ויזהירו את הסביבה שלהם על כך".

ובכן, הט אזנך ושמע: היהודי החשוב הנ"ל רבי דוד הכהן גליק זצ"ל, תלמידו של הרב מנייטרא, מלבד רום ערכו, היה מצויין במידה זו שהיה מוחה בכל תוקף אם היו מדברים בבית הכנסת בשעת התפילה או בשעת קריאת התורה, ובכך דבק בצוואתו הק' של רבו. לכן כשזכה ונסתלק לבית עולמו ביום ה"א"צ של רבו, היה לפלא, שיש בזה סימנא מילתא שזוכה להתקשר עם רבו בעולם הנשמות.

וכשהזכיר מאן דהו את רעו היקר מוהר"ר גבריאל שטרן זצ"ל, גם הוא תלמיד הרב מנייטרא, שגם הוא נסתלק בשנה קודמת בט' אדר, היה לפלא עצום, שגם בו היתה מידה קדושה זו, שלא זו בלבד שזוהר טובא שלא לשוח בשעת התפילה ובשעת קריאת התורה כלל, אלא אף לא היה מניח לאחרים שיעברו על דברים אלו אשר מביאים ח"ו חרון אף, והכל ידעו שמוהר"ר גבריאל לא יניח לדבר לאחרים בשעת התפילה, וא"כ כשזכה גם הוא להסתלק מהעולם ביום ה"א"צ של רבו הק' שהזכיר על ענין הנ"ל, ש"מ שזוכה להתקשר בקשר עליון דאורייתא עם רבו. והדברים מראים דהזוהרות במידה קדושה זו - היא שהביאתו לכך. וכאשר נלקטו שמוותיהם של היראים הנוספים - כולם תלמידי הרב מנייטרא - מוהר"ר יעקב משה בראון זצ"ל ומוהר"ר מיכאל גרב זצ"ל, שהיו אף הם מיוחדים ורשומים במידה קדושה זו שלא שחו שום שיחה כל שהיא בשעת התפילה, והמה גם המה תלמידי הגה"ק מנייטרא זי"ע ודבקו במה שהזכיר בצוואתו וזכו להתחבר בט' אדר עם רבם הק'.

וכאמור גם רבה של יסודות הגאון הצדיק רבי דוד בן ציון קליין זללה"ה נפטר בט' אדר, והוא גם הוא מתלמידי הגה"ק מנייטרא ומלבד רום מעלותיו ומדריגותיו, הנה היה דבוק במידה קדושה זו.

אותו לבית עולמו, העיר מאן דהו שהיום ט' לחודש אדר, והיה לפלא.

עוד הם מדברים, והוסיף אחד מן המלווים: הן בשנה שעברה ביום ט' אדר ליוו לבית עולמו את היקר שבערכין, מוקיר רבנן מצויין, משאו ומתנו באמונה ההפליא, קובע עיתים לתורה, איש אמת וירא שמים מופלג, מידידיו של הנפטר, מוהר"ר גבריאל שטרן זצ"ל, ונתווסף פלא על פלא.

וכאשר נדברו יראי השם איש אל רעהו על הענין הנ"ל, נתעוררו עוד על דבר אשר לפני שנים רבות נסתלק לבית עולמו מלמד בתלמוד תורה חוג חתם סופר זכרון מאיר - צדיק תמים, "א פארציטישער איד" מלפני הרבה דורות - מוהר"ר יעקב משה בראון זצ"ל, ביום ח' אדר, ונטמן בבית מועד לכל חי למחרת - ט' לחודש אדר, והיה לפלא.

והנה נזרקה עוד מפי החבורה, אשר עוד רבות בשנים קודם לכן, היה יהודי צנוע ומעלי, תם וישר, ירא את השם מאד, ושמו הטוב מוהר"ר מיכאל גרב זצ"ל, וגם הוא נסתלק לבית עולמו בט' באדר, וכל אלו מפליאים פלאות.

עברו שנים מכל הנ"ל, ובאה השמועה הלא טובה על פטירת הרב הגאון הצדיק משיירי כנסת הגדולה, רבי דוד בן ציון קליין זצ"ל רבה הנערץ של יסודות, והנה גם הוא נסתלק לבית עולמו בט' לחודש אדר.

כסיפרו זאת לאחד ממצדיקי הדור שליט"א, נשתומם מאד ואמר שאם לא שמעתיים לפניו מי שיועד ומכיר הנפטרים הנ"ל, היה נראה כגוזמא.

מהו הפלא בפטירתם של היראים הללו בט' אדר? וכי יש יום בשנה שאין נפטרים בו צדיקים ויראים?

ובכן, בין גדולי גאוני ארץ וחסידים עליון צדיקי יסוד עולם שחיו בדור שלפני השואה, היה הגאון הצדיק רבי שמואל דוד אונגר זצוק"ל רבה של קהילת קודש נייטרא והעמיד שם אלפי תלמידים מסובלים בתורה ויראת שמים, קדוש היה בחיים חיותו, ונתקדש בקדושה יתירה בעלות נשמתו על קידוש שמו יתברך בשנות הזעם, השם ירחם.

ושמץ של ידיעה במדריגתו הגדולה, אפשר ללמוד מאשר נבחר בכנסיה הגדולה של אגודת ישראל לפתוח אותה באמירת פרקי תהלים, ואמר הגה"ק רבי אברהם מרדכי מגור זצוק"ל בעל ה"אמרי אמת", שאילו לא באנו לכנסיה הגדולה אלא לשמוע את פרקי התהלים שיצאו מפי הנייטרא רב - דיין!

ובכן, בצוואתו הקדושה מתחנן הוא לתלמידיו

הגאון רבי דב בערל אייזנשטיין זצ"ל

ראש ישיבת קרית מלך

י' אדר א' תשס"ג

שיעור כל יסוד, חידוש או מילה ששמע מר' נחום. והיתה נפשו מתמלאת סיפוק ו"חיות" מתורתו של רבו. וכאשר היה מתעמק בדבריו להבינם לאשורם, היה שמח בהם כמוצא שלל רב. ר' נחום בעצמו התבטא פעם על הגר"ב בפני אחרים שהוא "בור סוד שאינו מאבד טיפה" והוסיף לבאר שאף שיתכן שישנם אחרים המעולים מהגר"ב בזכרון הדברים, אבל להיות בבחינת "בור סוד" שמייקר ומשמר כל טיפה זהו ר' בערל, השומר מכל משמר על כל דבר תורה ששומע, ואמנם אף בשאר חידושי תורה שהתעסק בהם הגר"ב, היה מייקר כל שאלה, ביאור ויסוד, ואף מדקדק בכל תיבה ואות, מרוב יקרותם וחביבותם של דברי תורה בעיניו.

וכה התבטא אלופו ומיודעו הגאון האדיר רבי חיים קמיל זצ"ל: "רבים סוברים שיודעים הם ללמוד, אבל ר' בערל באמת ידע ללמוד. רבים ישבו אצל ר' נחום וחשבו שהם מבינים אותו אבל ר' בערל הבין אותו".

שנים רבות שלא החסיר הגר"ב אף שיעור אחד של ר' נחום, כאשר היה בא בדרך ארוכה בקור וחום, בשלג ובשרב, כן זכה שר' נחום שחבבו עד מאד צרפו ללמוד עמו בחברותא במשך תקופה ארוכה, כאשר גם על קביעות זו שמר הגר"ב בכל עוז, כשהוא מופיע במסירות ללמוד, אף בימי המלחמה בשנת תשל"ד. כל אותם השנים היה שותה בצמא את דבריו של הגר"ב זצ"ל, וכל הימים היו דברי רבו שגורים על פיו בהנחילו את תורתו לדורות הבאים.

ברבות השנים היה בין אלה שעמלו בכתיבת הספרים הנכבדים שיעורי ר' נחום על הש"ס ובעריכתם להוציאם לאור עולם. וכבר נודע שזכה מהגר"ב להיקרא התלמיד של ר' נחום, כאשר כל תלמיד ר' נחום יודעים ומעידים כי הוא אשר דבק ברכו והתבטל אליו בכל כוחו, וקבל ממנו את דרך הלימוד, לכן זכה להיות תלמידו הגדול והמובהק, ומעתיק שמועתו, עד שכל מי שהיה בחפצו לברר עומק כוונת ר' נחום, באיזה שהוא יסוד מסויים או באיזה חידוש או דיוק, היה פונה מיד אל הגר"ב שהיה בקי בעומק ורוחב תורת רבו.

הגר"ב גם היה איש אמונו של הגר"ב זצ"ל ונשלח על ידו לשליחויות רבות, ובסילוקו של הגר"ב נסתם מעיין זך ומקור טהור בהעתקת תורת רבי נחום זצ"ל.

(גל' בית המדרש)

על רבותיו מרנן רה"י הגר"ח שמואלביץ זצ"ל ורה"י הגאון הגר"נ פרצוביץ זצ"ל ומאז ועד יומו האחרון דבק בהם בכל נימי נפשו, מהם קבל דרך הלימוד, הרבצת תורה, והעמדת תלמידים, והיה לאחד ומיוחד מגדולי תלמידיהם וממעתיקי שמועתם.

במשך הדורות היה קיים תמיד המושג של רב ותלמיד, כאשר רבים זוכים להיות תלמיד של חכם ולקבל הימנו תורה ודרכיה, אך מעטים הצליחו להגיע למצב שכל מהותם הוא היותם תלמידים של רבותיהם, כאשר בכל דבר ובכל ענין חושבים מה היה מורי ורבי אומר.

דוגמת זה זכינו לראות בדורנו היותם את הגר"ב זצ"ל כאשר מעידים חבריו מיישיבת מיר, שזכה להיות תלמידו המובהק והחביב של רבו הגאון האדיר רבי נחום זצ"ל, כאשר מיום שרבינו הכיר את רבו הגר"ב, דבק בו בכל נימי נפשו. ואף שבתחילת דרכו היה נצרך לזה אומץ לב רב, כפי שמעידים בני הישיבה מאותם השנים, שבישיבה ידעו שכדי לשאול שאלה או לומר סברא במהלך שיעורו של ר' נחום, צריך תחילה להתבונן טובא, שלא תהיה בזה שום סטיה מדרך האמת, שאם לא כן היה ר' נחום מגיב בחריפות רבה, באורייתא דקא מרתחא ביה. דבר זה גרם שהתלמידים מיעטו להתערב בשיעור, אך יוצא מן הכלל היה הגר"ב, שבגודל צמאונו ותשוקתו לבקש האמת, התערב פעמים רבות במשך השיעור. הסיבה לכך הסביר הגר"ב בעצמו לאחר שנים, שמפני שרצה לדעת ללמוד, וגם כדי לדעת איך לא ללמוד ומה לא לשאול, היה חוזר ושואל, בלו לחשוש מהתגובה של ר' נחום.

כך דבק ברבו הגר"ב, וינק ממנו את דרך הלימוד המפורסמת שלו, כשהוא מייקר לאין

הגאון רבי דב בערל אייזנשטיין זצ"ל נולד בשנת תש"י בשיקגו שבארה"ב. בצעירותו למד בישיבה בשיקגו אצל הגאון רבי מרדכי רוגוב זצ"ל מח"ס עטרת מרדכי וכן אצל יבלטו"א הגר"י פרלוב האדמו"ר מנובומינסק שליט"א אשר כיהן כר"מ בישיבה.

כבר בצעירותו ניכרו בו כשרונותיו המיוחדים, עמלו ויגיעתו בתורה, התמדתו הגדולה היתה לשם דבר. בהיותו כבן כ' עמד יחד עם אחיו בראש קבוצת בני ישיבה שחשקה נפשם לגלות למקום תורה - ישיבת מיר המעטירה שבירושלים עיה"ק, לקנות תורה מפי גאוני התורה מרן רה"י שה"ת הגאון רבי חיים לייב שמואלביץ זצ"ל ומרן רה"י הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל. במחיצתם של ארזי הלבנון עלה הגר"ב זצ"ל ונתעלה בעמל התורה ויגיעתה, והיה לאחד מהאריות שבחבורת בחירי הלומדים דישיבת מיר.

לאחר נישואיו כיהן כר"מ בישיבות "בית התלמוד", "יד אהרן" ו"בית ישראל". לאחר מכן, יסד עם הגר"י נויבירט זצ"ל את ישיבת "חכמת שלמה" בשכונת בית וגן בירושלים ובה הרביץ תורה והעמיד תלמידים רבים. ובשנותיו האחרונות עמד בראש ישיבת קרית מלך בבני ברק.

בכל הישיבות בהן הרביץ תורה, היה משקיע את כל כולו במסירות נפש למען תלמידיו, וקירב כל אחד ואחד מהם, היה מחנך גדול אשר הקרין ממידותיו הנעלות על כל צעד ושעל, מעודו נתייחד באהבת התורה אשר בה שגה תמיד, ולא זו מחבבה עד יומו האחרון.

גם בתקופת חייו האחרונה בעת אשר התייסר בייסורים קשים אותם קיבל באהבה, המשיך ביגיעת התורה לילות כימים ובהרבצת תורה והעמדת תלמידים עד יומו האחרון ממש. כאשר יום לפני פטירתו נסע למסור שיעור בישיבה בבני ברק, והיה למופת ודוגמא למסירות נפש ללימוד התורה.

ביום י' אדר א' תשס"ג, נלב"ע לבית עולמו כשהוא בשיא פריחתו בן נ"א שנים ומרביץ תורה במסירות אין קץ.

תלמיד מובהק מהגר"ב פרצוביץ

תקופה קצרה לאחר בואו לישיבת מיר נתחבב

הגה"ק רבי אברהם מסוכטשוב זי"ע

בעל האבני נזר
י"א אדר א' תר"ע

פעמים. והיו דברי תורה מחודדין בפיך, ובעז"ה תלמיד חכם גדול תהיה, כנפשך ונפש אביך זקינד. (ספיר ויהלום פר' נח פ"ב - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

על ידי לימוד חידושי הר"ן זוכה האדם לקיים מצות מחיית עמלק

כה התבטא הגה"ק בעל האבני נזר זצ"ל: על ידי לימוד חידושי הר"ן זוכה האדם לקיים מצות מחיית עמלק, ונימוקו עמו: כי המקור ושורש של עמלק הוא עקמימות, ובלשונו הק': "זיי זענען קרימער" [הם עקומים], וכאשר כל העולם כולו רעדו ופחדו מבני ישראל ככתוב (שמות טו, יד) 'שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת' באו הם להילחם בישראל, הגם שהיה הדבר משולל הגיון, אך מחמת עקמימותם עשו כדבר הזה כדי להחליש מעמדם של ישראל בעיני העולם, ולכן הלומד פירוש הר"ן הגורם לישרות השכל הרי הוא עוקר מידתו של עמלק ימש"ו.

לימוד בחיות והתלהבות

וזה אשר כתב הרה"ק רבי אברהם מסוכטשוב זי"ע"א, האבני נזר, (ח"מ סי' פט): וחזור על למודך, אהובי נכדי, המה גמרא ופוסקים. כי המה הדברים העקריים. אפילו לחזור על דבר אחד כמה

הגאון רבי אברהם מסוכטשוב זצ"ל בעל אבני נזר, נולד בשנת תקצ"ט לאביו הגאון רבי זאב נחום אבדק"ק ביאלא בעל 'אגודת אזוב'. נעשה לחתן הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק זי"ע ולמד אצלו תורה והחשיבו לרבו המובהק. לאחר פטירתו המשיך לנסוע אל הרה"ק הרי"מ מגור בעל חידושי הרי"ם והרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זי"ע.

כיהן ברבנות בקהילות פארצווע, קראשוענוויץ, נאשלעסק. ואח"כ קיבל את הרבנות בסאכטשאב. נודע בגאונותו ובגדלותו העמוקה בתורה והשיב תשובות לכל קצוי תבל.

הקים ישיבה גדולה על פי דרך לימוד מיוחד ורוב חכמי פולין בדור האחרון היו מתלמידיו, ביניהם ידוע הגאון בעל חלקת יואב תלמידו המובהק. היו לו חסידים רבים שהסתופפו בצלו ובאו אצלו להפקד בדבר ישועה ורחמים. ספריו 'שו"ת אבני נזר' ו'אגלי טל' על ל"ט מלאכות הם ספרים נכבדים בהיכלי התורה ונודעים בעמקותם. נסתלק ביום י"א אדר א' שנת תר"ע. ומדברי תורתו על התורה נדפס בספר 'נאות דשא' ו'אבני נזר' עה"ת. מתולדותיו נדפס ספר 'אביר הרועים'.

הרה"ק רבי אהרן הרויץ זצ"ל

אב"ד בייטש
י"ב אדר א' תרפ"ו

ימי הרחמים והרצון נפלו עליו פחד ויראת הכבוד מיוחדים מרבי אהרן, ולא ידע מפני מה, וכן כשנכנס רבי אהרן לביהמ"ד לתקיעת שופר ופתח באמירת למנצח, אחז בו פחד גדול שאין לשער. וכך חזר על עצמו כל שנה. עד שעלה במחשבתו לחקור מה עושה רבי אהרן בחדרו לפני תק"ש. הלך והתחבא בחדרו קודם שרבי אהרן נכנס לשם. וכשנכנס רבי אהרן והסתגר, שמע ממקום מחבואו איך שמתחנן לפני בוראו, "רבש"ע אומרים לי שאני אהיה הסרסור בין הקב"ה לישראל, מה אני ומה אני חשוב, היכן אני עורך הימים, והיכן אני עורך הלילות, והיכן אני עורך השבתות, וכך פירט כל יו"ט בפני עצמו, עד שאמר, אלא מאי בזכות אבי זצ"ל, וזקני הרב רבי אליעזר [מדזיקוב] וזקני הרה"ק מראפשיץ, וחונתי הגה"ק מצאנז", והיה לו בשעת מעשה חפצים של אלו הצדיקים ואחזם בידו - היה ברשותו קיטל מירושת חותנו מרן הדברי חיים זי"ע - וכך הלך לפתח ביהמ"ד וצעק, למנצח לבני קורח. אז כבר הבין הלה מפני מה בהאי פחדא יתיב. (שמחת עולם עמ' רצא)

הפנים גם מרן הד"ח חיבבו ביותר. דבר פלא נתפרסם כי פעם החליק מרן הר"ח בידי הקדושות וסלסל את פיאותיו של חתנו רבי אהרל"ע, ומני אז כל אימת שיצא רבי אהרן מהמקווה מטבילת טהרה, נסתלסלו פיאותיו כמאליהם ועמדו על מכונם בצביונם ובתיקונם.

על גודל הערצתו לחותנו, סיפר אחד שהיה בידידות עם רבי אהרן בשנותיו המאוחרות, ואף למד עמו בכל יום שיעור קבוע, כי תמיד כשהגיעו

הרה"ק ר' אהרן זצ"ל מבייטש נולד בשנת תר"י לאביו הרה"ק רבי מאיר מדזיקוב בעל האמרי נועם זי"ע, כשהגיע לפרק האיש מקדש נעשה לחתנו של הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זי"ע.

בשנת תרמ"ו נתקבל כרב בבייטש, היה מחונן בקול נעים והשפעתו בתפילה היתה עצומה.

בשנת תרע"ה נמלט לקאשוי בגלל מלחמת העולם הראשונה, רבה של קאשוי הרה"ג ר' שאול בראך זצ"ל נהג בו כבוד רב. ואמר עליו שפניו מאירים ומצורתו ניכר שהוא חי חיי קדושה וטהרה.

רבינו רבי אהרן עלה לגנוזי מרומים י"ב באדר א' תרפ"ו ומנו"כ בקאשוי באוהל מיוחד שם.

אהבה והערצה לחותנו הקדוש

לאחר נישואיו לבת הרה"ק הדברי חיים מצאנז זי"ע. נשאר להתגורר בצאנז, ובמשך הזמן נקשר בעבותות אהבה והערצה לחותנו הקדוש. וכמים

תוכו כברו

אשר לו. הרבה יותר משמינית שבשמינית של גאווה נמסכו בלבבו של השוחט בשעה שהוא רץ לביתו להביא את כתב הקבלה ולהציג בפני המגיד.

לאחר שהמגיד חתם בשולי כתב הקבלה של השוחט, נענה המגיד ואמר: בוודאי עתה תביא בשר משחיטתך אל בעל האכסניה כדי שהוא יתקין עבורנו סעודה הגונה בה נטיב את לבנו בזה הערב 'ליל שיש'. השוחט שמח מאוד וסיכם עם האכסנאי כי כבר עתה ימהר ויביא לו אומצות בשר משובחות כיד המלך.

אחד ויחיד היה בכל אותו הזמן שלא יכול היה להבין את אשר עיניו רואות ואזניו שומעות, והוא בנו של המגיד, הרה"ק רבי דוד מטאלנא זיע"א. ברוח קדשו ובטהרת לבבו ראה רבי דוד כי השוחט המקומי אין תוכו כברו, החזות אותה הוא מציג כאדם ירא ושלם סותרת לחלוטין את התועבות הנעשות בלבבו, והוא כעושה מעשה זמרי ומבקש שכן כפנחס. המתבקש מכל זה היה, חש רבי דוד לעצמו, שאביו הקדוש, שבוודאי אף הוא רואה ויודע את כל זה, ירחיק עצמו לחלוטין מאותו שוחט, והנה למרבה הפלא, אביו מקרבו בכל מיני קירובין, חותם לו על כתב הקבלה, ואף מבקש בשר משחיטתו לסעודת הערב!?

כיון שלא הצליח רבי דוד למצוא אף הסבר שיניח את דעתו, הגיע רבי דוד למסקנא כי בוודאי אסור לו להרהר אחר מעשה אביו ורבו, ובוודאי כל מעשיו ודיבוריו אל השוחט אינם כפשוטם, אלא כוונות עילאיות ונסתרות יש לו בזה מכבשי דרחמנא אשר לא ניתנה הרשות לגלותם לקרוצי חומר. אמנם אין בכל זה כדי להתיר אף לו את אכילת הבשר משחיטתו של אותו שוחט, שהרי הוא מצידו יודע את האמת אודותיו, ולכן, הבין רבי דוד, כי עליו לדאוג לעצמו לסעודת ערב חליפית.

בחשאי ניגש רבי דוד לבעל האכסניה והודיעו כי מסיבות מסוימות מתנזר הוא לעת עתה מאכילת תבשילי בשר, ובשל כך בקשתו שטוחה בפניו כי יואיל להכין לו סעודת ערב ממיני תבשילים שאינם בשריים כלל. הסכים בעל האכסניה והודיעו כי הוא מכין עבורו דג קטן וסיר של נזיד ירקות, לאכול ב'ליל שיש'.

כאשר ביקש המגיד להסב אל סעודת הערב ראה כי הנה נפקד מקום בנו רבי דוד וכי אין הוא יושב יחד עימו לסעודה. קרא לו המגיד והתעניין אודות הסעודה אותה הוא מתכנן לאכול. רבי דוד השפיל את עיניו ואמר במבוכה כי הוא מעדיף שלא לאכול מיני תבשילים בשריים, ובעל האכסניה הכין עבורו ארוחה חילופית. המשיך המגיד ותהה: שמה תאמר לי מה הכינוי עבורך? נענה רבי דוד ואמר את אשר אמר לו בעל האכסניה כי הוא מכין עבורו דג קטן וסיר של נזיד ירקות.

התהרהר המגיד ושאל את רבי דוד: רואה אני שזו סעודה נאה ומתוקנת היטב! האם זו סעודה המספקת גם עבורי? קפץ רבי דוד ואמר בשמחה רבה: בוודאי! בעל האכסניה הכין את הסעודה בעין טובה ובמידה מרובה, עד שכמה אנשים יכולים לאכול ממנה כדי שבעם ואף להותיר כראוי. הנהן המגיד ואמר: יסלחו נא מכיני הסעודה הבשרית, כי דומה עלי שמוטב לי לאכול יחד עם בני את סעודתו שלו.

ויהי ממחרת, לאחר תפילת שחרית, חזר המגיד וביקש שיכינו בעבורו סעודה בשרית, אף היא מבשר שנשחט בשחיטת השוחט המקומי. אלא שאותה התרחשות מאתמול חזרה ונשנתה שוב למרבה הפלא: רבי דוד ביקש שיכינו עבורו סעודה שאינה בשרית, וברגע האמת, באמתלה שאינה ברורה, נזח המגיד את הסעודה שהוכנה עבורו ופנה לאכול יחד עם רבי דוד את מה שהכינו עבורו.

באותה שעה הבין רבי דוד כי אביו המגיד עסוק כאן בעניינים רמים ונשגבים. ברור שאף הוא יודע היטב את טיבו של השוחט, שהרי זה לו שתי פעמים שבסופו של דבר אינו אוכל מהבשר של אותו שוחט,

היה זה כדבר המתבקש מאליו באותה שעה שהמגיד הרה"ק רבי מרדכי מטשרנוביל זיע"א הגיע אל אותה עיר ואם בישראל, שהשוחט המקומי יבוא וייראה את פני הקודש כשסכין השחיטה שבידו, למען יביט המגיד בסכין ויחווה את דעתו הטהורה עליה, כאשר היה דרכו מימים ימימה.

כי אכן כך היה דרכם של רבים וטובים מצדיקי קמאי שעם בואם לעיר אחרת היו רגילים לבקש לראות את סכין השחיטה, כשטעמם ונימוקם עינם בראש ובראשונה לגדור גדר ולעמוד בפרץ לבדוק בעצמם האם השוחט אכן ראוי לאותה איצטלה ויודע את כלל ישראל משוחטים שאינם הגונים או שאינם בקיאים דיים במלאכתם, ואינה דומה שמינה לראייה, כשהם בכבודם ובעצמם בודקים את הסכין ורואים את אשר לפניהם.

על אחת כמה וכמה שהיו נוהגים הצדיקים כך בשעה שהיו באים לאכול משחיטתו של אותו שוחט שלעירו הם הגיעו. אמנם היו צדיקים שלעת נסיעתם ממקום למקום היה מצטרף לפמלייתם השוחט הקבוע שלהם, שכן מסורת בידם הייתה שלא לאכול אלא משחיטתו של אותו שוחט שמכירים הם בו ויודעים את טיב מלאכתו בגשמיות וברוחניות.

אלא שלא כל הצדיקים היה באפשרותם לנהוג סלטול זה בעצמם בקביעות, ואף היו זמנים שגם אותם שהצדיקים שהורגלו בכך, עדיין השוחט לא היה יכול להצטרף עמם מסיבות שונות ומחוסר ברירה היה עליהם לאכול משחיטת שוחט אחר, ולכן, בטרם אכלו מהבשר באותו מקום שהזדמנו אליו היו מבקשים לראות את השוחט ואת הסכין שבידו.

כיון שהגיעה השמועה לאותה עיר כי המגיד מטשרנוביל מגיע אליה ביום חמישי בשבת, לשבות בה את שבתו, ידע השוחט כי לא יארך זמן רב עד שהוא יוזמן אל המגיד. כיון שכן, מיהר והוציא אבן משחזת וחייד את סכיניו היטב למען תהיה מוכנה ומזומנת בידו תיכף בבואו לרבי, משסיים, הניחה במקום המשתמר, לבל יפול בה פגימה חדשה.

קולות השמחה והצהלה שקידמו את פני המגיד עם בואו לעיר עוררו את השוחט שלא להמתין עד להזמנה אלא לבוא בעצמו ולהגיש את הסכין בפני המגיד. ואכן, לאחר זמן מועט כבר הופיע השוחט באכסניה הגדולה אותה הכינו למגיד ולמלוויו. תיכף הכניסוהו המשמשים בקודש אל חדרו של המגיד, שקבלו בסבר פנים יפות. הביט בסכין שוב ושוב, ואמר בניחותא: אכן, סכין חדה היא כראוי וכיאות.

עוד השוחט עומד שבע רצון לפני המגיד, והנה המגיד מפתיעו ואומר לו דבר שמעולם לא נשמע ממנו: הלא לפני שנים רבות, בעודך צעיר לימים, כשלמדת את מקצוע השחיטה קיבלת מרבך 'כתב קבלה' בו ניתנת לך הרשות לשחוט בקהילות ישראל! הנהן השוחט בראשו כמסכים, ואף הוסיף בענווה מעושה: אין כתב הקבלה שבידי כשאר כתבי הקבלה שיש בידיהם של שוחטים אחרים, ששלי מפואר הוא ביותר ומעוטר בחתימותיהם של גדולי הדור שעבר אשר כבר שבקו חיים לכל חי; כתב הקבלה שלי הוא חתום על ידי גאונים אדירים ומצוקי ארץ אשר האירו את העולם בחיי חיותם, ושפתותיהם דובבות עד עצם היום הזה.

שמע זאת המגיד ואמר: אם כך, בדין הוא שאף אני אוסיף עליו את חתימתי שלי! כיהודה ועוד לקרא אף אני אבוא בכתב ידי ואצטרף בהורמנא לרשות זו שניתנה בידך לשמש כשוחט.

השוחט לא האמין למשמע אזניו: דבר כזה לא זכו לו שוחטים כלל ועיקר! פעמים בודדות בכלל הסכים המגיד לחתום על כתב קבלה, והנה כאן מציע המגיד מיוזמתו שלו להצטרף ולחתום על כתב הקבלה

תחילה החריש המגיד ולא אמר להם כלום. לאחר דקות ארוכות פתח המגיד ואמר: אם אכן השוחט בעירכם חולה ואינו יכול למלא את תפקידו, אחזור לעירכם ואמנה לכם שוחט אחר, כדי שהעיר הגדולה לא תיוותר ללא שוחט

זה, ובכך פטרתי את צדיקי הדור הקודם מאחריות על שוחט זה. בכך, שהסרתי את עול האחריות מעל שכמם, עשיתי להם טובה שאין בדומה לה בעולמות העליונים ועתה ינחו בשלום על משכבם.

אמנם מכיון שנטלתי את האחריות על שכמי, הוטל עלי כמובן חובה גדולה לתקן תיקון גדול אודות שוחט זה ולהרים מכשול מדרך כל באי שער עירו האוכלים את שחיטתו. התעצמתי בעבודתי מאוד, וזה עתה, בטבילותי המרובים פה בנהר, הצלחתי בחסדי השי"ת להביא את הדבר על תיקונו.

אדהכי והכי נסעה העגלה והגיעה אל העיר בה התעתדו להיות בשבת. בסיעתא דשמיא זכו המגיד ופמלייתו למצוא אכסניה הגונה בה שהו במשך כל השבת המרוממת. והנה כמה שעות לאחר מוצאי שבת, כשהמגיד כבר היה בדעתו להסב אל סעודת מלוה מלכה, לפתע הופיעה באכסניית המגיד, משלחת בהולה של כמה מבני אותה העיר שעזב המגיד בערב שבת, ודמעתם על לחיים. בערב שבת נפל השוחט של קהילתם למשכב והוא שוכב חולה אנוש, ועתה הם מבקשים כי המגיד יתפלל לרפואתו.

תחילה חרש המגיד ולא אמר להם כלום. לאחר דקות ארוכות פתח המגיד ואמר: אם אכן השוחט בעירכם חולה ואינו יכול למלא את תפקידו, אחזור לעירכם ואמנה לכם שוחט אחר, כדי שהעיר הגדולה לא תיוותר ללא שוחט. כך אכן היה, והמגיד נסע יחד עימם ולא זז משם עד שהעמיד עליהם שוחט שתוכו כברו שיעשה את מלאכתו באמונה כדת וכדין.

על הפסוק (שמות כה יא): 'וְצִפְיֹת אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבֵּית וּמִחוּץ תִּצְפְּנוּ וְעֵשִׂיתָ עֲלָיו זָר זָהָב סָבִיב', דרשו במסכת יומא (עב): אמר רבא: כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו - אינו תלמיד חכם. הרה"ק הישמח משה זיע"א הביא בזה פרפרת נאה (פרשת נח): דברי רז"ל באמרם 'מי שאין תוכו כברו', ופירש בו מהר"א שוחט מוזארוויץ, הובא בהקדמת ספר 'שפת אמת' על משלי, וזה לשונו: 'תוכו הוי"ה באמצע, 'כברו' הוי"ה מבחוץ, אז נגלה ונסתרו לשמו יתברך, אין טוב מזה, עכ"ל. והוא הדבר אשר דברנו, שאף בדבר הנגלה יתקדש תוכו ויהיה תוכו

רצוף אהבה, והבן. וראה בספר 'שפת אמת' שם שבעל השמועה הוא רבי יצחק אייזיק מפערמיסלא זיע"א.

והיינו, שאף במלים 'תוכו כברו' יש למצוא עניין תוכו כברו: כי האותיות הפנימיות של 'תוכו' הם אותיות כ"ו - כמנין שם הוי"ה, וכך גם האותיות החיצוניות של 'כברו' הם אותיות כ"ו כמנין שם הוי"ה, וזהו שיהא 'תוכו כברו'.

יש להוסיף על כך דבר נפלא, כי הנה האותיות הנותרות בתיבות 'תוכו כברו', לאחר שהוציאו מהם את אותיות כ"ו, תוכו כברו, הם עולים בגימטריא תר"ח. והנה ידוע כי אותיות אלו הם סוד טהרה עילאה, כפי שהובא בספר 'אמרי נועם' (פרשת כי תבוא): מובנים הדברים הטיב על פי דברי השערי גן עדן בשער 'אורחות צדיקים' (דרך ג, ז). אשר במעשה בראשית נעשה באור אין סוף מקום פנוי, ונקראת 'טהירו עילאה'. ובחינת בינה השכילה וירדה למטה בחצי טהירו תחתונה למען לברור הסיגים. וצורת 'טהירו עילאה' נעשה תחילה כציור ח' על ידי קו המפסיק נחלק לשנים, ואחר כך נעשה צורת ת', ואחר כך ר', והמה אתון תר"ח. עכ"ל.

ולפי זה יובן כי הדרך לבוא לידי טהירו עילאה הוא באופן שאכן היא האדם בבחינת 'תוכו כברו', שכל מעשיו לשם הוי"ה.

ויתכן כי זהו כוונת הרה"ק הבני יששכר זיע"א בספרו 'אגרא דפרקא' (אות פט) במה שכתב: ותבונן (מה שכתבנו באות פה) ברמז 'תוכו כברו', בתיבת 'תוכו' השם הוי"ה הוא אתון פנימיים, ובתיבת 'כברו' השם הוי"ה הוא לבר למקיף, נשאר אתון 'תור"ב' בגימטריא 'תרח' דמיניה נפיק 'אברהם' פנימי ומקיף, וקצרתו והמבין יבין.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

בתירוצים שונים ומשונים. אך מאידך גיסא, תמה רבי דוד, מה פשר כל אותם קירובים שאביו קירב את השוחט. הבין רבי דוד כי עתיד הוא כפי הנראה לראות דברים נוספים בענין, ושמה בסופו של דבר תתבהר לה התמונה לאשורה.

כשעתיים לאחר חצות יום השישי התנער לפתע המגיד מטשרנוביל ממקומו והודיע בפתאומיות כי נוסע הוא לעיר אחרת. המגיד לא פירט ולא הסביר טעמו של דבר, אלא הודיע בפסקנות כי הדבר מנוי וגמור עימו שאין בדעתו לשבות את השבת פה בעיר, כפי שאכן סבור היה בתחילה, ולכן עליהם לעשות את דרכם כעת אל אחת הערים השכנות ולהתארגן שם לשבת.

המגיד ביקש להזמין את בעל האכסניה והתנצל לפניו כי מטעם הכמוס עמדו הוא נאלץ לעזוב עתה בפתאומיות את העיר, וכי הוא מבקש שישלחו לו על הטירחא, ובוודאי הוא עוד יבוא וישלים את הביקור בהזדמנות אחרת. בעל האכסניה, שחסידי מובהק היה, דמעות נצצו בעיניו אך הוא השיב למגיד כי דבריו קודש בעיניו וכי הוא עצמו יסייע לעושים במלאכה לארוז את החפצים ולהתארגן לקראת הנסיעה. המגיד שמח מאוד ובירכו בברכות רבות.

בעיצומה של הדרך אל העיר האחרת בה תכננו לשבות את שבתם, הבחין המגיד בנהר רגוע המצוי למרגלות ההרים. פתח המגיד ואמר לרבי דוד: בני יקירי, נהר זה הזדמן לנו בדרכנו כדי שנטבול בו לכבוד שבת קודש! עצרו המגיד ואנשיו את העגלה, והמגיד ירד לטבול בנהר. אף רבי דוד עצמו, לפי הוראת אביו, ירד לטבול בנהר.

היות ומצויים היו על אם הדרך, והיות והזמן היה קצר והמלאכה מרובה, שהרי עליהם עדיין לנסוע אל העיר האחרת ולהתארגן שם כראוי, סבר רבי דוד כי סדר הטבילות יהיה מהיר ביותר. אכן הוא עצמו ירד וטבל בנהר, עלה ונסתפג במהירות, ולאחר זמן קצר כבר היה חזרה בתוך העגלה. אלא, שלמרבה הפלא, המגיד עצמו התמהמה עוד ועוד בתוך הנהר. במשך שעה ארוכה טבל המגיד שוב ושוב באופן שכלל לא התאים להנהגתו הקדושה משכבר הימים.

גם כעת הבין רבי דוד כי טבילות מרובות

אלו הם חלק בלתי נפרד מכל שרשרת המעשים המופלאים שעושה אביו המגיד בקשר לאותו שוחט רע מעללים, וזו כמובן גם הסיבה לעזיבה הפתאומית של האכסניה ביום השישי אחר חצות. ואכן, לאחר טבילות אלו, כשעלה המגיד מהנהר הוא פתח וסיפר לבנו רבי דוד, כמגלה טפח ומכסה טפחיים, את סיפורו של השוחט, שהשתלב עם כל מאורעות היומיים האחרונים.

שוחט זה, מלפנים היה איש כשר וישר, והליכותיו תאמו את המתבקש משוחט בישראל. זו הסיבה שעל כתב הקבלה של השוחט היו חתומים גדולי הדור הקודם שאכן בדקו וידעו שהאיש ראוי לאות איצטלה. אלא שברבות הימים נתפס השוחט למעשים מכוערים, ויצא לתרבות רעה רח"ל. השוחט עשה ככל אשר חפץ, ולא היה תוכו כברו. שבעוד שכלפי חוץ העמיד השוחט פנים כאילו הוא ראש שמים ומדקדק במצוות, הרי שאליבא דאמת היו שבע תועבות בליבו וכל מעשיו מקולקלים ביותר.

חזות זו העמיד השוחט כדי שהוא יוכל להמשיך במלאכתו, מלאכת הקודש של השחיטה, בידעו היטב כי אילו יתגלה קלונו ויוודעו מעשיו האמיתיים, ידחו אותו תיכף ממשרתו והוא לא יוכל להמשיך ולהתפרנס בכבוד ובהרחבה כהרגלו.

אלא שמעשיו של השוחט הטרידו את מנוחתם של כל אותם קדושי עליון, גדולי הדור הקודם שחתמו לו על כתב הקבלה. בכל פעם ששוחט זה היה עוסק במלאכת השחיטה, היו צדיקי אמת אלו כואבים ומצטערים מאוד על המכשלה שיצאה מתחת ידם, שבעטיים עוסק איש מופקפק זה במלאכת קודש שאינה מתאימה לו.

צערם של הצדיקים הגיע אלי, וזו היא הסיבה שצירפתי את חתימתי על כתב הקבלה, כמי שאומר: אני הוא זה שסומך את ידי על שוחט

בחשאי ניגש רבי דוד לבעל האכסניה והודיעו כי מסיבות מסוימות מתנזר הוא לעת עתה מאכילת תבשילי בשר, ובשל כך בקשתו שטוחה בפניו כי יואיל להכין לו סעודת ערב ממיני תבשילים שאינם בשריים כלל

מלוך יקרוך ויהושים נפלאים מלוך
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצרא שליט"א

מִי־הֵתָא חֲזֵה־תָא

חֲזֵה־תָא דְאִוְרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

המהנה את הצדיק מנכסיו זוכה לסיוע ממנו

חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה. כאשר מסייע לצדיק זוכה להתקשרות עמו וע"י זה מסייע לו הצדיק במידה טובה המרובה ומגביה אותו אליו להיטיב עמו, על דרך שאמרו חז"ל (סוטה לה). הארון נושא את נושאי, ופירש הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב ע"ה, לרמוז בא שהצדיק מגביה ונושא את הנושאים והמסייעים אותו, להשפיע עליהם השפעות טובות ולהציל אותם מכל צרה וצוקה 'כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף' (דברים לב יא). ובכלל הסיוע, אינו רק השפעות טובות בגשמיות ורוחניות, אלא ביד הצדיק לרוממו מטביעתו בחומר הגשמיות, וגם אם אדם חטא והרשיע הרבה עדיין ביד הצדיק לסייע לו להצילו מרדת שחת ולהשיבו בתשובה שלימה. ומעין זה בתולדות יעקב יוסף (נשא ד"ה בפסוק וכל תרומה): והנה מצינו כי נושאי הארון היה הארון נושא את נושאי וכו', והנה יש בחינה זו בעבר ועתיד, כי המוני עם המחזיקים ידי תלמידי חכמים הם נקראים נושאי הארון, אמנם באמת ארון נושא נושאי להעלות אותן לדבקו בו יתברך, זהו מצוה 'ובו תדבק' (דברים י כ).

פשוטי העם לצדיקי הדור, כי פשוטי העם אין להם לב להבין איך לעבוד ה' באמת, ואיך לעשות כל מעשיהם בבהירות, שיאירו כל מעשיהם לה'. רק על ידי שמתחברים עצמם לצדיקי הדור, והם מעוררים לבבם בהתלהבות על ידי דבריהם הקדושים, ואז יבינו איך לעבוד ה' באמת. וצדיקי הדור אשר כל עבודותיו הם בהירים ומאירים בכל העולמות, על כן בהתחברותם אליו מאיר גם בנשמות ישראל שיאירו מעשיהם גם כן, ויעלו ריח ניחוח לה' כבשמים. ואכן כבר בגמרא מצינו שהדרך להגיע לדבקות בה' היא ע"י שמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, כמו שאמרו במסכת כתובות (קיא:): 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום' (דברים ד ד), וכי אפשר לדבוקי בשכינה, והכתיב (שם פסוק כד) 'כי ה' אלקיך אש אוכלה', אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתֶם זָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשֵׁת (כה, ג). דרש האוהב ישראל ע"ה (תרומה ד"ה או י"ל) שבא ורומז אל הצדיקים שיאותו לקחת זהב וכסף מהמון העם, ובזה שנהנים הצדיקים מהמוני העם שמקבלים מהם זהב וכסף ושאר דברים גשמיים הנצרכים להם, יהיה להמוני עם גם כן עלייה והתרוממות, הגם שאין להם נדבת לב הטהור נדבה רוחנית, רק נדבה גשמית זהב וכסף וכדומה, עם כל זה על ידי שהם מייחדים ומקשרים עצמם לצדיקים שבדור ומהנים אותם במה שיש יכולת בידם, אז גם הם יתקשרו ויתעטפו בנדבת הצדיקים בליבם הטהור שהוא כולו רוחנית, ויתעלו ברום המעלות קודש קדשים ויהיו דבוקים יחד הכנסת ישראל בה' יתברך עם צדיקי הדור, ע"כ דבריו הקדושים. כעניין זה עורר הרה"ק בעל מאור ושמש ע"ה (ויקהל ד"ה קחו): תועלת גדול שיש בהתחברות

מִילְתָּא דְפְּלִיָּאָה

עיקר המבוקש בעסק הממון כדי שעל ידי כן יזכה ללמוד חוקי ה'

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתֶם זָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשֵׁת (כה ג). כל אדם מישראל מחויב לעסוק בתורה ככל יכולתו, וגם בשעה שמתפלל לפני ה' שתשרה ברכה במעשי ידיו, תהיה עיקר כוונתו כדי שעל ידי כן תתרחב דעתו ויוכל לעסוק בתורה במנוחה, וכך כתב בספר ארון עדות (ד"ה והנה גם) 'זהב כסף נחשת' בגימטריא 'ברוך אתה הוי"ה למדני חקיך' (תהלים קיט יב), כי עיקר המבוקש בעסק הממון כדי שעל ידי כן יזכה ללמוד חוקי ה', ועל דרך שאמרו (אבות פ"ג מ"ז) אם אין קמח אין תורה, וגם מי שנבצר ממנו להתמיד בעסק התורה ישתדל לתמוך בלומדי תורה ועל ידי זה יהיה לו חלק בתורה, וזהו הרמז 'זהב כסף נחשת' בגימטריא שתי פעמים 'תומך', ובגימטריא ארבע פעמים 'רגל', לרמז שכספו וזהבו יהיו לתמוך בהם לומדי תורה, בבחינת רגלים המעמידים לומדי תורה על מכונם.

התאוה - אל התורה והחזקתה

והנה 'זאת ה'תרומה אשר ת'קחו', ראשי תיבות 'תאוה', וסופי תיבות 'תורה', והוא לרמז שיסיר האדם מקרבו את התאוה לכסף ולזהב, וישים כל תאוותו בעסק התורה הקדושה, וזהו גם הרמז בהמשך הכתוב 'אשר תקחו מאתם' בגימטריא 'כנסיות מדרשות', שישומו תאוותם בעסק התורה וממילא יקחו מכספם ומזהבם לבנין בתי כנסיות ובתי מדרשות, ובזה יתקיים הציווי 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'.

בספר מאמר קדישין (יח: ד"ה ויאמר מלך) הביא בשם הדברי חיים מצאנז ע"ה: הנה לכאורה דבר הפלא ופלא הוא מה שהצדיקים יצטרכו ליקח נדבות מאחרים לפרנסתם, הלא המה יכולים להתפרנס בזרוע מאביהן שבשמים, כי כל העולם ניזונים בזכותם (ברכות יז:), ובשבילם נברא העולם (שם ו:). ואמר תירוץ על זה אדמו"ר הקדוש רבינו אלימלך זלה"ה, כי לכן נסתבב כן מעילת כל העילות וסיבת כל הסיבות הבורא יתברך שמו, כדי שיהיה להם התקרבות על ידי זה אצל הצדיקים לתקן נפש רוח נשמה שלהם על ידי השייכות שיש להם עם הצדיקים על ידי המעות שנותנים להם. ולפעמים באים להצדיק לבקש ממנו איזה טובה בעניני גשמיות לבד, והצדיק רואה בשרוש נשמה שהם צריכין תיקון בנפש רוח נשמה, ולאשר אינם נותנים אל לבם לתקן, לכן שולח להם הבורא יתברך שמו סיבה בעניני גשמיות שיצטרכו לבוא לפני הצדיק לבקש אותו להתפלל עליהם ונותנים לו מעות בעד זה, והצדיק עושה להם טובה בנשמה.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

גם נתינה מועטת חשובה - העיקר שיכוון לבו לשם ה'

לפעמים טוב למעט במעשה כדי להיטיב את הכוונה

והנה **הטור** כתב (או"ח סי' א): אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו בתחנוניו, כי טוב מעט בכוונה מהרבות בהם שלא בכוונה. ודבריו מוקשים, כי בוודאי המרבה גם הוא כיוון את לבו, כמו שאמר בסמוך 'ובלבד שיכוין לבו לשמים', וכיוון שמלבד כוונת הלב הוסיף גם להרבות במעשים, מדוע הושווה במעלתו עם הממעיט שלא הרבה כמותו. ותיריך **הט"ז** (שם סק"ג) כי מה שכתב 'כי טוב מעט בכוונה' וכו', הוא נתינת טעם למה ממעט הוא בתפילה, כי לפעמים ריבוי התפילה היא סיבה שלא יוכל לכוון, ועל זה אמר 'אחד המרבה ואחד הממעיט', והטעם שממעט הוא בשביל שיוכל לכוון כראוי.

הרומז אחד המרבה ואחד הממעיט. שגם המרבה וגם הממעיט נכללים ב'טוב' ושניהם חשובים כאחד בשמים, ובלבד שיכוון ליבו לשמים וכפי שמסיים הכתוב (שם) 'תורת אל תעזובו' כלומר אם תהיה כוונתו לקיום התורה אזי אחד המרבה ואחד הממעיט שקולים.

בכוח כוונת הלב זוכים לברכת ה'

בזה יובן הפסוק (דברים טו י) 'נתון נתן לו וגו' כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' וגו', רמז לכל אדם לתת צדקה לפי כוחו אם רב ואם מעט, ולא ירע לבבו שלא זכה להרבות במתן צדקה יותר מכפי שהיה חפץ, מדוע לא ירע לבבו 'כי בגלל הדבר הזה' בגימטריא שם אהו"ה, שרמזנו בו 'אחד המרבה ואחד הממעיט', ומכאן שם קדוש זה 'ברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך'.

ויקחו לי תרומה (כה ב). פירש רש"י: 'לי לשמי'.

יש לפרש דבריו בדרך רמז, 'לשמי' היינו לשם אהו"ה, הוא השם הגדול שנבראו בו שמים וארץ, והוא ראשי תיבות 'אחד המרבה ואחד הממעיט', לרמזו לכל אדם שלא יתעצב בראותו שאינו יכול להרבות בתרומת ה', כי עיקר הנחת רוח במרום היא לפי כוונת האדם לשם שמים, במתנה מועטת כמו במתנה מרובה, וכמו שאמרו במשנה (מנחות קי). 'אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון ליבו לשמים'.

מעתה יתבאר בדרך זו מאמר חז"ל על פסוק זה, שדרשו בו (שמו"ר לג א) 'ויקחו לי תרומה' הדא הוא דכתיב (משלי ד ב) 'כי לקח טוב נתתי לכם' וגו'. ויש לומר כי תיבת 'טוב' אף היא בגימטריא שם אהו"ה

כאשר האדם כולל עצמו בכלל ישראל יש לו חלק בכל תרי"ג

המצוות שעשו אחרים, וכן העונש, מצד היותם ערבים זה בזה.

מצוות שאינו יכול לקיימם

בפועל יקיימם במחשבה ודיבור

עצה נוספת מצינו בספרים הקדושים שהרי אמרו (קידושין מ). 'מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה', ועל כן במצוות שבידו לקיימם, יקיים המצוה בפועל. אך במצוות שאינם בידו יקיימם ע"י דיבור ומחשבה, כפי הידוע שבכל מצוה ישנם שלושה חלקים 'מעשה דיבור ומחשבה'. ואם אינם בידו ילמד הלכותיהן וישתוקק לקיימם במחשבתו ואז הקב"ה מצרף מחשבתו למעשה כאילו עשה בפועל. מבאר **השל"ה הקדוש** (הקדמה לתורה שבכתב אור חדש א) שזה הנאמר בפסוק (דברים ל יד) 'כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיו ובלבד לעשותו'. שישנם מצוות שאפשר לו לקיים והם הנכללים ב'לעשותו'. והמצוות שאינם בידו לעשותם, קרובים אליך מאוד ע"י שתקיימם 'בפיו ובלבד' היינו לימוד המצווה והלכותיה בפיו, ולדעת סוד המצווה בלבד.

שבהקרבת הקרבנות ודיניהם אשר רבו מצות עשה שבהם, וכן לוי. ובכללות כל ישראל יקיימו כללות עיקרי התורה, לזה אמר 'ועשו' לשון רבים.

אך כאשר כולל עצמו בכלל ישראל יש לו חלק בכל תרי"ג המצוות וממילא מקבלים רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו חיות, וכאשר כתב **האור החיים** (שם לט לב): כי ה' ציווה תרי"ג מצוות, ומן הנמנע שימצא אדם אחד שישנו בקיום כולם וכו', ומה מציאות יש ליחיד לקיימם להשלים תיקון לרמ"ח איבריו ושס"ה גידיו אשר יכוונו להם, אלא ודאי שתתקיים התורה במחברת הכללות ויזכו זה מזה. עכ"ל. ומטעם זה אמרו צדיקים שקודם כל מצוה שעושה, יראה לכלול עצמו בכלל ישראל.

זוהי אפוא כוחה של אחדות ואהבת ישראל שנחשב לו כאילו הוא עצמו עשה המצוה בפועל, וכלשון הזהב של העוללות אפרים בהמשך דבריו: ודבר זה ראייה ומופת לאחדות האומה הישראלית, שכולם נחשבו לאיש אחד והם גוי אחד בארץ מצד הנשמות שנגזרו מאל אחד, ולפיכך מקבל כל אחד שכר מן

ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצו ארכו ואמהו וחצו רחבו ואמהו וחצו קמתו (כה, י).

בעל **הכלי יקר** ע"ה כותב בספרו **עוללות אפרים** (קפז): התורה באמת גדולה ורחבה היא על האדם, כמו שאמר (תהלים קיט צו) 'רחבה מצותך מאוד', ועל הרוב אי אפשר לאדם אחד שיהיה בידו לקיים את כל מצוות עשה בתורה וכו', הרי לפעמים שתמנע ממנו לאיזה סיבה. על זה אמרו (אבות פ"ב מט"ז) 'לא עליך המלאכה לגמור' כולה, רק אשר תמצא בכחך עשה אתה קצתם ואחרים קצתם, ובזה תתקיים התורה כולה על ידך ועל יד זולתך.

וכך גם כתב **האור החיים הקדוש** (שמות כה י) לבאר מדוע דווקא בארון שינה לשונו ואמר לשון רבים כאמרו 'ועשו ארון', וביאר: אולי שרמז שאין גופה של תורה יכול להתקיים אלא בכללות כל ישראל ואין מציאות בעולם יכול עשות כל עיקרי התורה, וזה לך האות, אם הוא כהן הרי זה אינו מקיים נתינת כ"ד מתנות כהונה ופדיון בכור וכו', ואם הוא ישראל הרי אינו יכול לקיים מצות עשה

שלימות מחשבת המצוה - שער ופתח לקיומה

ושמים'. ואינו מובן, וכי יש חלילה שינוי אצל הקב"ה, שבתחילה חשב כך ואחר כך התחלפה מחשבתו.

אולם, כותב על כך **השפת אמת** (וארא תרל"ו ד"ה וידבר): ולהבין דבריהם ז"ל, כי חס ושלום שמחשבת ה' יתברך לא נתקיימה. אכן פירוש דבריהם, כי מעשה בראשית בפועל אי אפשר להתקיים במדת הדין, פירוש, שיתנהגו כל הברואים ממש במשפט ה' יתברך. אך נתקיימה מחשבתו בבני ישראל אשר הם עלו במחשבה לפניו (ב"ר א ד, זוהר בראשית כד.). ואנחנו בני ישראל צריכין בוודאי לקיים הכל על פי התורה. ואם אמנם גם זה אי אפשר לקיים בפועל כמאמר (קהלת ז כ) 'אין צדיק בארץ כו' ולא יחסא' כי החסרון דבוק ומוכרח כמעט במעשה. עם כל זה במחשבה צריך להיות מוכן כל איש ישראל למסור נפשו וכל מעשיו לשמים. וזה שנאמר 'עלו במחשבה', פירוש, בעולם המחשבה אי אפשר לצאת מהדין כמלא נימא, עכ"ל.

גדולת המחשבה אצל בני ישראל

כיון שעלו ישראל במחשבה לפיכך מובן מה גדול כוח המחשבה של כל יהודי, כפי שפירש **באמרי נועם** (בלק אות י"ז) ש'עלו במחשבה' לשון מעלה, כי יש לישראל מעלה מיוחדת בענין המחשבה, שמחשבה טובה שלהם מצטרפת למעשה (קידושין מ.). מה שאין כן אומות העולם שאין מחשבה טובה שלהם מצטרפת למעשה. וכמו **שאמר הבעל שם טוב ע"ה** שדווקא ישראל שנבראו מעולם המחשבה, יש בכוח מחשבתם לפעול גם במחשבה, ועל כן מקבלים שכר אף על המחשבה בלבד. ויתכן לבאר עוד בזה, שעם ישראל דומים לבוראם, וכשם שעלה במחשבת הקב"ה לברוא העולם במידת הדין, ונחשבת מחשבתו כאילו נעשית, שכן אין הבדל אצל הקב"ה בין מחשבה לדיבור ומעשה שהכל אחד אצלו, כן גם בני ישראל שעלו במחשבה - שלפיכך ההנהגה עימם במידת הדין עכ"פ במחשבה, אף מחשבתם נחשבת כמעשה ומקבלים עליה שכר. אחר ראותנו מעלת המחשבה של יהודי, נבין שלכך צריכים ישראל להשתוקק לקיים מצוות ה' בשלימות אף במעשה, ואף שהמעשה כמעט ואינו יכול להיעשות בשלימות, ע"י התשוקה של כל יהודי לקיים מצוות ה', מחשב לו הקב"ה כאילו עשה המעשה בפועל.

לעשותה, אף כי במעשה בפועל לא היה יכול לעשותה, עם כל זה רק ע"י ההכנה בדעת לעשותה ע"י זה נגמרה המנורה מעצמה. וזה **וראה ועשה** שע"י ראיית הדעת והסתכלות הלב בתורה שמייגע האדם עצמו להיות מוכן לקיים המצוות כראוי, אף כי כשבא לידי מעשה בפועל אינו יכול לעשותו, עומדת לו ההבטחה שיהיה נעשה מעצמו וכנאמר (תהלים נז ג) 'אל גומר עלי'.

בכל המצוות המבוקש מהאדם שהרצון יהיה בשלימות

וללמד על הכלל כולו יצא, ללמדנו מהי הדרך לעשיית מצוות ה', הלא ישנם מצוות שאין בכח אדם לעשותם, כדברי **השפת אמת** (תרל"א ד"ה נתקשה): וכן בכל מעשה תר"ג מצוות אין בכוח האדם להוציאם אל הפועל, כי כל המצוות הם רצונו יתברך והם למעלה מהשגת האדם, אמנם על ידי שמשתוקק האדם לקיים מצוות ה' למעלה מיכולתו, יש בכוח התשוקה והרצון להמשיך עליו סיוע מן השמים, ומעשה המצוה נשלם כאילו מאליו, ע"כ דברי קדשו.

הרי כל אדם מחויב לקיים את המצוות כולם כדי להחיות את רמ"ח איבריו וש"ס"ה גידיו שכל חיותם מרמ"ח מצוות עשה וש"ס"ה מצוות לא תעשה, ולא זו בלבד אלא גם מחויב בכל מצוה לעשותה בשלימות דהיינו 'מחשבה דיבור ומעשה', אם כך, הכיצד יוכל לעשות זאת. אלא כאשר אדם רוצה בכל ליבו לקיים את המצוה, זוכה שכפי שהוא קיים המצוה בחלקה הראשון שהוא המחשבה, כך יוכל להם לשאר חלקי המצוה - הדיבור והמעשה, שאף הם יושלמו כרצונו.

המחשבה צריכה להיות בשלימות

כפי מידת הדין

בדברים אלו מבאר **השפת אמת** מה שכתב רש"י הקדוש (בראשית א א) שהביא את דברי חז"ל, מדוע נאמר 'ברא אלקים' ולא נאמר 'ברא ה''. בתחילה עלה במחשבה לבראותו במידת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, הקדים מדת רחמים ושתפה למידת הדין, היינו דכתיב (שם ב ד) 'ביום עשות ה' אלהים ארץ

וְרָאָה וַעֲשֶׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אִתָּה מְרָאָה בְּהָרַי (כה מ). כתב רש"י על כך: ראה כאן בהר תבנית שאני מראה אותך, מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה, עד שהראה לו הקדוש ברוך הוא מנורה של אש.

וקשה, שהרי בסופו של דבר לא נעשה הדבר ע"י משה רבינו ע"ה, וכפי שכותב רש"י לעיל (פסוק לא): 'תיעשה המנורה' מאליה, לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקדוש ברוך הוא השלך את הכיכר לאור והיא נעשית מאליה, לכך לא נכתב 'תעשה'. אם כן לשם מה הראה הקב"ה למשה מנורה של אש, הרי גלוי וידוע לפניו שלבסוף יצטרך להשליך לאור ותיעשה המנורה מאליה.

רק כשראה משה מעשה המנורה והשתוקק לקיים המצוה - נגמרה המצוה מאליה

בביאור שאלה זו כתב **השפת אמת ע"ה** יסוד גדול לחפצים להידבק באלקים חיים - שהרי לזאת זיכה אותנו ברמ"ח מצוות עשה וש"ס"ה מצוות לא תעשה, שהם נגד רמ"ח אברים וש"ס"ה גידים, ובשל כך מביאים את האדם לדביקות בבורא עולם בתכלית הדביקות - ואלו הם תורף דברי **השפת אמת** (תרל"ז ד"ה בפסוק וראה): כי בוודאי לא נעשית המנורה כולה מאליה, מאחר שכל מטרת המשכן הייתה שבני ישראל הם שיעשו את עבודתו, אם כן יחסר בעבודת המשכן מלאכת עשיית המנורה אם לא תיעשה ע"י בני ישראל. רק שמבני ישראל נדרש הרצון, וכאשר הרצון בשלימות יכולה המנורה להיעשות מאליה, כי חלק המחשבה במלאכה נעשה ע"י בני ישראל. ובלשון קדשו: כי ע"י רצון האדם בלב ונפש באמת נגמר השאר, מה שאינו יכול לעשות נעשה מעצמו.

לפיכך הראה הקב"ה למשה מנורה של אש כדי שיוכל להתבונן בדעתו כיצד צריכה המנורה להיעשות ובאיזו כוונה ייעשה רצונו יתברך, ושוב כאשר השקיע והוגיע את מוחו גמר הקב"ה מלאכת עשייתה, ובכך הוכיח כי רצונו לעשות רצונו יתברך אך מאחר והייתה המלאכה למעלה מכח אדם, לפיכך נעשתה המנורה מאליה, וכדברי רש"י 'השלך לאור והיא נעשית מאליה'.

זה שאמר הכתוב **וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר** כי ע"י שהראהו והשיג משה רבינו ע"ה בדעתו והיה מוכן

יצא לאור ע"י מכון אור לישירים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להצטט ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישירים

אֶזְנֹת

לְשֹׁמְרֵי שַׁבָּת

פְּרֻשַׁת תְּרוּמָה

הס"ד, ע"א, רכ"ח

לעשות ממנו צחוק, רק ממני? כיון שכן קרא למשמש השני ר' חיים, ואמר לו שישב על כסאו ויהיה רבי תחתיו. לבשר ר' חיים את הגארטל' פאשר המקרבים וכל הנוכחים שם לא מבינים את פשר הדברים.

פתח ה'אהבת ישראל' ואמר בלשון קדשו: בעת עריכת השלחן כשאני יושב על כסאי כרבי, ואלו ר' חיים עומד ומשמש כגבאי, ויש רעש בין האנשים ר' חיים מהספה את הקהל ומבקש שיהיה שקט, אך כלם מזלזלים בהוראתו, כי אינם מחשיבים אותו, אבל אם ר' חיים הוא הרבי ואני הוא זה שמבקש שיהיה שקט, בודאי כלם יציתו לי. לכן אני אומר שיהיה שקט. לא חלפו ימים רבים והמגפה נעצרה בפתע פתאום ('טובות זכרונות' עמוד קכד).

מסגרת על הפה שלא לדבר דברים בטלים

על הפסוקים (שמות כה-כג): 'ועשית שלחן עצי שטים... ועשית לו מסגרת', הביא הרה"ק רבי שאול ידידיה אלעזר ממודן זיע"א בספרו 'ישא ברכה' אודות אביו: אמורר וצוק"ל, הרה"ק הדברי ישראל זיע"א, הקפיד גם כן כדרכי אבותינו הקדושים, להיות שורר השקט בעת הנהגת השלחן של שבת. פעם אחת בפרשת תרומה, והנה התאספו הרבה אנשים אל השלחן, והיה שאון גדול, אלה מדברים ואלה ממללים, וראשי החסידים רצו להשליך הס ולא יכלו. אז אמר: פתיב בפרשה 'ועשית שלחן וגו' ועשית לו מסגרת' הינו אם עשית שלחן לפני ה', הוא השלחן של שבת, אזי 'ועשית לו מסגרת' עשו לו מסגרת על הפה שלא לדבר דברים בטלים וממצוא חפצה ודבר דבר.

(מתוך הספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

אחד בשתפופות, אפשר כבר שתכנס הטמאה מבית הרשע לבית הצדיק דרך חור זה (לב אליהו פרשת נח)

להכניס את הקדשה בכל ביתו

על הפסוק (שמות כה ח): 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', ופרוש רש"י: ועשו לי מקדש - ועשו לשמי בית קדשה, פרש הרה"ק ה'בית ישראל' זיע"א, שהכונה היא להכניס קדשה אל תוך הבית עצמו, וכך הובא בספר 'לקוטי יהודה': הפונה היא שהאדם צריך לראות שלא רק לעצמו יהיה בסדר, יהיה קדוש, רק צריך שיראה להכניס את הקדשה בכל ביתו. איתא בספרים על הא דאיתא בגמרא (חגיגה טו.) שמא תאמר מי מעיד בי, אבני ביתו וקורות ביתו של אדם מעידין בו, דמדה טובה מרבה, אם לדבר רע כף ק"ו לדבר טוב על אחת כמה וכמה, שאם מכניס קדשה נכר בביתו.

שקט בשעת עריכת השלחן בשבת

היתה פעם מגפה קשה רח"ל שהשתוללה בגבול גליציה, והפילה חללים הרבה. הרה"ק ה'אהבת ישראל' זיע"א היה מתענין בכל עת מה קורה בדבר המגפה. באחד הבקרים, בעת שיצא מביתו להתפלל תפלת שחרית, עצר ליד מפתן הדלת ושאל את מקרבו, מה נשמע עם המגפה. השיבוהו שהמצב כפי רע והרבה נשים וילדים מתים בכל יום ואין אתנו יודע עד מה. מיד נכנס הרה"ק ה'אהבת ישראל' לביתו, הוריד את הגארטל' וצוה על משמשו הרה"ח ר' קלמן זינגר ז"ל שילביש את הגארטל, ישב על כסא כבודו ויהיה רבי במקומו. אך ר' קלמן שהיה אדם רגזן מטבעו התחיל לרטן באמרו: וכי הרבי לא מצא אדם אחר

קדשה אל תוך הבית עצמו

ספר הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל: אספר עובדא מה שארע בנעורי, כשעלמתי בישיבת לומזה, והיה שם בעיר בית חולים בנני מעצים עבים, ישן נושן מכמה דורות. עד כי גם האנשים הזקנים לא ידעו מתי בנה בית החולים. וארע כמה פעמים, שחולים אשר שכבו שם זמן ארוך חלו במחלות אחרות אשר לא חלו בהן מעולם. ותהם כל העיר על זאת. והרופאים לא ידעו מאין מקור הרעה. והביאו כמה פרופסורים גדולים מווארשא וחקרו ובדקו עד שבאו לידי מסקנה ואמרו: היות שבת החולים הוא ישן מאד, נבלעו בקירות הבנין חידקים מכמה סוגי מחלות מדבקות מהחולים ששכבו שם משך דורות, וזהו מקור המחלות שחלו בהן החולים פעת. ומיד הרסו את כל הבנין והוציאו את כל עצי ואבניו מחוץ לעיר עד שלא נשאר שום זכר מקל הבנין.

ומעתה אם במחלות הגוף כף אנו רואים שהחידקים נשארו ונכנסו בכתלי הבית ויצאו והזיקו לאחר עשרות או מאות שנים, קל וחמר במחלות הרוחניות, חידקי הטמאה של מחלת הנפש החוטאת ודאי שבכחם להרעיל את האויר בטמאה וזהמה לאין ערוך ושעור. ולכן יש לדעת שבבית שגרה שם משפחה שלא שמרה על טהרה או שחללו את השבת וכדומה נולדים בהבית נגעים גדולים ונבלעים בקירותיו מחלות רוחניות, והנכנס לדור בבית הזה יש לו לפחד שלא ידבקו בו ח"ו ממחלות הנפש האלו ברב או במעט. וכן אמרו חז"ל (נגעים פ"ב מ"ו) על נגע שנגאה בקיר של שתפופות, שניהם חולצין שניהם קוצעים שניהם מביאין את האבנים, מכאן אמרו אוי לרשע ואוי לשכנו. אף שאין להשכן שום מגע ומשא עם הבעל הבית המנגע, בכל זאת כיון שיש להם כתל

חידון אֶזְנֹת - נושא פרסים - באיזה הקשר מזכר בפרשה זו המספר 50? (2)

פתרון החידה - פרשת תולדות:

ש. באילו הקשרים מופיע המספר 40 בפרשה זו? (2)
ת. יצחק נושא את רבקה בגיל 40 (בראשית כה כ.) גם עשיו נושא אשה בגיל 40 (בראשית כו לד.)

שם הזוכה בסידור מתיבתא מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת תולדות:

ה' זלמן ברוך שאהן, רמות - ירושלים.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

הפתורים נכונם יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".
את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81
או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

מגיד ומגיד ממעשה וממעשה

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

מציאות בני ישראל בעולם העשיה - נמשכת מהמחשבה קדומה

בדיבור זה מבאר רבינו שכאשר הקדוש ברוך ברוך הוא התבונן במעשי הצדיקים, צמצם את מחשבתו כביכול להתענג ולהתפאר ממעשי הצדיקים, ויצירת ישראל בעולם העשיה הוא המשכה ממציאותם של ישראל כפי שהיא קיימת בעולם המחשבה של הקדוש ברוך ברוך הוא (כביכול) והיא הנקראת בלשון רבינו 'ציור'. וכאן מאריך רבינו שהצורה העליונה של העולם החקוקה במחשבה העליונה (שהוא ענין השעשועים שנפעלים ממעשי הצדיקים), היא מקור המעשה - קיום כל העולם על כל פרטיו.

וענין זה מבאר רבינו על ענין השבת, שבו נשלמה יצירת העולם הזה שהוא מקבל את חיות מעולם התענוג שהוא הציור העליון שבו נצטייר העולם כפי שעתיד להיות בשלימות, כי ענין השבת הוא שנשלמה בו המחשבה העליונה שיתמלא כבוד השם בעולם, ויאיר בברואים, וזאת על ידי שהביק עליהם ממחשבתו יתברך שהיא "עצם אלהות", "והביק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו".

ענין זה נתבאר בשם רבינו המגיד בדברי **היושר דברי אמת** (אות מה): ענין יום שבת בקיצור נמרץ, וענין איסור המלאכה, וענין הסעודות: נודע מה שאמרו חז"ל (בראשית רבה י ט) על פסוק (בראשית ב ב) 'ויכל אלהים ביום השביעי', מה היה העולם חסר מנוחה באת שבת באת מנוחה וכו', וכתוב אצלי בשם קדוש עליון **רבי בער** זלה"ה, הענין כפי אמיתת אמונתינו שבריאת העולמות היה בשביל ישראל, כמו שאמרו רז"ל (במדבר רבה פרשה ל"ו סימן ד') בראשית בשביל ישראל כו', **והענין שעלה במחשבה לפניו שיהיה העולמות כדי שיבראו ישראל בתוכם ויעבדוהו ויתדבקו בו, וענין עליות מחשבה זו היתה בריאה ממש תיכף, כמו שכתוב באלשיך הקדוש (פרשת בראשית) לפרש ענין מה שאמרו תחלה עלה במחשבה לברוא במדת הדין כו', שמקשה שאיך אפשר זה בהשם יתברך שיודע סוף כל דבר ואיך יעלה במחשבה דבר שאי אפשר להיות, ועוד הכתוב (בראשית ב ג) אומר 'ברא אלהים', שמשמע שנברא במדת הדין, ותירץ שבאמת בעליות המחשבה נברא הכל, והכל במדת הדין, רק שהיתה בריאה רוחנית מאד כפי ערך המחשבה, שאפילו באדם הוא דקה, קל וחומר למעלה, אבל הכוונה לתכלית היה בריאה בגשמיות, ואחר כך בא הדיבור והשתלשלות מסיבה לסיבה עד שבא לגמר בגשמיות, וזה היה על ידי שיתוף מדת הרחמים עיין שם בדבריו.**

ולפי ענינו נפרש זה הענין יותר בהרחבה קצת, כי ידוע מה שאמר הכתוב (ישעיה נה ח) 'כי לא לא מחשבותי מחשבותיכם', וכתוב בספר הפרדס כי ענין מחשבות השם יתברך אינו כמו מחשבות האדם, כי מחשבת האדם אם יחשוב לבנות בית או לארוג בגד וכדומה על ידי זה לא יהיה כלום, אפילו אם יחשוב כמה ימים, רק כשיעשה יהיה הדבר, כי הוא צריך לדברים שחוץ ממנו לעשות מהם הדבר, אבל השם יתברך ממנו נברא הכל, ותיכף בעת העלאת המחשבה כביכול אזי תיכף נברא הכל.

נמצא בראשונה נבראו נשמות ישראל במחשבתו של השם יתברך, ואחר כך כשרצה השם יתברך שיהיה הנפשות בגשמיות, צוה ויעמוד, רוצה לומר דיבר על הכל יהי כן, יהי רקיע, יהי מאורות, תדשא הארץ, תוצא הארץ וגו', וכתב הרמב"ן על פסוק (תהלים לג ט) 'כי הוא אמר ויהי', שרוצה לומר באמירה, שהיא המחשבה שנקרא אמירה, כמו שאמר הכתוב (בראשית כז מא) 'ויאמר עשו בלבד', (תהלים נג סב) 'אמר נבל בלבד', וכדומה, באמירה זו נתהווה הכל, וזהו ויהי, אבל היה רוחניות דק, והוא רצה שיתגשמו העולמות יותר מן הטעם שנזכר בקונטרס הראשון (סימן י"ג), כביכול שיהיה לו תענוג יותר מן ההתקרבות אליו מהמרחק הגדול, לזה צוה, רוצה לומר דיבר, ויעמוד, שהיה עמידה בגשמיות.

נמצא ענין רוחניות של הכל הוא מה שנאצל במחשבה הקדומה יתברך שמו, וזהו החיות של הכל, ואחר כך כשנברא הכל בפועל על ידי התעבית והשתלשלות, אף על פי כן אותו הרוחניות נשאר למעלה נעלם ביושרו ואינו מתגלה כלל, רק ענין החיות שברואים הוא חיות קטן מאד שנתצמצם ונשתלשל לשיוכל להתלבש בגופניות, ואותו האור הנעלם לא היה יכול להתגלות ולהאיר על הברואים, מפני שעדיין היה עסוק השם יתברך בבריאה וצמצום לשיתגשמו הדברים.

ואחר שנגמר הכל ביום ששי, אם אילו היה העולם נשאר בזה הבריאה לא יוכל להתקיים, מחמת שמעט החיות הוא מה שבו, כי החיות שבגשמיות הוא מצומצם, לזאת אחר גמר כל מעשה בראשית הבהיק השם יתברך בהירות מבריאה הנעלמה, דהיינו ממה שנתהוו הברואים במחשבתו הו"ה רוחניות מאד, והיא ממש עצם אלהות, והבהיק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו בכל מעשה בראשית, ועיקר בהאדם שהוא מובחר ברואי השם יתברך, הבהיק אליו בהירות משרשו הנעלם שבמחשבת השם יתברך ברוך הוא, וזהו ענין מה היה העולם חסר מנוחה, רוצה לומר השם יתברך נקרא מנוחה שאין שייך בו תנועה ממקום למקום כמו בברואים. ע"כ.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השמי

[וְרָאָה וַעֲשֶׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אָתָּה מְרַאֶה בְּרָךְ (שמות כה, מ). אֵיטָא בְּגַמְרָא (שבת קי"ט): כָּל הָאוּמֹר וְיָכְלוּ (בראשית ב א) בְּשַׁבָּת, פְּאֵלוּ נַעֲשֶׂה שְׁתָּף לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. עַל דְּרָף הַמְדַרְשׁ (בראשית רבה י ט) מֶה הִיָּה הָעוֹלָם חָסֵר הַמְדַרְשׁ מַקְשָׁה עַל מֵאֵמֶר וְיָכְלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, הֲלֹא כָל הַנְּבִרָאִים כָּבֵד נִבְרָאוּ עַד הַיּוֹם הַשִּׁישִׁי וְבַיּוֹם הַשִּׁישִׁי, אִם כֵּן מֶה שְׁלִימוֹת נִשְׁלְמָה הַבְּרִיאָה בַשַּׁבָּת שֶׁעַל כֵּן כָּתוּב וְיָכְלוּ הַשָּׁמַיִם, וּמִתְרַץ מְנוּחָה, חֶסֶר הִיָּה הָעוֹלָם מְנוּחָה שֶׁהוּא הַתְּעוּגוּג מִלְשׁוֹן "נִיּוּחַ לִיָּה", בְּאֵה שַׁבָּת בְּאֵה מְנוּחָה. וְגַם לֵבָר הַפְּסוּק (בראשית ב ב) 'וְיָכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי'.

כִּי פָּלַל גְּדוֹל הוּא אִם רוּאָה אֲדָם דְּבַר צִיּוֹר וּבְנִין, וְאַחַר הָרְאוֹת הָזֶה נִשְׁאַר הַרְשִׁימוֹ חֲקוּק בְּלָבוֹ וְכָל הַבְּנִין. וְזֶהוּ נִקְרָא רְשִׁימוֹ בְּכָל מְקוֹם, כִּי הַזְכָּרוֹן הוּא מַחֲמַת שֶׁכָּבֵר קִיּוּמָה הַמְצִיאוֹת בַּפְּנִימִיּוֹת, וְהִיא הַרְשִׁימוֹ, וְכַשֵּׁנִזְכָּר בְּאוֹתוֹ דְּבַר, הִרִי זֶה מִשׁוֹם שֶׁמִּתְעוֹרֵר שׁוֹב מֶה שְׁנִרְשָׁם וְנַחֲקָק בְּלָבוֹ בַשַּׁעַת הָרְאוּהָ.

וּבְחִינַת הַרְשִׁימוֹ שהיא החקיקה, שאינה עצם הדבר, אלא ההשפעה של אותו דבר שנחקק לעד אצל המקבל, נקרא מלכות כי ענין המלכות היא כח התגלות ההשפעה של המלך אל עבדיו כפי שנחקקת בלב העם המקבלים מלכותו, וכן רשימו זה הוא ההשפעה של הבנין כלפי הרואה, והוא נוקבא, בחינת מקבל שאין לו מעצמו כלום כנקבה שמקבלת את השפע מבעלה, לגבי בנין שהוא שורש הציור ממש.

וּבְדוּדָא פֶּאֶן בְּרְשִׁימוֹ הנחקק בלב שהוא בבחינת זכרון יש כח הדבר עצמו גם כן, כי כח הפועל בנפעל כי כל מציאותו של הרשימו הוא מכח המצייר שהוא פועל אותו, ומחדש אותו מאין ליש, ונמצא שהציור הוא הפועל והרשימו הוא הנפעל, וכן להפך, מכך שכל כוחו של הנפעל הוא רק מכוח הפועל, למדים אנו להיפך, שכוחו של הנפעל כולל בתוכו את כוחו של הפועל הגנוז בו, ואם כן בוודאי כוחה של הרשימו היה כלול בתחילה בציור וגם עכשיו שורשו המשפיע לו חיות הוא שם.

וְזֶהוּ פְּרוּשׁ 'אָדָם וְחֹהָה ד'וּ פְּרָצוּפִים נְבִרָאוּ' (ברכות א.א). כִּי בְּאֵמַת בְּשַׁעֲהָ שְׁרוּאָה הַדְּבַר בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ נִכָּר הַנוֹקְבָא פְּלֵל כֶּשֶׁהַדְּבַר עַצְמוֹ נִרְאֶה לְעֵינַיִם, אִין מוֹרְגֵשׁ הַרְשִׁימוֹ שֶׁנַּחֲקָק בְּלָב

האומן נקרא מנוחה, שלא היה במעשה מלאכה, ונקרא עולם התענוג שבו הוא משתעשע בבנין העתיד להיות ובכך מוליד חיות אל כח העשייה שלו, וכמאמר האריז"ל שבינה שהוא במחשבה צירה ציורין פנודע והרי בינה היא תענוג, ומכאן שהציור שבמחשבה נקרא מנוחה. וזהו החיות של העולם.

וכבשתת ימי המעשה שלא היה העולם בשלמות וממילא לא נתקיימה בו התכלית הנרצית במחשבה קדומה - לא היה החיות של ציור המחשבה הקדומה שורה עליו, והשלום הצורה השלימה שבמחשבה הנקראת מנוחה לא שריא אינה שורה אלא באתר שלים רק במקום שלם (זוהר וחי רטז), שהוא בשלימות כמו השורש שלו. וזהו מה היה העולם חסר לקיומו - חיבור אל המנוחה. וזהו ויכל אלהים ביום השביעי וגו' שביום השביעי של הבריאה נשלם כבוד השם בעולם, ואז שרה הציור הפנימי של כבוד השם על מציאות הגשמית של העולם, ובכך נשלמה נשמת העולם וחיותו.

הדבר גם כן פנוכר.

והנה כשעלה ברצון המאציל אין סוף ברוך הוא לברוא את העולם, נצטייר במחשבה קדומה כל בנין העולם, ואז נוצרה היצירה הראשונה של בנין העולם בבחינת מחשבה וציור שהיא השורש המחיה את המעשה בפועל, וזהו שיסד הפייטן בפיט לכה דודי "סוף מעשה" מציאות העולם - שורשו וחיותו מבחינת הרשימו "במחשבה תחלה".

וזהו הציור שהוא המחשבה קדומה החיות של העולם, כי כח הפועל בפועל, על דרך משל כמו שהאמן מצייר תחלה כל הבנין במחשבתו או על הנייר ואחר כך עושה אותו, ובזה בציור שחוקק במחשבתו נותן חיות מוליד חיות המעשה בתוך הנפש של האומן עצמו, וחיות זאת היא גם מקור כח המציאות שהוא עושה, ולכן הוא נותן כח, אל בניית הבנין שיהיה קיים גם כשהוא עומד, שהכל מכח מחשבתו ומעשיו שמקיימים את הבנין. אך הבנין שבציור שנצטייר במחשבתו של

באותה שעה, שבאמת הוא רק פועל יוצא (-נוקבא) מהדבר הנראה לעינים, אך אחר שילך הרואה מזה המקום נשאר רק הרשימו בעצמה ואז הוא ניכר ומורגש ונחשב לעצמו, ואחר כך, אפלו כשרואה עוד את אותו דבר הראשון, אך על פי כן נשאר ונפר הרשימו לבחינה מיוחדת, הרשימו שבלבו שנחקק לאחר הראייה שראה בעבר כשהשתוקק לראותו שוב, מתחבר עם המראה שראה עכשיו והתפעלות היא משניהם יחדיו, ואין הרשימו מתבטל לגבי המראה עצמו.

וזהו (בראשית ב כא) 'ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם' לצורך בריאת חווה, דהיינו שנסתלק הזכר כלומר נסתלקה הנהגת והשפעת הזכר שהרי נפלה עליו שינה, [-הכוונה על פי הסוד שנסתלקו המוחין והשפעתו אינה ניכרת], ונפר הנוקבא, דהיינו הרשימו שהיה כלול עד עכשיו בזכר, כלומר שלא היה לו שום היכר ומציאות לעצמו כנגד עיקר ההשפעה שהוא הזכר, ועכשיו כיון שכבר אין נראה השפעת הזכר לעין, ניכר ונעשה פרוצוף בעצמו.

וזה פרוש שאמר משה (שמות א ג) 'אסרה נא ואראה את המראה' וגו'. כי משה ראה את הנוקבא את אורה של ספירת המלכות שהיא בחינת הרשימו, שמקבלת את האור מהקדוש ברוך ברוך הוא, והבין שזה הדמיון דהיינו אספקלריא שאינה מאירה כי אין אורה מעצמה ולית מגרמה כלום - אלא שנובעת מאספקלריא המאירה, דהיינו אורו יתברך פנוכר, ועקר הראות מקור השפע המראה ומשפיע כבוד השם שבו יש להתדבק הוא המראה, היינו בחינת המשפיע שהוא בחינת הזכר, "מראה" מלשון מפעיל - מביא ומשפיע את הראיה, והוא המכונה 'הגדול הזה', דהיינו בחינת אספקלריא המאירה המכונה המראה הגדול כי היא המשפיעה אל המראה הקטן, ולכן אמר 'אסרה נא, להסיר עצמו מזה המראה שהוא הרשימו, לבוא לבחינת דבר שהוא העיקר, כי מתוך הרשימו שהוא בחינת הנוקבא אפשר להגיע אל בחינת הזכר הכלול בה בעולם וכדלעיל.

וזה הראה לו הקדוש ברוך ברוך הוא בנבואה ראשונה את בחינת הרשימו, וזכה מזה לאספקלריא המאירה לראות את האור הפנימי של המשכן עצמו. וזהו שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה על עשיית המשכן וכליו (שמות כה ז) 'וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר'. כי משה ראה בהר סיני כשעלה השמימה - את החיות והרוחניות מהמשכן עם כל פרטיותו, וכשראה נשאר הרשימו אצלו נותרה הארת המראה חקוק בנפשו, וכשעשה המשכן בזה הרשימו, מכח הרשימו הזה שנחקק במחשבתו שהוא הפועל את המעשה היה כח הפועל בפועל כח המראה החקוק בנפשו שמכוחו עשה את המשכן הוא הפועל ומקיים את המעשה שנפעל על ידו, ונמצא שעל ידי זה ישרה הרשימו עם הבחינה הראשונה שהיא הצורה הרוחנית של המשכן על המשכן הגשמי, כי ברשימו כלול

המאור הגדול לתורת החסידות

מאור ושמשי המכואר

ביאור מרחב | ציורים והשוואות אלפי מראי מקומות

ביסוס וניקוד | הקדמות מופלאות פיקי תולדות ומבוא

מתורות מעשה | מפתחות עימנה מרהיב עין

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

אור חדש מאיר עינים ומאיר לבבות בטרקלין החסידות

ליכתה וליפת

הספר הקדוש 'מאור עינים' המבואר
 להרה"ק רבי מנחם נחום זי"א מטשערנאביל
 בעריכה מפוארת עם ביאור בהיר ומזוקק

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

לגעת בקצה המטה
של תורתו הטהורה של
הרה"ק רבי ישראל דוב בער
מווילעדניק זיע"א

ה'קל'אמקע'

הספר הקדוש 'שארית ישראל' המבואר

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66